

# 1 Sāmōwélē

## Búkū drī-káká Sāmōwélē ká

Tā 'é'á zīlā nīlī sīsī rī

Búkū nō á'dà tā á'dò-á'dò Sāmōwélē ká gólá drí á'dózo tā àngū 'bá Ôvârí ká ró rī trá. Gō'dá gólá kpá drī-'bá òjílá Ísírā'élē ká yī drīlī zīlī “tā kī 'bá” àdūkū lá ró rī l'đí. Gólá pà àjū 'bū 'bá Ísírā'élē ká yī trá àjū 'būlī àjū-'bá-àzī iyíkā yī pēlē. Gō'dá Sāmōwélē ácā bē trá àrākā ró rī, òjílá Ísírā'élē ká yī drí Kúmú Ôvârí rī ñjízó kī, gólá òfē kúmú àngí iyí drí àá'dò ró rīlī iyí drīlī.

Ôvârí drí tā 'bāzo Sāmōwélē drí dō dālē Sóólō drī, àá'dò ró gólá rī 'bāzo kúmú àngí ró òjílá Ísírā'élē ká yī drīlī. Sóólō yī iyí mvá Jōnātānā bē pà iyí òjílá Ísírā'élē ká yī trá òrī Ámónā ká yī gō'dá Filīsītīyā ká bē pēlē àjū sī. Gō'dá Sóólō ró tā Ôvârí ká ndrī kō.

Gō'dá Ôvârí drí tā àtázó Sāmōwélē drí dō dālē Dāwúdī drī gólá rī 'bāzo kúmú àngí ró òjílá Ísírā'élē ká yī drīlī Sóólō vósí. Búkū nō á'dà tā gólá Dāwúdī drí àgò àngí Filīsītīyā ká rú bē Gōlīyātā rī fūzò rī trá. Sóólō á'dò trá pīpīsīlī ònjī bē Dāwúdī rú gō'dá látī ndalé gólá rī fūzò, gbō lé gólá á'dò bē rú-lē-àzī tándí Sóólō rī mvá Jōnātānā ká 'lī rī.

Dāwúdī rá trá àjū 'bū 'bá gólīyī 'dē 'bá gólá vósí rī yī bē volé Sóólō 'ásí. Sóólō rī trá Dāwúdī rī ndalé, àá'dò ró gólá rī fūzò.

Búkū nō àdūkū lá 'á rī, àjū 'bū 'bá Filīsītīyā ká yī fū Sóólō trá gólá rī mvá Jōnātānā bē. 'Dī, nǝ látī trá Dāwúdī drí á'dózo kúmú àngí ró.

Tā-drī rārā bókū nō 'á rī

Kápītā 1:1-2:10 Tā Sāmōwélē rī tīzò gō'dá á'dò-á'dò gólākā 'dīyímvá ró rī ká.

Kápītā 2:11-4:1 Sāmōwélē gūgū lānjā 'á ngngí lā ró Ôvârí drí.

Kápītā 4:1-7:2 Tā òjílá Filīsītīyā ká yī drí sàndúkū tā-drī lēlē ká rúzò gō'dá lógòzò lā volé rī.

Kápītā 7:3-17 Tā Sāmōwélē drí á'dózo drī-'bá ró òjílá Ísírā'élē ká yī drīlī rī.

Kápītā 8:1-11:15 Tā Sóólō drí á'dózo kúmú àngí sīsī lā ró òjílá Ísírā'élē ká yī drīlī rī.

Kápītā 12:1-25 Úlī àdūkū Sāmōwélē ká rī.

Kápītā 13:1-15:35 Tā Ôvârí drí Sóólō rī gāzò dó á'dólé kúmú àngí ró tā gólá drí tā Ôvârí ká rōzò kō rī sī.

Kápītā 16:1-16:13 Tā Ôvârí drí Dāwúdī rī ñjízó kúmú àngí ró rī.

Kápītā 16:14-23 Tā Dāwúdī drí kū'dí cāzò Sóólō drí rī.

Kápītā 17:1-18:5 Tā Dāwúdī drí Gōlīyātā rī fūzò rī.

Kápītā 18:6-30 Tā Sóólō drí látī ndāzò 'ézò Dāwúdī rī fūzò rī.

Kápītā 19:1-21:9 Tā òjílá gólīyī Dāwúdī rī pà 'bá rī yī ká.

Kápītā 21:10-22:5 Tā Dāwúdī drí rāzò volé Sóólō 'ásí rī.

Kápītā 22:6-23 Tā Sóólō drí lā'bí 'é 'bá Ôvârí ká yī úfúzó rī.

Kápītā 23:1-26:25 Tā Dāwúdī drí lēzò kō Sóólō rī fūlī rī.

Kápītā 26:25-27:12 Tā Dāwúdī drí á'dózo Filīsītīyā 'alā rī.

Kápītā 28:1-25 Tā Sóólō drí úlī àtázó Sāmōwélē 'būlī-'bá ró rī bē rī.

Kápītā 29:1-30:31 Tā Dāwúdī drí 'bā-tī àjū 'bū 'bá iyíkā rī yī pāzò rī.

Kápītā 31:1-13 Tā Sóólō yī drí drāzò àjū 'á mvá lā yī bē rī.

Tā Hānā drí Ôvârí rī ñjízó mvá tāsī fēlē yī drí rī

1 <sup>1</sup> Àgò àzā bē rú lá Èlēkánā, gólá rī rīlī jārībā mvá Rāmā ká 'á 'bādrī lūtú bē Ēfērēmā ká rī 'á. Gólá Jērōhāmā rī mvá 'lī gō'dá Èlīhū rī ózōwā 'lī, gō'dá gólá 'bā-tī Tóhō ká 'ásí

'bāsúrú āzā Zúfú ká 'ásí. Ēlĕkánā Bĕtĕlémē<sup>a</sup> lé 'bá 'í. <sup>2</sup>Ēlĕkánā cú ōkó bĕ rĭ, Hánā g'ódá āzā Pĕnínā 'í'dí. Pĕnínā cú 'díyímvá bĕ g'ódá Hánā cú 'ítí mvá ákó. <sup>3</sup>Ndró vósí cé, Ēlĕkánā rĭ trá nílí Rámā 'ásí rātāā 'elĕ g'ódá ngá fĕfĕ fĕlĕ Óvārí mbārākā ākĭ rĭ drí Sílō 'alá, vō gólá mvá ágó rĭ Ēlĭ ká Hōfīnī g'ódá Finĕhásí bĕ drí á'dózo lā'bí 'ĕ 'bá ró Óvārí drí rĭ 'á. <sup>4</sup>Ēlĕkánā ōtírĭ rĭ ngá fĕfĕ fĕlĕ Óvārí drí rĭ, gólá rĭ trá á'wá ūrŭkā fĕlĕ Pĕnínā drí g'ódá á'wá ūrŭkā fĕlĕ Pĕnínā rĭ mvá yĭ drí ālō-ālō. <sup>5</sup>G'ódá gólá fĕ á'wá trá rōo Hánā drí, tálá gólá lĕ Hánā trá rōo, g'ódá tálá Óvārí 'bá gólá trá mvá tĭ ákó. <sup>6</sup>Pĕnínā rĭ trá íyí á'dúlĭ Hánā drí gólá rĭ 'bālĕ á'dólĕ ízā ró tā gólá drí á'dózo mvá ákó 'dí tāsĭ. <sup>7</sup>Dĭ ā'dó trá 'ítí ndrō dūū sĭ, ōzō gólĭyĭ ōrĭ trá nílí jó Óvārí ká 'á rĭ, Pĕnínā rĭ trá Hánā rĭ 'bālĕ á'dólĕ ízā ró rōo, tálá Hánā ōngō ró áwō g'ódá gólá ōgā ró ngá nyálĕ dó. <sup>8</sup>Gólá rĭ ágó Ēlĕkánā rĭ trá gólá rĭ 'íjĭlĭ kĭ, "Hánā, ní rĭ áwō ngólĕ á'dō tāsĭ yā? Ní nyá ngá kō á'dō tāsĭ yā? Ní rĭ rĭlĭ zāā kárá ízā ró á'dō tāsĭ yā? Má á'dó ní drí tándí ró kōrō 'díyímvá múdrĭ drĭjĭ sĭ kō yā?"

<sup>9-10</sup>Kāyĭ ālō sĭ, 'dĭ Ēlĕkánā yĭ ōkó lá yĭ bĕ ndĕ ngá nyānyā trá Óvārí drí jó 'alá Sílō 'á. G'ódá Hánā drí ngāzo ūrŭ, gólá trá ízā ró rōo, g'ódá drĭlā áwō ngōzo ūrŭ rātāā 'ĕ'ĕ sĭ Óvārí drí. 'Dĭ Ēlĭ lā'bí 'ĕ 'bá ró rĭ, rĭ trá vō íyĭká 'á ānyĭ jó tĭ 'á. <sup>11</sup>Hánā drí lātrĭtrĭ 'bāzo kĭ, "Óvārí mbārākā ākĭ rĭ, ní ndrĕ vō má ngálá, rŭ 'ĭ'bŭ 'bá ániká! Ní ndrĕ ámā ízā, g'ódá ní á'ĭ ámā tā! Ámā tā ūvĭ ní drĭjĭ sĭ kō! Ōzō ní ááfĕ mvá ágó trá má drí rĭ, má 'ítí lātrĭtrĭ kĭ, má á'dō gólá rĭ fĕ'á ní drí, g'ódá lídrĭ-lídrĭ lá ndrĭ á'dō 'b'á ní drí, g'ódá gólá rĭ drĭ-'bí ícá kō rĕlā." <sup>b</sup>

<sup>12</sup>G'ódá Hánā drí rĭzo zāā rātāā 'elĕ Óvārí drí 'ítí, g'ódá Ēlĭ rĭ trá zāā gólá rĭ tĭ ndrĕlĕ. <sup>13</sup>Gólá rĭ trá rātāā 'elĕ 'ĭnĭjĭ ró, g'ódá gólá rĭ tĭ rĭ trá rŭ 'ĭ'wālĕ, g'ódá gbórókō lá áfōo kō. 'Ítĭ rĭ, Ēlĭ 'ĭšŭ tā trá kĭ, Hánā á'dō ōdrá ró. <sup>14</sup>G'ódá drĭlā tā á'tázó Hánā drí kĭ, "Ní áyĕ tā 'ĕ'ĕ ániká ōdrá sĭ 'dí! Ní áyĕ ōdrá mvŭmvŭ ániká 'dí, g'ódá ní rĭ cú 'ítí ōdrá mvŭ ákó!"

<sup>15</sup>Hánā drí tā lōgōzo kĭ, "'Ē'ĕ ámbá, má á'dó ōdrá ró kō. Má rĭ ōdrá mvŭlĭ kō! G'ódá má trá ízā ró rōo, má rĭ rātāā 'ĕ'á, ámā ízā tā 'b'á Óvārí drí. <sup>16</sup>Ní 'ĭšŭ kō kĭ, má ōkó lōsĭ ákó rĭ 'í'dí. Má rĭ rātāā 'elĕ 'ítí, tálá má tā 'ĭšŭ ró rōo."

<sup>17</sup>G'ódá Ēlĭ drí tā á'tázó drĭlā kĭ, "Ní nĭ tā á'dĭ sĭ. G'ódá Kúmvŭ Óvārí 'ĭsĭrā'elĕ ká ōfĕ ngá ní drí rĭzo zĭlā gólá tĭ 'dí."

<sup>18</sup>G'ódá ōkó 'dí drí tā lōgōzo kĭ, "Ōó ámbá, ní 'ĭšŭ tā tándí 'í'dí ámā tāsĭ." G'ódá drĭlā nĭzo vólĕ, drĭlā ngá nyāzo, g'ódá gólá á'dō tā 'ĭšŭ bĕ ízā ró kō.

Tā Sāmōwélĕ rĭ tĭ ká g'ódá gólá rĭ fĕfĕ bĕ Óvārí drí rĭ

<sup>19</sup>G'ódá cĭjĭno āzā rĭ sĭ, Ēlĕkánā yĭ 'bā-tĭ íyĭká yĭ bĕ drí ngāzo ákpā, g'ódá rātāā 'ĕ'ĕ Óvārí drí rĭ vólĕ drĭ lā 'ásĭ rĭ, drĭlĭyĭ nĭzo gólĕ 'bā 'alá Rámā 'á. G'ódá Ēlĕkánā drí áyĭzó ōkó lá Hánā bĕ, g'ódá Óvārí drí tā-drĭ ōkó 'dí ká kōzo. <sup>20</sup>'Ítĭ rĭ, gólá drí á'dózo 'á bĕ, g'ódá mvá ágó tĭzó. Gólá drí rŭ lá zĭzo Sāmōwélĕ, g'ódá drĭlā tā lá á'dázó kĭ, "Má zĭ rŭ lá Sāmōwélĕ, tálá má 'ĭjĭ gólá rĭ tā Kúmvŭ Óvārĭ tĭ sĭ."

<sup>21</sup>G'ódá kāyĭ āzā drĭ ácázó, kpá 'ó'dí Ēlĕkánā 'bā-tĭ gólákā yĭ bĕ drí nĭzo Sílō 'alá, g'ódá nĭ'á ngá fĕfĕ gólá rĭ'á fĕlā ndrō vósí cé Óvārí drí rĭ fĕlĕ, g'ódá ngá fĕfĕ ngĭngĭ lá gólá drí tā lá 'bālĕ trá rĭ fĕlĕ. <sup>22</sup>G'ódá kāyĭ 'dí sĭ rĭ, Hánā nĭ kō. Gólá á'tā tā trá ágó lá drĭ kĭ, "Ōzō ámā mvá ááyĕ bā trá rĭ, má á'dō gólá rĭ trō'á jó Óvārí ká 'á vō gólá drí 'ĕzo rĭlĭ zāā rĭ."

<sup>23</sup>G'ódá Ēlĕkánā drí tā lōgōzo kĭ, "Tándí ró, ní 'ĕ tā gólá ní drí 'ĭšŭlĭ kĭ á'dō tándí ró rĭ, ní rĭ 'bā 'á nōngá búúú ní drĭ bā kĭzo mvá 'dí tĭ sĭ. G'ódá Óvārí 'ō'bā tā 'bā'bā ániká á'dólĕ tā pātĭjĭ ró." G'ódá Hánā drí rĭzo 'bā 'á, rĭ'á bā fĕlĕ íyĭ mvá drĭ.

<sup>24</sup>G'ódá Hánā kĭ bā bĕ mvá 'dí tĭ sĭ rĭ, gólĭyĭ Ēlĕkánā bĕ drĭ trōzo lá Sílō 'alá, g'ódá drĭlĭyĭ 'ĭtĭ ágō ró ndrō bĕ ná rĭ trōzo kpāā, 'á'ĭ-árá g'ódá ūpúwá ōdrá bĕ yĭ 'á dūū rĭ trōzo.

<sup>a</sup>1:1 Bĕtĕlémē úzĭ kpá Ēfĕrátā. 'Ítĭ rĭ, Ēlĕkánā ōjĭlā Ēfĕrátā ká 'í. Ēlĕkánā ōrĭ Lávĭ ká 'ásĭ. Sĭsĭ rĭ, ōjĭlā Lávĭ ká dūū rĭ íyĭ trá Bĕtĕlémē 'á. 'Dĭ vósĭ rĭ, gólĭyĭ ní trá 'bādrĭ Ēfĕrémā ká rĭ 'alá.

<sup>b</sup>1:11 Hánā 'bā lātrĭtrĭ trá íyĭ mvá fĕzo Óvārí drí ōjĭlā Názĭrĭ ká ró. Nĭ lá 'Dĭyĭ lālā 6:1-8.

<sup>c</sup>1:20 Rú Sāmōwélĕ 'dí tĭ ífĭ lá kĭ, "Óvārĭ árĭ má trá."

Gólyīy trō Sāmōwélē trá drē 'dīyímvá ró ītī jó Ôvâri kâ 'á Sílō 'álá. <sup>25</sup> Gō'dá drílīyī íjī rī 'dī fūzō ngá fēfē ró Ôvâri drī. 'Dī vōsī rī, drílīyī mvá iyikā 'dī trōzō Élí ngálá. <sup>26</sup> Gō'dá Hánā drī tā átázó Élí drī kī, “Ámbá, ní ndrē drē. Ní nī má trá yā? Má ôkó gólá ní drī ndrēlē ākú ró ádrérē 'á ní lāgátī rātāā 'ē'á Ôvâri drī nā 'dī. <sup>27</sup> Má íjī Ôvâri mvá nō áfēlē má drī, gō'dá gólá áfē mvá nō trá, ôzō má drī zīlī tī là sī rī tí. <sup>28</sup> Ítī rī, má rī'á gólá rī fē'á Kúmú Ôvâri drī. Rīrī gólákā 'ásī ndrī, gólá á'dô 'bā'á Ôvâri kâ rō.” Gō'dá gólyīy rī trá Kúmú Ôvâri rī ínjīlī tólá.

## Rātāā Hánā kâ

- 2 <sup>1</sup> Gō'dá Hánā drī rātāā 'ēzō kī,  
 “Kúmú Ôvâri, ní 'bā ámā pīpīsīlī trá āyikō ró,  
 má trá āyikō ró rōō tā ní drī 'ēlē má drī nō sī!  
 Má gū ājū-'bā-āzī ámákā kâ yī trá,  
 má trá āyikō ró rōō, tālá Ôvâri, ní pā má trá!  
<sup>2</sup> Ôjīlā lānjā ró ôzō ní tí rī yū,  
 ôjīlā āzākā ālō ôzō ní tí rī yū,  
 'dīyī lōkī 'bā ôzō ní tí rī yū.  
<sup>3</sup> 'Ānī ôjīlā áru-áruwá kâ, nī áyē áru-áruwá ānikā 'dī,  
 nī āgī tī úlī ānikā lómbé-lómbéwá kâ 'dī bē.  
 Tālā Kúmú Ôvâri rī'á Ôvâri gólá tā nī 'bā ndrī rī 'dī,  
 gō'dá gólá rī tā ámákā kīlī tā 'ē'ē ámáká vó ró.'  
<sup>4</sup> Ôvâri rī ājū, ājū 'bū 'bā ámbā-ámbā ró rī 'bā yī kâ yī ôñólē ndrī,  
 gō'dá gólyīy fāfā ákó rī 'bā yī á'dô 'bā'á ámbā-ámbā ró.  
<sup>5</sup> Ôjīlā gólyīy ngá nyānyā bē rōō rī,  
 gólyīy trá ngbāāngbānō ngá nyānyā ndā'á.  
 Gō'dá gólyīy lōfō ró rī yī rī trá ngá nyānyā bē ngbāāngbānō.  
 Ôkó gólá mvá ákó rī, tī mvá trá nī-dī-lā-rī,  
 gō'dá ôkó gólá mvá bē dūū rī, rī trá mvá ákó.  
<sup>6</sup> Kúmú Ôvâri, ní rī ngá fūlī gō'dá lôgólá lédrē-lédrē ró.  
 Ní jō ôjīlā nī vō ôjīlā ôdrā 'bā trá rī kâ 'á,  
 gō'dá gólyīy lôgólē ó'dī āngó nō 'á.  
<sup>7</sup> Ôvâri, ní 'bā ôjīlā āzā yī ngá ákó lé 'bā ró, gō'dá āzā yī ngá tī dūū bē rī 'bā yī ró,  
 ní 'bā ôjīlā āzā 'bā yī trá á'dólē ámbā-ámbā ró, gō'dá āzā 'bā yī á'dólē áyábalá ró.  
<sup>8</sup> Ní rī ízā 'bā lófōlē vō lāñō kâ 'ásī,  
 gō'dá ngá ákó lé 'bā lófōlē ízā 'ásī.  
 Ní 'bā gólyīy vō ámbā-ámbā 'ásī  
 gō'dá gólyīy lō'bāzō vō rīzō ínjīlā yī rī 'ásī.  
 Ní Ôvâri 'dī lārē āngó nō ātī 'bā rī yī līpī lā 'í,  
 dīlī lā yī rī, ní drī āngó nō 'bāzō.  
<sup>9</sup> Ní rī ôjīlā rī 'bā tā lēlē bē ní 'á rī 'bā yī vó lā yī lōkīlī ní,  
 gō'dá ôjīlā tā ôñjī 'bā á'dô āvī'á ínrīkúwá 'á,  
 ôjīlā rī tā pēlē fāfā íyí ífíí kâ sī kō.  
<sup>10</sup> Ôvâri, ājū-'bā-āzī ánikā yī áá'dô ízā'á lā.  
 Gólá á'dô lāñō fē'á gólyīy drī 'būū lésī.  
 Ôvâri, ní á'dô tā ôjīlā āngó 'á rī yī kâ kī'á ndrī,  
 ní á'dô fāfā fē'á kúmú āngí ní drī 'bālē ôjīlā ánikā yī drīlī rī drī,  
 ní á'dô fāfā fē'á kúmú āngí ní drī njīlī rī drī.”

Rātāā Hánā kâ ndē rú trá.

<sup>11</sup> Gō'dá Élēkánā yī Hánā bē drī gōzō 'bā 'á Rámā 'álá, gō'dá mvá Sāmōwélē drī rīzō ákpā Sílō 'álá rú í'būlī Ôvâri drī lā'bī 'ē 'bā Élí rī zélē.

Tā mvá ágó Élí ká yí tāsí

<sup>12</sup> Élí rí mvá yí tā ònjí 'è 'bá 'í. Gólíyí ìnjíí Òvári kò, <sup>13</sup> ngátá tā 'bà'bà gólíyí Òvári drí 'bálé trá lā'bí 'è 'bá yí drí 'èlè rí, ró iyí kò. Kâyí 'dì 'bá yí 'á rí, tá mbí rí'á nótí, òzò òjílá òfè ngá fèfè trá rí, rú ì'pù 'bá lā'bí 'è 'bá rí ká rí trá ànìlì málágá sí bè nà rí bè. 'Dī ã'wá ngá fèfè ká íyíkà drè zāà lā'dí'á. <sup>14</sup> Gólá rí trá málágá 'dì sölè límvò ngá lā'dí ká 'dì 'á, gō'dá ã'wá gólá málágá 'dì drí lófólè rí trá lā'bí 'è 'bá ká 'í. Òjílá Ísírā'élè ká yí àní 'bá Sílò 'á ngá fèfè fèlè rí, òrì gólíyí lò'élè íí. <sup>15</sup> Gō'dá Élí rí mvá yí 'è iyí tá ànyà trá lā'bí 'è 'bá yí rò. Drè àkpá òjòò dō kòrònyā gólá língá 'bá língá rí 'ásí kò n'á zālā rí, rú ì'pù 'bá Élí rí mvá yí ká 'dì 'à'dò àní'á gō'dá tá àtálé òjílá àlò-àlò gólíyí rí 'bá ngá fèfè fèlè rí yí drí kī, “Ní àfè ã'wá ùrúkà má drí ló'bílí lā'bí 'è 'bá yí drí, gólíyí à'dò gā'á dó ã'wá lā'dílí trá rí trólé ní drígá sí, cé ã'wá ì'pí 'dì.”

<sup>16</sup> Gō'dá òzò òjílá rí 'dì òlògò tá trá nótí rí, “Mā 'è tá mbí rí 'dì. Mā zā dō ã'wá gólá língá 'bá língá rí 'ásí 'dì sísí, gō'dá ní trò ró ngá gólá ní drí lèlè rí,” rú ì'pù 'bá Élí rí mvá yí ká 'dì à'dò tá àtá'á kī, “'É'è! Ní àfè má drí ngbāangbāno! Òzò ní òlè kò rí, má à'dò trò'á lā fāfā sí!”

<sup>17</sup> Gō'dá tá ònjí Élí rí mvá yí ká 'dì yí trá ònjí ró ròò Òvári lífí 'á, tálá gólíyí ndrè lā'bí ngá fèfè ká gólá rí'á fèlā Òvári drí rí ngá fínyáwá ró, gólíyí ìnjíí tá là yí kò kò.

Tā Háná ká mvá lá Sāmōwélē bè rí

<sup>18</sup> Kâyí nā yí sí, mvá Sāmōwélē rí trá rú ì'pùlì Òvári drí, gō'dá gólá sò ítá àmbà-àmbà trá ngìngí lá lòsì kòrònyā zā ká 'èzò. <sup>19</sup> Ndrò vòsì cé, Sāmōwélē rí àndrè rí ítá àcè òzò jālābíyā kátí rí trólé, n'á fèlā iyí mvá Sāmōwélē drí. 'Dī gólá òrì trá iyí ágó rí àjílí, n'á ngá fèfè rí'á fèlā ndrò vòsì cé rí fèlè Òvári drí rí tū. <sup>20</sup> Gō'dá Élí à'dò drí 'bā'á Èlèkáná drí òkò lá Háná bè. Gō'dá drílá tá àtázò Èlèkáná drí kī, “Kúmú Òvári òfè mvá àzà àní drí òkò nò bè, òrì ró mvá gólá àní drí fèlè Òvári drí nò vò lá 'á.” 'Dī vòsì rí, gólíyí drí gòzò 'bā 'álá.

<sup>21</sup> Gō'dá Òvári rí trá òrè fèlè Háná drí, gō'dá gólá tì mvá ágó àzà yí trá nà gō'dá mvá ànjò bè rí. Mvá Sāmōwélē mbà trá àngí ró vò lòsì 'è ká Òvári drí rí 'á.

Tā Élí rí mvá ágó yí drí tá 'bā'bā ìyí átá ká gázò dó rí

<sup>22</sup> Gō'dá Élí trá àrāká ró. Gólá rí trá tá gólá iyí mvá yí drí rízó 'èlā òjílá Ísírā'élè ká yí drí rí àrílí, gō'dá tá gólíyí drí rízó kpá à'dú kòlè òkò gólíyí rí 'bá lòsì 'èlè vò rízó fílí gùgù lánjā rú ùsù ká Òvári bè rí 'á rí 'bá yí bè rí bè.

<sup>23</sup> Ítí rí, gólá drí tá 'bázò mvá lá yí drí kī, “Ní rí tá 'dì yí 'èlè íí à'dò tāsí? Òjílá ndrí rí trá tá ònjí gólíyí àní drí rízó 'èlā rí yí àtálé má drí. <sup>24</sup> Àmā mvá yí, nì àyè tá 'dì 'bá yí! 'Dī tá ònjí 'í òjílá Òvári ká yí drí rí'á tá là àtálé 'dì! <sup>25</sup> Òzò òjílá àzà ò'è tá ònjí òjílá àzì drí rí, Òvári à'dò gólíyí pā'á tá èdélé gólíyí lāfálé sí, gō'dá à'dì à'dò òjílá tá ònjí 'è 'bá Òvári rú rí pā'á nì tá là èdélé yā?”

Gō'dá gólá rí mvá yí gā trá dó tá góláká àrílí, tálá Òvári 'bā tá trá 'èzò gólíyí ùfúlí tá ònjí gólíyíká tāsí.

<sup>26</sup> Gō'dá mvá Sāmōwélē rí trá mbálé tá lèlè Òvári ká sí kpá òjílá ká sí.

Tā àngùlì ònjí ró 'bā-tì Élí ká rú rí

<sup>27</sup> Gō'dá tá àngù 'bá àzà drí ànìzò vòrà bè Élí ngálá Òvári ngá lésì kī, “Ndrò àní à'píyá yí drí à'dózò rāgíí ró kúmú àngí Māsírí ká drí rí 'á, má à'dá àmā nyáányà trá gólíyí drí.

<sup>28</sup> Òrì ndrì Ísírā'élè ká yí 'ásí rí, má nji 'bā-tì àní à'píyá ká 'dì à'dólé lā'bí 'è 'bá àmáká ró lòsì 'èlè vò kòrònyā zā ká 'á, ngá fèfè zálé, gō'dá ítá drí-'bā ká zílí èfòdè rí sölè rú ì'pùlì má drí lā'bí 'è 'bá ró. Gō'dá má fè pávò trá gólíyí drí ngá fèfè ùrúkà rízó zālā vò ngá fèfè zā ká 'á rí trólé ìyí nyáányà drí. <sup>29</sup> Gō'dá nì rí ngá fèfè gólá má drí zílí òjílá àmáká yí tì sí rí ndrèlè pìpìsílí àmbà sí à'dò tāsí yā? Élí, à'dò tāsí ní rí àní mvá yí ìnjílí kòrò má drí sí rízó gólíyí àyélé língálé ngá fèfè tándí òjílá àmáká drí rízó rí'á fèlā rí sí yā? <sup>30</sup> Mā Kúmú

Ōvārī ōjīlā Īsīrā'elē kà yī kâ, má 'bā tā trá ākū ró kī, 'bā-tī gō'dá 'bāsúru áníkà à'dò rú ì'bū'á má drī lā'bí 'ē 'bá ró zāā gbádú. Gō'dá ngbāāngbānò má kī, má ícá gō'dá áyélá rú 'elē ítí kò nīlī sīsī 'alá! Vò lá 'á rí, má à'dò ōjīlā gólá amá ìnjī'á 'bá rí ìnjī'á, gō'dá má à'dò tā ōnjí lógō'á ōjīlā tā ōnjí 'ē 'bá má drí rí yí drí. <sup>31</sup> Ní àrī drē, kàyī rí'á ànī'á má drí āgò mvá yí ùfúzó ndrī 'bā-tī gō'dá 'bāsúru áníkà 'á, tálá āgò 'bā-tī áníkà 'á òzó cāā àrākā ró. <sup>32</sup> Ní à'dò 'bā'á izā ró, gō'dá nī à'dò 'bā'á pīpīsīlī ōnjí bē ōrē gólá má drí 'ē'á fēlā ōjīlā Īsīrā'elē kà yí drí rí tāsī, gō'dá ōjīlā àlò yú 'bā-tī áníkà 'ásī 'ē 'bá cālē àrākā ró ó'dí. <sup>33</sup> Gō'dá òzó má àāyē ōjīlā àlò 'bā-tī áníkà 'ásī à'dólé lédrē-lédrē ró rú ì'būlī má drí lā'bí 'ē 'bá ró rí, gō'dá rírī gólákā à'dò 'bā'á izā ró rōò tā ìsù bē. Gō'dá àrākā à'dò 'bā'á yú ànī òzówá yí 'ásī, ànī òzówá yí àmbá lá à'dò òdrā'á òdrā ōnjí sī. <sup>34</sup> Tā gólá 'ē 'bá tā à'dalé ní drí kī, tā má drí átálé ní drí rí yí à'dò àcá'á pātī rí rí'á nōtí, ànī mvá āgò Hōfīnī yí Fīnēhásī bē à'dò drā'á kpārātī kàyī àlò 'á. <sup>35</sup> Gō'dá má à'dò lā'bí 'ē 'bá nī'á ōjīlā gólíyí rí 'bá amá àrīlī rí 'ásī, gō'dá rí 'bá tā gólá má drí rīzó átálá drílá rí 'elē rí 'dī. Má à'dò òzówá yí fē'á drílá, gólíyí 'ē 'bá rú ì'būlī má Ōvārī drí kúmú āngí má drí 'ē'á nīlā rí àndrá 'á. <sup>36</sup> Ànī òzówá gólíyí ngá pā 'bá rí yí à'dò nī'á lā'bí 'ē 'bá 'dī ngálá gō'dá gólá rí ìjīlī àdī gō'dá ngá nyānyā bē fēlē ìyī drí, gō'dá gólá rí ìjīlī ìyī àyélé lā'bí 'ē 'bá 'dī pālē, tálá ngá nyānyā ùsúzó nyalē.”

Tā Kúmú Ōvārī drí rú à'dázó Sāmōwélē drí rí

**3** <sup>1</sup> Kàyī nā 'bá yī sī, 'dī mvá Sāmōwélē trá rú ì'bū 'bá 'ī Ōvārī drí lā'bí 'ē 'bá Élī rí pāpā sī lōsī sī. Vōrā bē fīnyáwá Ōvārī ngá lésī, gō'dá Ōvārī lē trá ìyī à'dalé ōjīlā drí tā à'dá 'á, tā 'dī 'é rú drē ítí kò àndalé rōò. <sup>2</sup> Ngācī àlò sī, Élī gólá 'ē 'bá àcálé ìfīfī ákò lé 'bá ró rí trá à'dú kō'á vò íyíkā 'á. <sup>3</sup> Sāmōwélē rí trá à'dú kōlē gbūrūkū drī gūgū lānjā 'á, 'á lá àzā rí 'á ànyī sāndúkú tā-drī lēlē kà rí lāgátī. 'Dī ìtú àfōò drē kò, gō'dá lāmbā drē zāā kō'á, <sup>4</sup> Ōvārī drí Sāmōwélē rí zīzó. Drílā tā kōzó, “Áwò, àmbá!” <sup>5</sup> Gō'dá drílā rāzó Élī ngálá gō'dá tā átálé kī, “Ní zī má trá, gō'dá má rí'á nō.”

Gō'dá Élī drí tá lógōzó kī, “Má zī nī kò, ní gō à'dú kōlē.” Ítí rí Sāmōwélē drí ngāzó gōlē à'dú kōlē.

<sup>6-7</sup> Gō'dá Ōvārī drí Sāmōwélē rí zīzó kpá ó'dí. Gólá nī kò kī, àà'dò Ōvārī 'dī rí 'bá ìyī zīlī nō, tálá Ōvārī átá drē kò tá gólá drí kò sīsī lá sī. Ítí rí, drílá ngāzó ùrú nīlī Élī ngálá, gō'dá tā átálé kī, “Ní rí amá zīlī, má rí'á nō.”

Gō'dá Élī drí tá lógōzó kī, “Amá mvá, má zī nī kò, ní gō à'dú kōlē.”

<sup>8</sup> Gō'dá Ōvārī drí Sāmōwélē rí zīzó àndalá nā lá ró. Sāmōwélē drí ngāzó ùrú nīlī Élī ngálá tā átálé kī, “Ní rí amá zīlī, gō'dá má rí'á nō.”

Gō'dá Élī drí nīzó lá kī, Ōvārī rí mvá 'dī zīlī nī. <sup>9</sup> Ítí rí, drílá tā átázó Sāmōwélē drí kī, “Ní gō à'dú kōlē, gō'dá òzó gólá ùzī nī trá kpá ó'dí rí, ní átá kī, 'Ní átá tā. Kúmú Ōvārī, rú ì'bū 'bá áníkà rí'á àr'á lá.”

<sup>10</sup> Gō'dá Ōvārī drí ànīzó tólá, gō'dá lāzī zīlī òzó sīsī rí tí kī, “Sāmōwélē! Sāmōwélē!” Sāmōwélē drí tá lógōzó kī, “Ní átá, rú ì'bū 'bá áníkà rí'á àr'á lá.”

<sup>11</sup> Gō'dá Ōvārī drí tá átázó drílá kī, “Kàyī àzā sī, má 'ē trá tá 'elē ōnjí ró rōò 'bādrī Īsīrā'elē kà 'á, gō'dá ōjīlā gólíyí tā rí 'dī àrī 'bá lá rí, tī lá yí à'dò à'dí'á. <sup>12</sup> Kàyī nā tū rí, má à'dò tā ōnjí 'ē'á ndrī 'bā-tī Élī kà drí, òzó má drí tá lá 'bālē trá rí tí. <sup>13</sup> Má átá trá gólá drí kī, má 'ē trá lāṅṅ fēlē 'bā-tī gólákā drí zāā gbádú, tálá gólá rí mvá yí gā dó amá ìnjīlī. Élī nī trá gólíyí rí trá tá ōnjí 'dī 'bá yí 'elē rí, gō'dá gólá íkí gólíyí kò tá ōnjí 'dī 'bá yí 'ásī. <sup>14</sup> Ítí rí, má ìtí lātrí rí trá 'bā-tī Élī kà drí kī, ngá ìlī zālē ngátá ngá fēfē yù'dáwá 'ē 'bá tá ànyā gólíyíkā trōlē vólē.”

<sup>15</sup> Gō'dá Sāmōwélē drí rīzó à'dú kōlē búúú cīnō, gō'dá drílá ngāzó ùrú àtī jó Ōvārī kà rí tī lá nījīlī. Gólá ùrī ró tá gólá rú 'ē 'bá 'dī átálé drílá àbī-àbī 'dī 'á rí lófōlē Élī drí. <sup>16</sup> Gō'dá Élī drí gólá rí zīzó kī, “Sāmōwélē, amá mvá!” Sāmōwélē drí tá kōzó kī, “Áwò, àmbá.”

<sup>17</sup> Élí drí tã ìjízó kí, “Kúmú Ôvâri âta ní drí â'dò tã 'í yã? Ní lãpí tã àlò má drí kò. Ôvâri â'dò lãpò f'è'á ní drí ònjí ró, òzò ní àatã tã drílã átálé ní drí 'dĩ má drí ndrĩ kò rí.” <sup>18</sup> Ítí rí, Sāmōwélē drí tã ndrĩ átázó drílã, gólã lãpí tã àlò volé kò. Élí drí tã átázó kí, “Gólã Kúmú Ôvâri 'í, gólã ìcã trá tã gólã drí ndrèlè tãndí ró rí 'èlè.”

<sup>19</sup> G'ódã mbãmbã Sāmōwélē kã 'á rí, Ôvâri â'dò trá gólã bē, g'ódã drílã tã ndrĩ Sāmōwélē drí àngülí trá rí yí 'bãzò à'dólé tã pãtĩ ró. <sup>20</sup> Ítí rí, òjílã ndrĩ Ísirã'èlè kã rí 'bã jãrĩbã zílí Dánã rí lésí cãlè buúú jãrĩbã Bērēsébã rí 'alã rí 'á, drílíyí nízó lã kí, pãtĩ Sāmōwélē tã àngü 'bã Ôvâri kã 'í. <sup>21</sup> Ôvâri drí rízó zãã íyí à'dálé Silò 'alã, vò gólã drí íyí à'dázó Sāmōwélē drí rí 'á, g'ódã gólã àtã úlĩ trá Sāmōwélē drí.

**4** <sup>1</sup> G'ódã òzò Sāmōwélē àatã tã rí, òjílã ndrĩ Ísirã'èlè kã rí àrílã.

Tã sãndúkú tã-drĩ lèlè Ôvâri kã rí kã rúzó rí

Ndrò nã 'á rí, òjílã Filisítíyã kã yí drí rú è'bézò nílí 'dèlè òjílã Ísirã'èlè kã yí drĩ ãjú bē. G'ódã òjílã Ísirã'èlè kã yí èdè táyã ìyíkã trá Èbēnēzã 'alã, g'ódã òjílã Filisítíyã kã yí èdè ìyíkã Àfèkè 'alã. <sup>2</sup> Ájú 'bũ 'bã Filisítíyã kã yí drí nízó 'dèlè ájú bē ájú 'bũ 'bã Ísirã'èlè kã yí drĩ. G'ódã ájú ònjí 'dĩ 'á rí, drílíyí ájú 'bũ 'bã Ísirã'èlè kã yí pèzò, g'ódã ájú 'bũ 'bã úfúzó òzò kútũ-sù kãtí. <sup>3</sup> G'ódã ájú 'bũ 'bã Ísirã'èlè kã yí drí àgòzò táyã 'alã. G'ódã drĩ-'bã gólíyíkã drí tã átázó kí, “Tãlã à'dò tã 'í Ôvâri drí ájú 'bũ 'bã Filisítíyã kã yí àyézó àmã pèlè àndrò nõ yã? Mã nĩ g'ódã sãndúkú tã-drĩ lèlè Ôvâri kã rí kã àtrólè Silò lésí, tãlã Ôvâri ònĩ ró bē kpãã àmã bē, g'ódã gólã òpã ró àmã bē ájú-'bã-àzì àmãkã yí drígã sī.” <sup>4</sup> Ítí rí, drílíyí vòrã 'bã yí jòzó Silò 'alã, g'ódã n'á sãndúkú tã-drĩ lèlè Ôvâri mbàràkã àkí rí kã rí kã àtrólè, tãlã Ôvâri rí trá rílí kërúbí<sup>4</sup> lãfálè. G'ódã Élí rí mvã ágò rĩ, Hõfíní g'ódã Fínèhásí bē ànì yí trá kpãã sãndúkú tã-drĩ lèlè Ôvâri kã rí kã 'dĩ bē.

<sup>5</sup> G'ódã sãndúkú tã-drĩ lèlè Ôvâri kã rí kã 'dĩ àcã bē rí, òjílã Ísirã'èlè kã yí drí ngázó òtrélè àyíkò sī ngbálã-ngbálã buúú ìnyákú drí rú ìyázó. <sup>6</sup> Òjílã Filisítíyã kã yí drí òtrè-òtrè 'dĩ àrízó, g'ódã gólíyí kí, “Nĩ àrì drè òtrè-òtrè táyã òjílã Íbũrũ kã rí kã 'alã nã! Tã ífí lã kí à'dò yã?” G'ódã gólíyí drí vò lã úsúzó kí, à'dò sãndúkú tã-drĩ lèlè Ôvâri kã rí kã àcã nĩ táyã òjílã Íbũrũ kã rí kã 'á rí, <sup>7</sup> drílíyí à'dózó ùrĩ ró, g'ódã drílíyí tã átázó kí, “Ôvâri Ísirã'èlè kã rí àcã trá táyã gólíyíkã 'á! Àmã trá ìzã 'á! Tã ìtí 'dĩ 'é rú drè kó kò àmã drí sísí lã sí! <sup>8</sup> À'dì à'dò àmã pã'á òvâri gólíyí fãfã bē ròò nõ 'bã yí drígã sī nĩ yã? Gólíyí 'dĩ òvâri gólíyí òjílã Mãsĩrĩ kã yí úfú 'bã vò àgàngbèlè 'alã rí 'dĩ! <sup>9</sup> Nĩ àtũ fíí, ànì òjílã Filisítíyã kã yí! Nĩ 'bũ ájú òzò àgò yí kãtí. Àã'dò ìtí kò rí, mã à'dò 'bã'á rãgĩyí ró òjílã Íbũrũ kã yí drí, nyé òzò drílíyí à'dorè trá rãgĩ ró àmã drí àkú rú nã tí. Ítí rí, nĩ 'bũ ájú òzò àgò yí kãtí!”

<sup>10</sup> G'ódã òjílã Filisítíyã kã yí drí ájú 'bũzò fãfã sī, g'ódã drílíyí òjílã Ísirã'èlè kã yí pèzò. Òjílã Ísirã'èlè kã àzã 'bã yí rà íyí trá íyí drí 'bã 'ásí. Úúfú ájú 'bũ 'bã Ísirã'èlè kã yí trá ròò, kútũ-nyã'dí-trã-drĩ-lã-ngã-mùdrĩ (30,000). <sup>11</sup> Òtrò sãndúkú tã-drĩ lèlè Ôvâri kã rí kã trá, g'ódã Élí rí mvã yí, Hõfíní yí g'ódã Fínèhásí bē kpãrãtĩ, úúfú gólíyí trá.

Tã òdrã Élí kã tãsí

<sup>12</sup> Àgò àzã òrĩ Bēnjimónã kã rí 'ásí drí rãzó ájú 'ásí nílí Silò 'alã, g'ódã gólã cã tólã ìndí ìtú 'dĩ tũ. Ìzã gólãkã à'dálé rí, gólã sī ítã ìyíkã trá, g'ódã gólã dã ìnyákú trá yí drĩ. <sup>13</sup> Élí gólã pĩpĩsílí 'bã 'bã ròò sãndúkú tã-drĩ lèlè Ôvâri kã rí kã 'dĩ drĩ rí, rí trá vò rí kã drĩ lãtí lãgátí, rí'á tèlã. Ànì-ànì àgò 'dĩ kã 'á rí, gólã àtã tã ájú kã 'dĩ trá lã'búlí jãrĩbã mvã 'ásí ndrĩ. G'ódã òjílã ndrĩ tã 'dĩ àrì 'bã rí drí àwò ngòzó ùrĩ drí. <sup>14</sup> Élí drí àwò àrízó, g'ódã drílã tã ìjízó kí, “Àwò nõ à'dò tã 'í yã?” Àgò 'dĩ drí nízó 'wãã ró tã 'dĩ átálé Élí drí. <sup>15</sup> ('Dũ Élí g'ódã trá ndrò bē nyã'dí-sù-drĩ-lã-ngã-mùdrĩ-drĩ-lã-ngã-njĩ-drĩ-lã-nã (98), g'ódã lĩfí lã ndrè vò dódó kò.) <sup>16</sup> Àgò 'dĩ drí tã átázó kí, “Mã pã ngã ájú 'ásí, g'ódã mã àrã trá 'dĩ àcálé àndrò nõ nongã.”

<sup>4</sup>4:4 Kërúbí 'dĩ tã ífí lã kí, málàyíkã línrdí úfú bē rĩ gólíyí 'balé sãndúkú tã-drĩ lèlè kã tĩ lã drĩ rí 'dĩ. Ôvâri rí rílí sãndúkú 'dĩ drĩ, kërúbí 'dĩ 'bã yí lãfálè.

Gō'dá Élí drí gólá rí íjízó kí, “Á'dò tá 'è rú nī, àmà mvá?”

<sup>17</sup> Gō'dá āgò 'dī drí tá lógòzò kí, “Ōjílá āmáká Īsīrā'élē ká yí rā iyí trá òjílá Filīsītíyā ká yí drígá sī, ópē àmà trá ònjí tētē ró! 'Dīī drīī rí, àní mvá yí Hōfīnī yí gō'dá Fīnēhāsī bē, úúfú trá ndrī, gō'dá kpá sāndúkú tā-drī lēlē Ōvārī ká rí ká úrú trá!”

<sup>18</sup> Ítí, āgò 'dī átā tá bē sāndúkú tā-drī lēlē Ōvārī ká rí ká tāsī rí, Élí drí 'dēzò úgúlí drīī vō rí ká iyíká drīī sī 'bārānjā tī. Gólá trá ārāká ró gō'dá língá-língá ró, gólá 'dē bē rí, òmbē lá drí ñzò, gō'dá drílá drāzò. Gólá rí trá drī-'bá òjílá Īsīrā'élē ká yí ká ró ndrò nyà'dī-rī sī (40).

Tā òdrā āyíjí Fīnēhāsī ká rí tāsī

<sup>19</sup> Gō'dá Élí rí mvází, Fīnēhāsī rí òkò ró rí trá cú 'à bē, gō'dá gólá trá ānyí 'e'á mvá tīlī. Gō'dá gólá drí tá ārízó kí, sāndúkú tā-drī lēlē Ōvārī ká rí ká úrú trá trólē, gō'dá á'bí lá, gō'dá kpá ágó lá bē drā trá rí, nyīī ró, 'à lá drí lāzézò tákányí, gō'dá drílá mvá tīzò. <sup>20</sup> Gō'dá òkò 'dī trá 'e'á drālē rí, òkò gólá rí 'bá gólá rí pālē rí drí tá átázò drílá kí, “Ní àtū fī. Ní tī mvá ágó 'í!” Gólá gā úlí 'dī 'bá yí dó iyí 'balē āyīkò ró, gō'dá gólá lógòzò tá kò. <sup>21</sup> Gólá drí iyí mvá 'dī rú lá zīzò Íkábòdí<sup>e</sup>, gō'dá tá átázò kí, “Àmbā Ōvārī ká àyē àmà trá,” tálá úrú sāndúkú tā-drī lēlē Kúmú Ōvārī ká rí ká trá, gō'dá òdrā tá á'bí lá ká gō'dá ágó lá ká bē rí tāsī. <sup>22</sup> Áyíjí 'dī drí tá átázò kí, “Àmbā Ōvārī ká àyē òjílá Īsīrā'élē ká yí trá, tálá úrú sāndúkú tā-drī lēlē Ōvārī ká rí ká trá.”

Tā gólá sāndúkú tā-drī lēlē Ōvārī ká rí ká drí rīzò òjílá Filīsītíyā ká yí lāfálé rí

**5** <sup>1</sup> Gō'dá òjílá Filīsītíyā ká yí rú bē sāndúkú tā-drī lēlē Ōvārī ká rí ká rí, vó lá sī rí, gólíyí drí trózò lá Èbēnezá 'ásí nílí 'dī bē lá jārībā iyíká Āsīdódò 'álá. <sup>2</sup> Drílíyí trózò lá jó òvārī iyíká Dāgónò ká rí 'á, gō'dá drílíyí 'bázò lá ānyí Dāgónò rí líndrī lāgátí. <sup>3</sup> Ákpá cījínò āzà rí sī, òjílá Āsīdódò ká yí drí Dāgónò rí líndrī úsúzò, 'dē trá vūdrí líjī ákólé ñnyákú 'á sāndúkú tā-drī lēlē Ōvārī ká rí ká rí àndrá. Ítí rí, drílíyí ñngázò lá úrú, gō'dá 'balē vó lá 'á. <sup>4</sup> Gō'dá cījínò āzà rí sī rí, gólíyí drí ndrēzò lá Dāgónò rí líndrī 'dī 'dē kpá trá ó'dí sāndúkú tā-drī lēlē Ōvārī ká rí ká 'dī àndrá. Kāyí 'dī sī, gólá rí drī gō'dá drí lá yí bē òjò trá vólé gō'dá rī'á āyí'á átí tī, gō'dá rú'bá lá lákí cé nī. <sup>5</sup> ('Dīī tá ífí gólá lā'bí 'e 'bá Dāgónò ká yí gō'dá òjílá ndrī rí 'bá rātāā 'élē Āsīdódò 'álá rí 'bá yí drí rīzò pá njólé njò jó tīlī-tī Dāgónò ká 'dī 'ásí rí 'dī.)

<sup>6</sup> Gō'dá Kúmú Ōvārī drí lānjò ònjí tētē fēzò òjílá Āsīdódò ká yí drí, òjílá rí 'bá 'bá bē drí gólíyí rú sī rí yí drí kpá, ngá lāzē mǎnyārū ká sī rú'bá 'á. <sup>7</sup> Gō'dá gólíyí ndrélē bē tá 'dī yí rú 'e'á rí, drílíyí tá átázò kí, “Ōvārī Īsīrā'élē ká rī'á lānjò fē'á àmà drí gō'dá òvārī àmáká Dāgónò bē. Mā lēé kò sāndúkú tā-drī lēlē òvārī 'dī ká rí ká nò drí rīzò nōngá.” <sup>8</sup> Ítí rí, òjílá Āsīdódò ká yí drí vōrā 'bá yí jòzò nílí kúmú āngí Filīsītíyā ká yí ājílí ndrī, gō'dá tá íjízò gólíyí tī kí, “Mā à'dò à'dò 'e'á 'dī sāndúkú tā-drī lēlē òvārī Īsīrā'élē ká rí ká rí ká nò drí yá?” Drílíyí tá lógòzò kí, “Nī trò Gátā 'álá.” Ítí rí, gólíyí drí trózò lá Gátā 'álá, jārībā Filīsītíyā ká āzà 'á.

<sup>9</sup> Gō'dá 'dī vósí, òtrò sāndúkú tā-drī lēlē Ōvārī ká rí ká 'dī bē calé tólá rí, Ōvārī drí lānjò fēzò òjílá jārībā Gátā ká yí drí kpá, gō'dá tá 'dī drí urī fēzò rōò gólíyí drí. Drílá lānjò mǎnyārū ká fēzò ngalé òjílá jārībā 'dī ká yí rú'bá lá yí 'ásí ndrī, 'dīyímvá ārāká yí bē ndrī. <sup>10</sup> Ítí rí, gólíyí drí sāndúkú tā-drī lēlē Ōvārī ká rí ká 'dī jòzò Èkóróní 'álá, jārībā Filīsītíyā ká āzà 'á, gō'dá calé bē tólá rí, òjílá Èkóróní ká drí ngázò áwò bē kí, “Gólíyí àtrò sāndúkú tā-drī lēlē Ōvārī ká rí ká 'dī trá nōngá àmà úfúlí ndrī!” <sup>11</sup> Ítí rí, gólíyí drí tá jòzò kpá ó'dí kúmú āngí Filīsītíyā ká 'dī yí drí kí, “Nī jò sāndúkú tā-drī lēlē òvārī Īsīrā'élē ká rí ká 'dī vólé lógólé vó lá 'á, tálá òzò àmà fūù gō'dá 'bā-tī àmáká yí bē.” Urī gō'dá trá òjílá rú jārībā 'ásí ndrī, tálá Ōvārī gō'dá trá lānjò fē'á gólíyí drí tákányí. <sup>12</sup> Gō'dá gólíyí òdrā 'bá kò

<sup>e</sup>4:21 Rú Íkábòdí 'dī tá ífí lá kí, “Àmbā yù'dáwá.”

rī, iyiká cú ngá lázé m̄nyārū ká bē rú'ba' 'ásī, gō'dá gólíyī ngó áwó trá ôvārī iyiká drī rīyī pālē.

Tā gólá s̄ndúkū tā-drī lēlē Ôvārī ká rī ká lōgōzō rī

**6**<sup>1</sup> Gō'dá s̄ndúkū tā-drī lēlē Ôvārī ká rī ká 'dī 'á'dò-'á'dò lá Filisítíyā 'alá pará n̄jī-drī-lá-rī sī rī vósī rī, <sup>2</sup>ôjílā Filisítíyā ká yī drī lā'bí 'ē 'bá gō'dá lāndrī 'bá yī bē ájízó, gō'dá gólíyī íjízó kī, “Mā ô'ē 'á'dò 'í'dī s̄ndúkū tā-drī lēlē Ôvārī ká rī ká nō sī yā? Ôzō mā ôjō lōgólē vó lá 'álá rī, mā 'á'dò jō'á lá 'á'dò bē yā?”

<sup>3</sup>Drilíyī tā lōgōzō kī, “Ôzō ānī ôjílā Filisítíyā ká yī ôlógō s̄ndúkū tā-drī lēlē Ôvārī Ísīrā'élē ká rī ká 'dī volé rī, ícá trá ānī drī ngá fēfē tā ányā tāsī rī fēlē Ôvārī drī tā ônjī āniká jīzō. Ícá kō s̄ndúkū tā-drī lēlē Ôvārī ká rī ká lōgōzō cú ítī ngá fēfē ákō. Pávó 'dī 'á rī, nī 'á'dò ngá pāpā úsú'á, gō'dá nī 'á'dò tā ífí gólá drī rīzō lāṅṅ fēlē ānī drī 'dī n̄'á.”

<sup>4</sup>Ôjílā Filisítíyā ká yī drī tā íjízó kī, “Mā 'á'dò ngá fēfē tā ányā tāsī rī ángó rī fē'á 'í'dī yā?”

Gō'dá lā'bí 'ē 'bá gō'dá lāndrī 'bá 'dī 'bá yī bē drī tā lōgōzō kī, “Nī èdē ngá líndrī m̄nyārū kátī dáábō 'ásī n̄jī, gō'dá édrégó líndrī dáábō 'ásī kpá n̄jī jōlē ngá fēfē ró s̄ndúkū 'dī bē. Ngá 'dī 'bá yī kúmú ángí ángí Filisítíyā ká yī drī fēlē nī. <sup>5</sup>Nī 'á'dò ngá 'dī 'bá yī èdē'á ítī, tálá ôjī ró tá ônjī āniká bē, gō'dá ícá trá ānī drī Ôvārī Ísīrā'élē ká ínjílī ngá fēfē 'dī yī sī. Pávó 'dī 'á rī, Ôvārī 'á'dò lāṅṅ fēfē ānī drī ôvārī āniká yī bē gō'dá 'bādrī āniká yī bē rī áyē'á. <sup>6</sup>Nī 'ē ānī 'balé tá ári ákó 'bá ró ôzō kúmú ángí Māsīrī ká gō'dá ôjílā Māsīrī ká yī tí 'á'dò tāsī yā? Nī vī tā gólá Kúmú Ôvārī drī ôjílā Māsīrī ká yī 'bázó lāṅṅ ángí 'á, búúú drilíyī ôjílā Ísīrā'élē ká yī áyézó fólé Māsīrī 'ásī rī trá yā? <sup>7</sup>Nī trō ngá rī'á sēlá ôzō ārabíyā kátī pá bē sū rī ó'dí lá. Gō'dá nī trō ítī rī gólíyī mvá tī 'bá ó'dí ró rī gō'dá drē ngá sézō 'í'dī sī lá kō rī, nī òmbē ró ngá ôzō ārabíyā kátī 'dī rú lá iyī. Gō'dá ítī 'dī yī mvá lá yī, nī drō ró gólē ítī drī jó 'álá. <sup>8</sup>Gō'dá nī trō ró s̄ndúkū tā-drī lēlē Ôvārī ká rī ká 'dī 'balé ngá ôzō ārabíyā tí 'dī 'á, gō'dá nī 'bá ró ngá líndrī dáábō 'ásī gólíyī ānī drī 'ē'á jōlá Ôvārī drī ngá fēfē tā ányā āniká tāsī 'dī 'bá yī s̄ndúkū ázā 'á ányā s̄ndúkū tā-drī lēlē Ôvārī ká rī ká 'dī lāgátí. Gō'dá nī 'bá ítī 'dī yī ôsē ró ārabíyā 'dī nílí vó ôjílā Ísīrā'élē ká yī ká 'álá ôjílā ákó. <sup>9</sup>Gō'dá nī ndrē ró, ôzō ítī 'dī yī ôrī s̄ndúkū tā-drī lēlē Ôvārī ká rī ká 'dī sēlé gólē jārībā mvá Bētē Sēmēsē ká ngálá ró rī, 'dīrī rī á'dá kī, Ôvārī Ísīrā'élē ká ájō lāṅṅ ônjī tētē nō nī ámá drī. Gō'dá ònī mbī jārībā mvá Bētē Sēmēsē ká ngálá ró kō rī, mā 'á'dò n̄'á lá kī, lāṅṅ ámá drī nō Ôvārī Ísīrā'élē ká ájō nī kō. 'Dīrī á'bá'á ándrā-ônjī 'í.”

<sup>10</sup>Ôjílā Filisítíyā ká 'dī 'bá yī drī tá 'dī 'bá yī 'ézó nyé ôzō tá átalé 'dī tí. Gólíyī drī ítī rī trōzō gō'dá ārabíyā rī'á sēlá sē 'dī 'ízó ítī 'dī 'bá yī rú, gō'dá drilíyī ítī mvá 'dī 'bá yī drōzō lōgólē ítī drī jó 'álá. <sup>11</sup>Gólíyī drī s̄ndúkū tā-drī lēlē Ôvārī ká rī ká 'dī 'bázó ārabíyā 'dī 'á, kpāká álo s̄ndúkū gólá ngá líndrī m̄nyārū kátī dáábō 'ásī, gō'dá édrégó líndrī dáábō 'ásī 'dī yī bē 'á lá rī bē. <sup>12</sup>Gō'dá ítī rī 'bá ngá 'dī 'bá yī sēlé 'dī 'bá yī drī ngázó 'délé pávó 'á nílí mbī Bētē Sēmēsē 'alá, gō'dá drī 'bē ákó nílí pávó ázā 'á. Gólíyī rī trá nílí áwó ngōngō bē iyī mvá yī tāsī. Gō'dá kúmú ángí ángí n̄jī Filisítíyā ká 'dī yī drī 'dézó gólíyī vó búúú èsē-drī Bētē Sēmēsē bē rī 'á.

<sup>13</sup>Ôjílā Bētē Sēmēsē ká yī rī trá ārājā n̄'á ámvú 'á fāfā 'á. Gō'dá nyī ró, drilíyī drī íngázó úrú, gō'dá gólíyī drī s̄ndúkū tā-drī lēlē Ôvārī ká rī ká rī ndrēzō. Gólíyī trá áyikō ró rō tá 'dī tāsī. <sup>14-15</sup>Árabíyā ítī drī rī'á sēlá s̄ndúkū tā-drī lēlē Ôvārī ká rī ká bē yī 'á 'dī drī ácázó ámvú ágō rú bē Yēhásowā rī ká 'á, ágō 'dī rī rílí Bētē Sēmēsē 'alá. Gō'dá ítī 'dī yī drī nīzō ádrélé ányī rōvō ángí lāgátí. Ágō ázā 'bá yī ôrī Lāvī ká 'ásī rī iyī bē tólá. Gō'dá drilíyī s̄ndúkū tā-drī lēlē Ôvārī ká rī ká 'dī trōzō 'balé rōvō 'dī drī, gō'dá gólíyī drī kpá kōmvō gólá ngá líndrī m̄nyārū kátī dáábō 'ásī, gō'dá édrégó líndrī dáábō 'ásī 'dī yī bē 'á lá 'dī átrōzō 'balé vūdrī. Ôjílā ázā 'bá yī drī ārabíyā édélé fē 'ásī 'dī ágázó lāsī ró. Gō'dá drilíyī ítī 'dī yī úfúzó gō'dá zázó lá yī ngá fēfē ró Ôvārī drī. 'Dīrī vósī rī, ôjílā Bētē Sēmēsē ká yī drī ngá fēfē fēzō rō Ôvārī drī, ázā 'bá yī kōrōnyā zázó Ôvārī drī, gō'dá ázā 'bá yī ngá fēfē ngīngī rī yī 'í'dī.



<sup>16</sup> Kú mú á ngí á ngí n̄jì Filisítíyá ká 'dì 'bá yí rí trá gólíyí ndrè'á tá 'dì 'bá yí 'è'è lá 'á, gō'dá gólíyí drí n̄zò gōlè volé Èkōroní 'á lá ìtú 'dì tú.

<sup>17</sup> Dī pávó òjílá Filisítíyá ká yí drí ngá fēfē fēzò Ôvâri drí tá ányá iyíká tāsī rí 'dì, ngá líndrì èdélé òzò m̄nyârú kátí dáábò 'ásí 'dì yí jòzò àlò-àlò jārībā nò 'bá yí tāsī: Ásídódò, Gázá, Āsikélóní, Gátá, gō'dá Èkōroní bē. <sup>18</sup> Èdrégó líndrì èdélé dáábò 'ásí 'dì 'bá yí, gólíyí jò trá jārībā Filisítíyá ká n̄jì gólíyí kú mú á ngí á ngí n̄jì 'dì 'bá yí drí r̄zò dr̄jì lá rí yí tāsī gō'dá kpá 'b̄adr̄jì mvá dr̄jì gólíyí rú sī rí yí bē. Rōvò á ngí gólá dr̄líyí s̄andúkú tá-dr̄jì l̄lèlè Ôvâri ká rí ká 'bázò dr̄jì lá rí, bē zāá tólá Yēhásōwá dr̄jì ámvú 'á Bétè Sēmésè 'á lá ìf̄f̄jì dr̄jì 'bá ró tá rú 'è 'bá nā tāsī.

<sup>19</sup> Dī vósí rí, Kú mú Ôvâri drí ágò Bétè Sēmésè ká yí úfúzó nyá'di-ná-dr̄jì-lá-ngá-múdr̄jì (70), tá gólá gólíyí drí ngá ndr̄zò s̄andúkú tá-dr̄jì l̄lèlè Ôvâri ká rí ká 'dì 'á rí drí. Ôjílá drí ndr̄jì ngázò áwò bē tá Ôvâri drí izá fēzò òjílá iyíká úfúzó 'dì tāsī.

Tá s̄andúkú tá-dr̄jì l̄lèlè Ôvâri ká rí ká jòzò Kír̄iyátá Jēyá rí 'á lá rí

<sup>20</sup> Ítí rí, òjílá Bétè Sēmésè ká yí drí tá átázò kí, “Á'dì á'dò ádré'á n̄jì Kú mú Ôvâri ándrá, Ôvâri lánjā ró 'dì yā? Mā á'dò s̄andúkú tá-dr̄jì l̄lèlè ká 'dì jò'á ángò lé ámvú rú sī nò yā?”

<sup>21</sup> Gólíyí drí vōrā jòzò òjílá Kír̄iyátá Jēyá rí ká yí drí kí, “Ôjílá Filisítíyá ká yí lógò s̄andúkú tá-dr̄jì l̄lèlè Ôvâri ká trá nōngá, n̄jì áni trólá gōzò 'dì bē lá jārībā ániká 'á lá.”

**7** <sup>1</sup> Ítí rí, òjílá Kír̄iyátá Jēyá rí ká yí drí n̄zò s̄andúkú tá-dr̄jì l̄lèlè Ôvâri ká rí ká 'dì átrólé, gō'dá n̄zò 'bálá ágò ázà rú bē Ábinádábò rí drí jò 'á lá. Gólá rí trá lútú dr̄jì 'á lá ró. Dr̄líyí mvá lá Èl̄yázá rí 'bázò 'dì vó lá ndr̄lè. <sup>2</sup> Gō'dá s̄andúkú tá-dr̄jì l̄lèlè Ôvâri ká rí ká 'dì drí r̄zò tólá ndrò nyá'di-trá. Ndrò 'dì 'bá yí sī rí, òjílá Ísírā'élè ká yí ndr̄jì rí trá áwò ngólé rōò, tálá gólíyí ísú tá trá kí, Kú mú Ôvâri áyè gólíyí trá.

Tá Sámowélè drí á'dózò dr̄jì-'bá ró òjílá Ísírā'élè ká yí dr̄jì rí

<sup>3</sup> Káyí àlò sī, Sámowélè drí tá átázò òjílá Ísírā'élè ká yí drí kí, “Ôzò n̄jì òlè trá dr̄jì ádí lí ágólé Kú mú Ôvâri ngálá p̄ip̄is̄il̄jì àlò sī rí, n̄jì áyè tá òvâri lídí yí ìnj̄j̄-ìnj̄j̄ lá yí ká, gō'dá n̄jì áyè ngá líndrì òvâri ábārādāgò òkò ró rú bē Ásītōrétè rí volé. N̄jì fē áni nyáányá ndr̄jì Ôvâri drí, gō'dá n̄jì ìnj̄j̄ cé gólá 'dì, gō'dá gólá á'dò áni p̄á'á òjílá Filisítíyá ká yí dr̄jì gá sī.” <sup>4</sup> Ítí rí, òjílá Ísírā'élè ká yí drí òvâri ábārādāgò Bálá gō'dá Ásītōrétè bē 'dì 'bá yí ìnj̄j̄-ìnj̄j̄ lá yí áyézò, gō'dá cé rízò Kú mú ámaká Ôvâri rí ìnj̄j̄l̄j̄ 'dì.

<sup>5</sup> Gō'dá Sámowélè drí tá jòzò òjílá Ísírā'élè ká yí drí ndr̄jì rú è'bézò Mízípá 'á lá, dr̄lā tá átázò gólíyí drí kí, “Mā á'dò rātāá 'è'á Kú mú ámaká Ôvâri drí áni tāsī tólá, tá ònj̄j̄ ániká áyézò.” <sup>6</sup> Ítí rí, gólíyí drí ndr̄jì rú è'bézò Mízípá 'á. Gólíyí drí ìj̄mvú ábēzò gō'dá n̄jì dālā vūdr̄j̄f̄ ngá fēfē ró Ôvâri drí. Gō'dá gólíyí drí r̄zò 'á lé 'á'í sī káyí 'dì sī ndr̄jì. Gólíyí drí tá átázò kí, “Mā 'è tá ònj̄j̄ trá Ôvâri drí.” (Sámowélè 'dì dr̄jì-'bá òjílá Ísírā'élè ká yí ká Mízípá 'á lá.)

<sup>7</sup> Gō'dá òjílá Filisítíyá ká yí drí tá árizò kí, òjílá Ísírā'élè ká yí è'bè rú trá Mízípá 'á lá rí, kú mú á ngí á ngí n̄jì òjílá Filisítíyá ká yí ká 'dì 'bá yí drí ngázò áj̄j̄ 'bū 'bá iyíká yí bē, n̄jì 'délé òjílá Ísírā'élè ká yí dr̄jì. Gō'dá òjílá Ísírā'élè ká yí árí lí bē tá 'dì rí, gólíyí gō'dá trá ùr̄jì ró. <sup>8</sup> Gō'dá dr̄líyí tá átázò Sámowélè drí kí, “N̄jì rí zāá rātāá 'è'èlè Kú mú ámaká Ôvâri drí, gólá òpá ró ámvú òjílá Filisítíyá ká yí dr̄jì gá sī.” <sup>9</sup> Sámowélè drí k̄á b̄il̄k̄j̄ mvá f̄úzò zálé ndr̄jì nyé Ôvâri drí ngá fēfē ró. Gō'dá Sámowélè drí rātāá 'èzò Ôvâri drí òjílá Ísírā'élè ká yí tāsī, gō'dá Ôvâri drí tá góláká kōzò. <sup>10</sup> Sámowélè dr̄jì ngá fēfē zā'á Ôvâri drí rí, 'dī òjílá Filisítíyá ká yí drí rú èsézò ányí 'délé òjílá Ísírā'élè ká yí dr̄jì. Gō'dá Ôvâri drí mōgbárá áj̄zó ùr̄jì l̄s̄í òjílá Filisítíyá ká yí dr̄jì. Gólíyí drí áczò dr̄jì ìj̄j̄á ró, gō'dá r̄zò ùr̄jì drí.

<sup>11</sup> Ôjílá Ísírā'élè ká yí drí áf̄zó Mízípá 'ásí gō'dá n̄l̄l̄ 'délé òjílá Filisítíyá ká yí dr̄jì, gólíyí dr̄zò búú Bètèkárè 'á lá, gólíyí úfúzó pávó 'ásí.

<sup>f</sup>7:6 Ìj̄mvú dādá 'dì tá íf̄í lá kí, Ôvâri á'dò tá ònj̄j̄ j̄'á.

<sup>12</sup> Gō'dá Sāmōwélē drí kúnj trōzó édrélē úrú Mízípa yí lāfálē Séní bē rí 'á, gō'dá drílá tā átázó kī, “Kúmú ámaká Ôvârí pá ámá trá ájúj 'ásí ácalé nōngá.” Gō'dá drílá kúnj 'dī rú lá zīzō Ēbēnezā.<sup>g</sup> <sup>13</sup> Ítí rí, ópē òjílá Fílísítíyá ká yí trá, Ôvârí drí gólíyí 'bázó fáfá ákó esē-drī mbálē 'dézó òjílá Ísírā'elē ká yí drīj ájúj bē ndrō ndrī Sāmōwélē drí á'dózó lédrē-lédrē ró rí 'á. <sup>14</sup> Gō'dá jārībā mvá ndrī òjílá Ísírā'elē ká rí ká òjílá Fílísítíyá ká yí drí rúlí trá Ēkōrōnī lāfálē Gátá bē rí yí 'á rí, ódrí pázó lá lōgólē ndrī òjílá Ísírā'elē ká yí drí. Gō'dá ítí rí, òjílá Ísírā'elē ká yí drí gōzó rílí ndrī vō íyíká rí yí 'ásí. Gō'dá tá á'dí á'dó trá òjílá Ísírā'elē ká yí lāfálē òjílá Amórā ká yí bē.

<sup>15</sup> Gō'dá Sāmōwélē rí trá òjílá Ísírā'elē ká yí drīlī tá kī 'bá ró ndrō ndrī drílá á'dózó lédrē-lédrē ró rí 'á. <sup>16</sup> Ndrō álo-álo 'ásí ndrī, gólá á'dó nī'á drī Bētélē, Giligálá, gō'dá Mízípa 'ásí, kpá jārībā ázá 'bá yí 'ásí, nī'á tá édē bē òjílá lāfálē sī. <sup>17</sup> Gō'dá 'dī vósí rí, gólá á'dó gō'á yí drí 'bá 'á Rámā 'álá. Tóla rí, gólá rí trá rú í'bulí tá kī 'bá ró. Rámā 'álá rí, gólá édē vō kōrōnyá zā ká trá Ôvârí drí.

Tā òjílá Ísírā'elē ká yí drí tá íjízó kúmú ángí tāsí íyí drí rí

**8** <sup>1</sup> Gō'dá Sāmōwélē cá bē áráká ró rí, gólá 'bá íyí mvá ágó ró rí yí trá tá kī 'bá ró òjílá Ísírā'elē ká yí drí. <sup>2</sup> Mvá sísj góláká rí rú lá Yōwélē, gō'dá mvá rī lá rú lá Ábjá, gólíyí tá kī 'bá 'í jārībā Bērēsébá ká 'á. <sup>3</sup> Gō'dá gólíyí rí tá 'elē òzó átá lá yí kátí kō, tá ísū gólíyíká cé láfá tāsí. Ítí rí, gólíyí lē cé láfá 'dī, gō'dá gólíyí rí tá kílí mbímbí ró kō.

<sup>4</sup> Gō'dá drī-'bá ndrī Ísírā'elē ká yí drí rú 'bézó vō álo 'á, gō'dá nílí Sāmōwélē ngálá jārībā Rámā ká rí 'álá. <sup>5</sup> Gō'dá drílyí tá átázó kī, “Ní ndrē, ní trá áráká ró, gō'dá ání mvá yí rí tá 'elē òzó ániká rí tí kō. Ítí rí, ní njī kúmú ángí òrī ró ámá drīlī, gō'dá má á'dó ró kpá kúmú ángí bē òzó 'bādrī ázá 'bá yí tí.”

<sup>6</sup> Sāmōwélē á'dó áyikō ró kō tá gólíyí drí tá íjízó kúmú ángí tāsí 'dī drí. Tá 'dī tāsí rí, Sāmōwélē drí rátaá 'ézó Ôvârí drí. <sup>7</sup> Gō'dá Ôvârí drí tá átázó kī, “Ní árí tá ndrī òjílá Ísírā'elē ká yí drí lélē átalé ní drí rí. Ní á'dó òjílá gólíyí drí gálē dó rí 'dī kō, gō'dá má 'dī òjílá Ísírā'elē ká yí drí gálē dó kúmú ángí íyíká ró rí. <sup>8</sup> Ítölē ndrō má Ôvârí drí òjílá ámaká Ísírā'elē ká yí lófózó òjílá Másīrī ká yí drīgá sī rí tú, gólíyí já úgúlí trá má drí gōzó òvârí lídí ázá yí ínjílí 'dī. Gō'dá ngbāāngbānō rí, gólíyí rí trá 'elá ní drí, òzó gólíyí drí 'elē trá má drí sísj rí yí tí. <sup>9</sup> Ítí rí, ní 'è tá ndrī gólíyí drí lélē rí yí, gō'dá ní sō drī-mbílí gólíyí lífí ámbā-ámbá ró, gō'dá ní á'dá tá ndrī gólá kúmú ángí ángí 'dī yí drí 'é'á 'elá gólíyí drí rí yí.”

<sup>10</sup> Gō'dá Sāmōwélē drí tá ndrī gólíyí Ôvârí drí átalé trá gólá drí rí, átázó òjílá gólíyí rí 'bá tá kúmú ángí ká íjílí rí yí drí. <sup>11</sup> Sāmōwélē drí tá lá yí á'dázó kī, “Nōó yí tá kúmú ángí ániká yí drí 'ézó 'elá ání drí rí yí 'dī. Kúmú ángí rí 'dī á'dó ání mvá ágó yí 'bá'á ájúj 'bū 'bá ró, úrúká lá yí á'dó rī'á árábíyá pá bē rī ósání drí rī'á sélá nízó ájúj 'á rí yí píllí nī, ázá yí á'dó rá'á ósání góláká yí drīj, gō'dá ázá yí á'dó rá'á íyíká pá sī sísj lésí árábíyá pá bē rī ósání drí rī'á sélá 'dī yí drí. <sup>12</sup> Gólá á'dó úrúká lá yí 'bá'á ájúj 'bū 'bá kútú-álo yí drīlī, gō'dá ázá yí 'bá'á ájúj 'bū 'bá nyá'dí-rī-drī-lá-ngá-múdrí rí yí drīlī. Ání mvá ágó ró rí yí á'dó rī'á ámvú góláká 'wálē nī, gō'dá ngá-ínyíngá góláká òlōlē nī, gō'dá drī-láfá ájúj ká yí édélé gólá drí, gō'dá kpá ngá ájúj ká árábíyá pá bē rī ósání drí rī'á sélá nī rí ká édélé nī. <sup>13</sup> Ání mvá ánjó ró rí yí á'dó íyíká rī'á dō ájīj bē túrú-túrú rí édélé drílá, gō'dá rī'á ngá nyányá lá'dílí gō'dá ámbātá 'bélē drílá. <sup>14</sup> Gólá á'dó ámvú tándí ániká yí trō'á, ámvú álá'bá ká yí trō'á gō'dá ólíví fē ká bē rí yí trō'á fēlē drī-'bá mīrī ká rí yí drí. <sup>15</sup> Gólá á'dó ádrúgú ífí ániká álo múdrí 'ásí rí yí trō'á gō'dá lō'wá gárápē ániká yí bē trō'á fēlē rú í'bulí 'bá íyíká yí drí, gō'dá kpá drī-'bá ájúj 'bū 'bá íyíká rí ká yí drí. <sup>16</sup> Gólá á'dó rú í'bulí 'bá ániká yí trō'á gō'dá ífí tándí ániká yí gō'dá dōngí ániká yí bē trō'á, gō'dá gólíyí 'balé lōsī 'elē yí drí. <sup>17</sup> Gólá á'dó kpá índrī, gō'dá kábjlíkí álo múdrí 'ásí ániká yí trō'á. Gō'dá ání nyányá á'dó 'bá'á rágíí góláká yí ró. <sup>18</sup> Ózó káyí 'dī yí áacá trá rí, ní á'dó ítō'á tá átalé 'alé gū sī kúmú ángí ániká rú, gólá ání nyányá drí njílí nī rí, gō'dá Ôvârí á'dó gá'á dó tá ániká árílí.”

<sup>g</sup>7:12 Rú Ēbēnezā 'dī tá ífí lá kī, “kúnj ngá pá ká.”

<sup>19</sup> Gō'dá òjilá 'dì 'bá yí árí tã Sāmōwélē kã 'dī kò, gō'dá gólíyí kī, “'É'è! Mã lē kúmú ángí rílí àmã drīlī, <sup>20</sup> tãlá mã à'dò ró kpá òzò 'bãdrī àzã 'bá yí tí, kúmú ángí àmã nyáányã kã bê àmã vó ndrélē, gō'dá 'dèlè sísí nílí àjú 'á, gō'dá n'í'á àjú àmákã 'búlí.” <sup>21</sup> Sāmōwélē drí tã ndrī gólíyí drí átálé 'dī yí árízò, gō'dá drílã nízò átálá Òvãrí drí. <sup>22</sup> Gō'dá Òvãrí drí tã lógòzò kī, “Ní 'è tã gólã gólíyí drí lèlè rí yí, ní fè ró kúmú ángí gólíyí drí.” Gō'dá Sāmōwélē drí tã átázò òjilã Ísírã'elè kã yí drí ndrī gólé volé 'bã 'álã.

Tã Sóólò yí drí rú ùsúzò Sāmōwélē bê rí

**9** <sup>1</sup> Àgò àzã bê, gólã cú ngá tī àmbã bê gō'dá mbàràkã bê ròò, gólã rí rú Kísí, gólã òrī Bēnjimónã kã 'ásí, gólã Àbīyélē rí mvá 'í gō'dá Zērórò rí ózòwá 'í, gō'dá gólã 'bã-tī Bèkórátã kã 'ásí 'bàsúru Áfīyã kã 'ásí. <sup>2</sup> Kísí cú mvá ágò bê rú lá Sóólò, gólã àgò sù 'bã sù rí 'dī. Gólã rí cècè rí'á kòrò òjilã drī sī ndrī, òjilã ndrī gólã rí ángbálàngò zèlè. Gō'dá gólã sù kpá kòrò òjilã Ísírã'elè kã yí drī sī ndrī.

<sup>3</sup> Kísí cú dōngí àzã 'bá yí bê, gō'dá ùrùkã lá yí rã rīyí trá volé àvīlī. Ítí rí, drílã tã átázò Sóólò drí kī, “Ní trò rú 'ì'bù 'bá àlò lá ní bê, gō'dá nī nī ró dōngí 'dī yí lòndálè.” <sup>4</sup> Drílíyí nízò kòrò 'bãdrī lùtú bê Èfèrémã kã rí yí drī sī, gō'dá 'bãdrī Sálísá kã 'á rí, gō'dá gólíyí ùsú dōngí 'dī yí kò. Ítí rí, gólíyí drí nízò zãã kòrò 'bãdrī Sálímí kã 'ásí, gō'dá gólíyí ùsú dōngí 'dī yí kò tólã. Gō'dá gólíyí drí nízò kpá zãã kòrò 'bãdrī Bēnjimónã kã 'ásí, gō'dá gólíyí ùsú dōngí 'dī yí zãã kò. <sup>5</sup> Gō'dá gólíyí àcã bê 'bãdrī Zúfú kã 'á rí, Sóólò drí tã átázò rú 'ì'bù 'bá íyíkã drí kī, “Mã nī gólé volé 'bã 'álã, tãlá àmã átã à'dò tã 'ì'sù dōngí 'dī yí tãsí rí ày'é'á gō'dá ítòzò àmã tã 'ì'sulí 'dī.”

<sup>6</sup> Gō'dá rú 'ì'bù 'bá 'dī drí tã lógòzò kī, “Ní tē drè! Jãrībã mvá nò 'á rí, àgò Òvãrí kã bê nōngá. Òjilã ndrī rí gólã rí 'ìnjilí, tãlá tã ndrī gólã drí rí'á átálá rí, rí à'dólé pátíí ró. Mã nī gólã ngálã, àzã ngá sī gólã à'dò vò gólã dōngí 'dī yí drí à'dózo 'á lá rí yí à'dá'á àmã drí.”

<sup>7</sup> Gō'dá Sóólò drí tã 'íjízò kī, “Òzò mã òní trá àgò rí 'dī ngálã rí, mã à'dò à'dò fè'á 'dī drílã yã? Àmbãtã àzãkã lãkí kò kòmvo àmákã 'á, gō'dá àmã kpá ngá àzãkã àkò 'è'á fèlã gólã drí. Mã à'dò à'dò fè'á 'dī yã?”

<sup>8</sup> Rú 'ì'bù 'bá 'dī drí tã lógòzò kī, “Mã cú àdī ífí sílívã kã bê fīnyáwá ítí nōngá. Mã à'dò fè'á lá gólã drí, gō'dá gólã à'dò vò gólã dōngí 'dī yí drí à'dózo 'á lá rí à'dá'á àmã drí.”

<sup>9-11</sup> Sóólò drí tã drī lá lógòzò kī, “'Dī tã 'ì'sù tãndí 'í! Mã nī gólã rí ndálè.” Ítí rí, drílíyí ngázò nílí jãrībã mvá gólã àgò Òvãrí kã 'dī drí rízò 'á lá rí 'álã. Gólíyí drí rīrī nílí lùtú drī mbálè, n'í'á jãrībã mvá 'dī 'álã rí, gólíyí drí mvá ànjò àzã 'bá yí ùsúzò, rí'á àn'í'á 'ì'mvú àbè vò 'álã. Drílíyí mvá ànjò 'dī 'bá yí 'íjízò kī, “Tã ndrè 'bá 'dī bê jãrībã 'á nīngá yã?”

(Ndrò nã 'bá yí sī, tã àngũ 'bá órī zílã tã ndrè 'bá, gō'dá òzò òjilã àzã òlè Òvãrí rí 'íjilí tã 'íjí sī rí, à'dò tã átã'á kī, “Mã nī tã ndrè 'bá ngálã.”)

<sup>12-13</sup> Òkò mvá 'dī 'bá yí drí tã lógòzò kī, “Àwò, gólã bê. Pátíí ró, gólã rí'á ànì àndrà 'á 'dī. Gō'dá òzò nī òní ngbãàngbànò jãrībã mvá 'dī 'á 'wãã rí, nī à'dò gólã rí ùsú'á. Gólã àcã trá jãrībã 'á àndrò nò, tãlá òjilã 'è trá ngá fèfè fèlè vò kòrònyã zã kã drī lùtú drī 'álã. Òjilã gólíyí àzílí rí 'bá yí ícã íyí drè ngá nyálè kò, tã òzò gólã òcã trá tólá rí, tãlá gólã à'dò drí 'bã'á zálò ngá fèfè 'dī drī sísí. Òzò nī òní ngbãàngbànò rí, nī à'dò gólã rí ùsú'á drè àkpã drílã nī àkò lùtú drī 'álã ngá nyálè.” <sup>14</sup> Ítí rí, Sóólò gō'dá rú 'ì'bù 'bá gólãkã bê, drílíyí nízò jãrībã mvá 'dī 'álã, gō'dá fífí gólíyíkã jãrībã 'á rí 'á, drílíyí Sāmōwélē rí ndrèzò àfò'á àn'í'á gólé gólíyí ngálã ró lãvùlí vò rãtãã kã 'álã.

<sup>15</sup> Àgí rí tí rí, Òvãrí átã tã trá Sāmōwélē drí kī, <sup>16</sup> “'Ídrú rí, 'ítu-pá nòtí, mã à'dò àgò àzã àjò'á òrī Bēnjimónã kã 'ásí ní ngálã, ní dã ró dò gólã drī, gólã àà'dò ró kúmú ángí ró òjilã àmákã Ísírã'elè kã yí drílí. Gō'dá gólã à'dò gólíyí p'á'á òjilã Fílísítíyã kã yí drígá sī. Mã ndrè izã òjilã àmákã kã trá, gō'dá mã àrī àwò gólíyíkã ngá pãpã tãsí rí trá.”

<sup>17</sup> Gō'dá Sāmōwélē ndrélè bê Sóólò rí, 'wãã ró, Òvãrí drí tã átázò gólã drí kī, “Nòò àgò gólã mã drí tã lá átálé ní drí rí 'dī. Gólã à'dò rí'á òjilã àmákã rí 'bá yí drílí kúmú ángí ró.”

<sup>18</sup> Gō'dá Sóólò drí nízò Sāmōwélē ngálã, gólã rí trá ànyí jãrībã tī 'álã, gō'dá Sóólò drí gólã rí 'íjízò kī, “Tã ndrè 'bá rí rílí ángò lé yã?”

<sup>19</sup> Gō'dá Sāmōwélē drī tā-drī lōgōzō kī, “Mā ī'dī tā ndrē 'bá rī gógó. Nī nī sīsī 'álá vō Ōvārī rī īnjī kā rī 'álá. Ānī kpārātī, nī ā'dō ngá nyá'á kpākā ālō āndrō nō má bē. Īdrū cīfīnó rī, má ā'dō tā ījī āniká rī tā-drī lā lōgō'á ndrī, gō'dá ānī āyézo gōlē 'bā 'álá. <sup>20</sup> Gō'dá dōngí gólīyī āvī 'bá káyī nā lāvū 'bá trá nā 'bá yī sī rī tāsī rī, nī īsū tā lā yī kō, úúsū gólīyī trá. Gō'dá ngá gólá ōjílá Īsīrā'élē kā yī drī lēlē rōo rī ā'dō ngá 'ī yā? Rī'á nī ī'dī 'bā-tī ānī átá kā bē.”

<sup>21</sup> Sóólō drī tā-drī lōgōzō kī, “Mā ōjílā ōrī Bēnjīmōnā kā 'ásī, ōrī gólá fīnyáwá ādūkū lā ró Īsīrā'élē 'á rī ī'dī, gō'dá 'bā-tī ámáká ī'dī lōsī ākō ōrī nō 'á. Gō'dá ní rī tā átálé má drī ítī ā'dō tāsī yā?”

<sup>22</sup> Gō'dá Sāmōwélē drī Sóólō yī trōzo kpārātī rú ī'bū 'bá íyíká bē, nī'á 'bālā jó 'álé āngí ró rī 'á, gō'dá nīzo gólīyī 'bālē vō rú īnjī kā 'á vō ūmú drī rīzo rīlī 'á lā rī 'á, ūmú bē rī'á vūdrī tólá nyā'dī-trá-drī-lā-ngá-mūdrī. <sup>23</sup> Sāmōwélē drī tā átázo ngá lā'dí 'bá 'dī drī kī, “Nī ātrō ā'wá gólá má drī fēlē ní drī nā, gólá má drī tā lā 'bālē ní drī kī, ní 'bā gólá ngūī rī.”

<sup>24</sup> Ítī rī, ngá lā'dí 'bá 'dī drī ā'wá tándī párá'bú kā 'dī ātrōzo 'bālē Sóólō āndrá. Sāmōwélē drī tā átázo kī, “Nī ndrē, nōō ā'wá gólá má drī lāpīlī ní drī rī ī'dī. Nī nyá. Má 'bā trá fēlē ní drī nyālē ítū-pá nō 'á kpākā ālō ōjílá gólīyī má drī āzīlī rī yī bē.”

Ítī rī, Sóólō yī drī ngá nyāzo kpākā ālō Sāmōwélē bē ítū 'dī tú. <sup>25</sup> Gō'dá drīfīyī ngāzo nīlī vō Ōvārī rī īnjī kā 'ásī, nī'á jārībā mvá 'álá. Drīfīyī gbārākā ēdézo Sóólō yī drī jó-drī bē sālārā rī drī, <sup>26</sup> gō'dá gólá kō ā'dú trá tólá.

Gō'dá ākpā cīfīnó āzā rī sī, ítū drī āfōrē 'á, Sāmōwélē drī Sóólō ā'dō 'bá jó-drī 'álá nā zīzo tā átázo drīlā kī, “Nī ngá ūrū, má ā'dō ānī āyé'á nīlī gōlē.” Sóólō drī ngāzo ūrū, gō'dá gólá kpākā ālō rú ī'bū 'bá íyíká bē gō'dá Sāmōwélē yī bē, drīfīyī nīzo fōlē pávó 'álá.

<sup>27</sup> Gō'dá gólīyī cā bē jārībā mvá 'dī ādūkū lā 'á rī, Sāmōwélē drī tā átázo Sóólō drī kī, “Nī ātā tā rú ī'bū 'bá āniká 'dī drī, ōnī ró sīsī 'álá.” Gō'dá rú ī'bū 'bá 'dī drī lāvūzo. Gō'dá Sāmōwélē drī zāā tā átázo kī, “Nī rī drē fīnyáwá má bē nōngá, gō'dá má ā'dō tā gólá Ōvārī drī átálé má drī rī átálá ní drī.”

Tā Sāmōwélē drī dō dāzo Sóólō drī āā'dō ró kúmú āngí ró rī

**10** <sup>1</sup> Gō'dá Sāmōwélē drī dō trōzo ūpúwá 'ásī dālē Sóólō rī drī 'á, gō'dá gólá rī bí vōzo, gō'dá tā átázo drīlā kī, “Kúmú Ōvārī nī nī trá ā'dólé kúmú āngí ró ōjílā íyíká Īsīrā'élē kā yī drīlī. Nī ā'dō 'bā'á gólīyī drīlī gólīyī vō ndrēlē, gō'dá gólīyī pālē ājū-'bā-āzī gólīyī yī drīgá sī ndrī. Tā gólīyī 'ē 'bá rú 'élē nō 'bá yī ā'dō ā'dálad kī, páťī Ōvārī nī nī nī ā'dólé ōjílā íyíká yī drīlī. <sup>2</sup> Ōzo ní āyé má trá āndrō nō rī, nī ā'dō āgō āzā yī rī úúsú'á ānyī ló'dé Ráélē kā lāgátī jārībā Zēlézā kā rī 'á 'bādrī Bēnjīmōnā kā 'álá. Gólīyī ā'dō átálá lā ní drī kī, dōngí gólīyī ānī drī rī'á ndālā rī 'bá yī, úúsū trá. Ítī rī, ānī átá rī kō tā īsū ró dōngí 'dī 'bá yī tāsī, gō'dá cé tā āniká īsūlī ī'dī. Gō'dá gólá rī trá tā ījílī kī, “Má ā'dō ā'dō 'ē'á ī'dī ámā mvá rī tāsī yā?” <sup>3</sup> Nī ā'dō nī'á tólá sī cālē būúú fē āngí āzā lāgátī jārībā Tāborō kā 'á. Vō 'dī 'á rī, ní ā'dō āgō āzā 'bá yī nā úúsú'á, nī'á īyī pávó íyíká 'á ngá fēfē fēlē Kúmú Ōvārī drī Bētélē 'álá. Ālō gólīyī 'ásī rī íyíká īndrī jōrā nā sē'á ī'dī, gō'dá āzā rī íyíká rī'á āmbātā āngí āngí kúlūtū-kúlūtū nā trō'á ī'dī, gō'dá āzā nā lā rī íyíká ūpúwá ōdrá kā bē. <sup>4</sup> Gólīyī ā'dō ní-bē-yā fē'á ānī drī, gō'dá āmbātā fē'á rī ānī drī, gō'dá ícā trá ānī drī trōlē. <sup>5</sup> Gō'dá ní gō ró nīlī lūtū Ōvārī kā 'álá Gībēyā 'á, vō gólá ōjílā Fīlīsītīyā kā drī táyá 'bāzo rī 'á. Fīrī 'á jārībā mvá 'dī 'á rī, ní ā'dō rú úúsú'á tā āngū 'bá āzā 'bá yī bē, ānī'á lūtū drī lésī, vō gólá kōrōnyā zā kā rī lésī, kūdī cā'á, lārī cā'á, kōyā iyá'á, gō'dá gūnyá vō'á. Gólīyī rī'á āndú tō'á gō'dá ōtré'á. <sup>6</sup> Gō'dá nyī ró, Līndrī Tāndī Ōvārī kā ā'dō āfī'á ní 'á, gō'dá ní ā'dō fī'á tā āngū 'bá 'dī yī lāfálē tā āngūlī kpākā ālō gólīyī bē. Gō'dá ní ā'dō rú jālā ā'dólé mbārākā bē gārā. <sup>7</sup> Ōzo tā 'dī 'bá yī ō'ē rú trá rī, nī 'ē tā gólīyī Ōvārī drī lēlē ní drī 'ēlā rī ī'dī. <sup>8</sup> Nī ā'dō nī'á Gīlīgálá 'álá sīsī má drī, vō gólá má drī 'ēzo ānī úsúlī 'á lā rī 'á. Má ōcā trá tólá rī, má ā'dō ngá fēfē zālē rī fē'á ngá fēfē ró. Nī tē má tólá káyī nī-drī-lā-rī, būúú té má drī cāzo zālō, gō'dá má gō ró tā gólīyī ní drī 'ē'á 'ēlā rī yī átálé ní drī 'ēlē.”

<sup>9</sup> Gō'dá Sóólō jálé bē yī Sāmōwélē rī áyélé rī, Ôvārī drī Sóólō rī á'dò-á'dò jázō ngī. Gō'dá tā ndrī gólīyī Sāmōwélē drī átálé trá drílá rī drī rú 'èzò ìtú 'dī tú. <sup>10</sup> Gō'dá Sóólō yī rú ì'bū 'bá íyíkà bē cá ìyī bē Gībēyá 'álá rī, tā àngū 'bá yī drī ànìzò rú úsúlí gólá bē. Mīyī ró, Líndrī Tándí Ôvārī ká drī fízò gólá 'á. Gō'dá kòrò gólá drī fízò tā àngū 'bá 'dī yī lāfálé tā àngūlī. <sup>11</sup> Ôjílá gólīyī Sóólō rī nī 'bá sísí rī yī drī gólá rī ndrèzò gō'dá tā àtázò ìyī vò 'ásí kī, “A'dò tā 'è rú nī Kísí rī mvá bē yā? Sóólō àcá gō'dá trá tā àngū 'bá ró yā?” <sup>12</sup> Àgò àzà gólá rī 'bá rílí tólá rī drī tá ìjízò kī, “Drī-'bá tā àngū 'bá nò 'bá yī ká á'dí 'dī yā?” 'Dī lāṭí gólá ulí 'dī drī ìtòzò rī 'dī kī, “Sóólō àcá gō'dá trá tā àngū 'bá ró yā?”

<sup>13</sup> Gō'dá Sóólō ndé bē tā tā àngū ká rī, gólá drī ngázò nílí vò kòrònyá zā ká 'álá lútú drī 'álá.

<sup>14</sup> Gō'dá 'dī vòsī rī, Sóólō rī átá àzī drī gólīyī ndrèzò rú ì'bū 'bá íyíkà bē, gō'dá gólá drī gólīyī ìjízò kī, “Nī ànī trá àngò lésí yā?” Sóólō drī tā lògòzò kī, “Mā rī dōngí lóndá'á, gō'dá mā úsúlí bē kò rī, mā nī trá búúú Sāmōwélē ngálá.”

<sup>15</sup> Gō'dá átá àzī lá 'dī drī tá ìjízò kī, “Gólá átá ànī drī á'dò tā 'í yā?” <sup>16</sup> Sóólō drī tá lògòzò kī, “Sāmōwélē kī àmá drī rī, úúsù dōngí 'dī yī trá.” Gō'dá gólá átá ìyī átá àzī drī tá gólá Sāmōwélē drī átálé drílá kī, yī àá'dò àcá'á kúmú àngí ró rī kò.

### Tā Sóólō rī á'dázò kúmú àngí ró rī

<sup>17</sup> Sāmōwélē drī òjílá Ísírà'élē ká yī è'bézò vò àlò 'á tá Ôvārī ká átálé Mízípá 'álá, <sup>18</sup> gō'dá drílá tā àtázò drílīyī kī, “Kúmú àmáká Ôvārī òjílá Ísírà'élē ká rī ká kī, ‘Má lófò ànī trá Másīrī lésí, gō'dá má pà ànī trá òjílá Másīrī ká yī drígá sī, gō'dá kpá òjílá àzà yī rī 'bá lāṅò fēlé ànī drī rī yī drígá sī. <sup>19</sup> Mā Ôvārī ànīká 'í, gólá ànī pà 'bá lāṅò gō'dá Ìzà ànīká 'ásí rī, gō'dá àndrò nò, nī gá mà trá dó, gō'dá nī ìjī mà trá kúmú àngí fēlé ànī drī. Tándí ró! Gō'dá nī è'bē rú mà àndrá òrī vò ró gō'dá kpá 'bāsúru vò ró.”

<sup>20</sup> Gō'dá Sāmōwélē drī òrī àlò-àlò 'bázò ànīlī sísí 'álá ró, gō'dá Ôvārī drī òrī Bēnjīmóná ká rī nījzò gōmá'í vūvū sī. <sup>21</sup> Gō'dá Sāmōwélē drī 'bāsúru Bēnjīmóná ká yī 'bázò ànīlī àlò-àlò sísí 'álá ró, gō'dá 'bāsúru Mátrī ká nījzò 'dī. Gō'dá àdúkú lá ró, Sóólō, Kísí rī mvá rī nījzò 'dī. Gō'dá òjílá ndrī ndalé bē gólá rī, gólīyī ícá kò gólá rī úsúlí. <sup>22</sup> Gō'dá drílīyī Ôvārī rī ìjízò kī, “Sóólō bē nōngá yā?” Ôvārī drī tá lògòzò kī, “Áwò, Sóólō rí'á àdré'á nā, ìyī lāpí'á ngá jó ká rī 'bá yī lāfálé.”

<sup>23</sup> Gō'dá gólīyī drī rāzò nī'á Sóólō rī àdrīlī lófólé òjílá ò'bí 'dī 'bá yī àndrá. Gō'dá drílīyī gólá rī ndrèzò àdré'á sísí 'álá ró, gólá rī cēcè rí'á kòrò òjílá drī sī, òjílá ndrī gólá rī àngbálángò zélé. <sup>24</sup> Sāmōwélē drī tá àtázò òjílá Ísírà'élē ká yī drī kī, “Nòò òjílá gólá Ôvārī drī njílí kúmú àngí ró rī 'dī! Ôjílá àzà yú àmá lāfálé nōngá òzò gólá tí.” Ôjílá Ísírà'élē ká yī ndrī drī ngázò àngbálé òtrè-òtrè bē kī, “Ní rī ndrò dùú sī kúmú àngí ró!”

<sup>25</sup> Sāmōwélē drī tá mbí kúmú àngí drī lèlé rī, gō'dá lósí góláká tá ífí lá yī á'dázò òjílá Ísírà'élē ká yī drī, gō'dá tá 'dī yī ìgìzò vūdrī búkú 'á, gō'dá 'bázò lá vò lānjá Ôvārī ká rī àndrá. Gō'dá drílá òjílá ndrī jòzò gólé ìyī drī 'bá 'ásí.

<sup>26</sup> Sóólō drī nízò kpá gólé 'bá 'álá Gībēyá 'á. Àgò àzà yī àmbà-àmbà ró rī yī gólīyī Ôvārī drī njílí nī rī, drílīyī 'dézò Sóólò vò. <sup>27</sup> Gō'dá òjílá àzà yī lósí ákò rī yī drī tá àtázò kī, “Ôjílá òzò Sóólò tí 'dī á'dò fí ícá'á àmá pālè àjù-'bá-àzī àmáká drígá sī yā?” Gólīyī lèé Sóólò kò, gō'dá gólīyī fèé ngá fèfè drílá kò. Gō'dá Sóólò drī àgízò tí.

### Tā Sóólō drī òjílá Àmóná ká yī pèzò rī

**11** <sup>1</sup> Pará àlò vòsī rī,<sup>h</sup> kúmú àngí Àmóná ká rú bē Nāhásá rī drī àjù 'bū 'bá íyíkà yī tròzò nízò 'dèlé jārībā mvá Jābésá ká drī 'bādrī Giládá ká 'á, gō'dá rízò dírī jārībā 'dī rú sī. Ôjílá Jābésá ká rī 'bá yī drī tá àtázò Nāhásá drī kī, “Ní ì'bī tá àmá bē, gō'dá má á'dò tá-drī kò'á nī drī á'dózó drī-'bá àmáká ró, gō'dá má á'dò òmbè gí'á nī drī.”

<sup>h</sup>11:1 Úúsù ulí pará àlò vòsī rī 'dī tá ìgí Ìbūrū tī sī rī 'á kò. Úúsù trá tá ìgí Gírīkī tī sī rī 'á.

<sup>2</sup> Gō'dá Nāhásá drí tā lōgōzō kī, “Má à'dò tā 'bī'á àní bè cé tā àlō drī. Má à'dò òjílā Jābésá ká àlō-àlō lífī lá yī gōlē drī-ágo lésī rī yī ángf'á ndrī, tālá tā 'dī òfē ró ànyī òjílā Ísīrā'élē ká yī drī ndrī.”

<sup>3</sup> Drī-'bá òjílā Jābésá ká yī ká yī drī tā átázó kī, “Ní fē àmā drī kàyī njī-drī-lā-rī, àà'dò ró àmā drī vōrā 'bá àzā 'bá yī jōzō 'bādrī òjílā Ísīrā'élē ká yī ká 'ásī ndrī. Òzō òjílā àzākā àà'dò yū àmā pālē rī, gō'dá mā gō ró àmā àyélē ní drīgá.” Ítí rī, kúmú ángí 'dī drī tā gólíyiká kōzō.

<sup>4</sup> Gō'dá vōrā 'bá yī drī cázó jārībā Gībeyá ká 'alā, vō gólá Sóólō drī rīzō rílí 'á lá rī 'á. Gō'dá gólíyī àtā tā 'dī 'bá yī bè rī, òjílā ndrī drī ngázó fūlī áwó bè ìzā sī. <sup>5</sup> 'Dī rī, Sóólō íyiká rī'á àgō'á ámvú lésī ífī ágo íyiká yī bè. Gō'dá drílā tā ìjízó kī, “À'dò tā 'í yā? Òjílā ndrī rī áwó ngōlē à'dò tāsī yā?” Drílíyī tā ndrī gólá vōrā 'bá Jābésá ká drī átálé trá drílíyī rī átázó drílā.

<sup>6</sup> Gō'dá Sóólō árílí bè tā 'dī rī, 'wāá ró, Líndrī Tándí Ôvārī ká drī fīzō Sóólō 'á mbārākā bè, gō'dá Sóólō drī à'dózó òmbā ró rōō. <sup>7</sup> Sóólō drī ífī ágo trōzō rī, àgālē fīnyáwá fīnyáwá, gō'dá drílā vōrā 'bá 'dī 'bá yī jōzō ífī á'wá 'dī 'bá yī bè 'bādrī òjílā Ísīrā'élē ká yī ká 'ásī ndrī, gō'dá drī-mbílí sōsō bè gólíyī lífī kī, “Òjílā gólá 'dē 'bá Sóólō yī gō'dá Sāmōwélē bè vósí kō rī, tā gólá rú 'ē 'bá ífī ágo nō 'bá yī drī nō, àà'dò 'é'á lá ífī ágo góláká drī.” Gō'dá Ôvārī drī òjílā Ísīrā'élē ká yī 'bázó à'dólé ūrī ró. Gō'dá drílíyī rú 'è'bézó ndrī vō àlō 'á àkí àkō.

<sup>8</sup> Sóólō drī gólíyī 'è'bézó ndrī Bézéké 'alā. Òjílā Yúdā ká kútū-nyà'dī-trá-drī-lā-ngá-mùdrī (30,000), gō'dá òjílā Ísīrā'élē ká òrī àzā 'bá yī 'ásī rī íyiká kútū-kámá-nā (300,000).

<sup>9</sup> Drílíyī tā átázó vōrā 'bá Jābésá lésī 'dī yī drī kī, “Ní gō tā átálé òjílā àniká yī drī kī, mā à'dò àní pā'á ífī gbílí-gbílí sī ídrú rī tí.” Gō'dá òjílā Jābésá ká yī árílí bè tā 'dī rī, gólíyī gō'dá trá àyikō ró rōō. <sup>10</sup> Gō'dá drílíyī tā átázó Nāhásá drī, “Ídrú rī, mā à'dò àmā àyé'á àní drīgá, gō'dá ní gō ró tā ndrī gólíyī àní drī 'é'á 'élā àmā drī rī 'élé.”

<sup>11</sup> Ngáçí 'dī sī rī, Sóólō drī ájū 'bū 'bá íyiká yī láfā lá cázó vō 'ásī nā, gō'dá àkpā ká'dā vō drī áwúrī 'á, gólíyī drī ngázó nílí 'délé ájū bè táyā òjílā Àmónā ká yī ká rī drī. Ítí, calé bè ífī gbílí-gbílí bè rī, òjílā Ísīrā'élē ká yī úfū gólíyī trá. Ájū 'bū 'bá Àmónā ká yī gólíyī ngá pā 'bá rī yī lā'bū trá ngíngí, gō'dá lārā íyī trá àlō-àlō.

Tā òjílā Ísīrā'élē ká drī tā kōzō kī, Sóólō àà'dò kúmú ángí íyiká 'í rī

<sup>12</sup> Gō'dá òjílā Ísīrā'élē ká yī drī tā átázó Sāmōwélē drī kī, “Òjílā gólíyī tā àtā 'bá kī, Sóólō àà'dò kúmú ángí àmáká ró kō rī yī, gólíyī ángó yā? Ní àfē gólíyī àmā drī, gō'dá mā lē trá gólíyī úfúlí!”

<sup>13</sup> Gō'dá Sóólō drī tā átázó kī, “'É'ē, òjílā àlō yū 'é'á fūlā àndrō, tālá àndrō nō rī'á kàyī gólá Kúmú àmáká Ôvārī drī òjílā Ísīrā'élē ká yī pázó rī 'í'dí.” <sup>14</sup> Gō'dá Sāmōwélē drī tā átázó òjílā Ísīrā'élē ká yī drī ndrī kī, “Mā nī ndrī Gílīgálá 'alā, gō'dá kpá ó'dí tā kōlē kī, Sóólō à'dò 'bā'á nī kúmú ángí àmáká ró.” <sup>15</sup> Ítí rī, drílíyī nízó ndrī Gílīgálá 'alā, gō'dá tólá vō lánjā nā 'á rī, drílíyī Sóólō rī tá-drī kōzō kī, gólá 'í'dí kúmú ángí 'í. Drílíyī ngá fēfē 'á àmú ká fēzō, gō'dá Sóólō òjílā Ísīrā'élē ká yī bè, drílíyī kārāmā 'dī 'ézó.

Tā Sāmōwélē drī tā átázó kúmú ángí tāsī rī

**12** <sup>1</sup> Gō'dá Sāmōwélē drī tā átázó òjílā Ísīrā'élē ká yī drī kī, “Má 'è tā gólá àní drī íjílí má tí rī trá. Má fē kúmú ángí trá à'dólé àní drílí. <sup>2</sup> Gō'dá ngbāangbānō rī, gólá bè àní bè 'délé sīšī àní drī. Gō'dá àmáká rī, mā gō'dá trá àrāká ró, kpá àmā drī-'bī fō trá ndrī. Gō'dá àmā mvá yī bè àní bè. Má à'dò trá drī-'bá àniká ró àmā pālāngá 'ásī búúú àndrō nō. <sup>3</sup> Mā rī'á nō. Òzō má ó'è tā àzāká trá ònjí rī, nī àtā tā lá ngbāangbānō Ôvārī àndrá, gō'dá kpá kúmú ángí Ôvārī drī njílí nō àndrá. Má trō ífī òjílā àzā ká trá ngatá dòngí òjílā àzā ká trá yā? Má 'è òjílā àzāká trá ònjí ró lò'emá sī yā? Ógí àmā lífī trá láfā sī yā? Òzō má ó'è tá 'dī yī àzāká lá trá rī, má à'dò ngá gólá má drī trólē rī vō lá lògō'á.”

<sup>4</sup> Gō'dá òjílā Ísīrā'élē ká 'dī 'bá yī drī tā lògōzō kī, “'É'ē, ní 'è tá ònjí àmā drī kō, ní trōó ngá àzāká àmáká kō.”

<sup>5</sup> Sāmōwélē drí tā lógōzō kī, “Kúmú Ôvâri gō'dá kúmú ángí gólá Ôvâri drí njílí rí bē trá líffí drī 'bá ámaká 'í ándrō nō kī, nī ūsú má trá tā ōnjí ákō áni drí.” Ôjílá drí tā kōzō kī, “Áwō, Ôvâri 'dī líffí drī 'bá 'í.”

<sup>6</sup> Sāmōwélē drí rīzō zāa tā átálē kī, “Ôvâri 'dī Músā gō'dá Ārónā bē rí njī 'bá, gō'dá áni á'bíyá yí lófō 'bá Māsīrī lésī rí 'dī. <sup>7</sup> Ngbāangbānō rí, nī ádrē vō gólá áni drí rīzō ádrélē 'dī 'á, gō'dá má á'dō áni ngbángá fē'á Ôvâri ándrá, tā gólá má drí rīzō trá átálá áni drí tā gólíyí ángí ángí ró Ôvâri drí 'lélé trá áni pāzō áni á'bíyá yí bē rí tāsī rí sī. <sup>8</sup> Sísí rí, Yākóbā yí gō'dá 'bā-tí íyíkā bē drí nīzō Māsīrī 'álá. Ndrō dūū vósí rí, ôjílá Māsīrī ká rí 'bá yí ló'è gólá rí ózōwá yí trá, gō'dá áni á'bíyá yí ngō áwō trá Ôvâri drí íyí pālē. Gō'dá Ôvâri jō Músā yí trá Ārónā bē, gólíyí lófólē Māsīrī lésī, gō'dá gólíyí 'balé rílí vō nō 'á nōngá. <sup>9</sup> Gō'dá ôjílá Ísírā'élē ká vī tā Ôvâri ká trá, gō'dá Ôvâri drí ôjílá Filísítíyá ká yí gō'dá kúmú ángí Mōwábā ká gō'dá Sísérā drī-'bá ájū 'bū 'bá jārībā Házorā ká rí 'bá yí ká 'bázō ájū 'būlī áni á'bíyá yí bē gō'dá gólíyí pēlé. <sup>10</sup> Gō'dá gólíyí ngō áwō trá Ôvâri drí íyí pālē gō'dá tā átázō kī, “Kúmú Ôvâri, má 'è tā ōnjí trá, tálá má jā ūgúlí trá ní rú sī, gō'dá rīzō ôvâri ábārādāgō Bāálá ká gō'dá Ásītōrētē ká yí ñnjílí 'dī. Ní pá ámā ájū-'bá-ázi ámaká yí drígá sī, gō'dá má á'dō áni ñnjí'á 'dī.” <sup>11</sup> Gō'dá Ôvâri jō Gídēyónā, Bārākā, Jéfētā, gō'dá ádúkū lá ró rí má 'dī. Ámā álo-álo ndrī pá áni trá ájū-'bá-ázi ániká yí drígá sī, gō'dá ní rí trá vō á'dí 'á. <sup>12</sup> Gō'dá ní ndrélē bē kúmú ángí Ámónā ká rú bē Nāhásá rí 'è trá 'délē áni drī'á ájū bē rí, gō'dá ní gā Kúmú Ôvâri trá dó kúmú ángí ániká ró, gō'dá ní áta tā trá má drí kī, “Mā lē kúmú ángí ámā drī'í.”

<sup>13</sup> “Ngbāangbānō rí, kúmú ángí áni drí tā lá íjílí rí rí'á nō, gō'dá ngbāangbānō Ôvâri fē trá áni drí. <sup>14</sup> Tā ndrī á'dō ní'á áni bē tándí ró, ózō ní ōrī Ôvâri rí ñnjílí, rú 'būlī drílá, tā gólákā árílí gō'dá tá 'bā'bā gólákā ñnjílí rí, gō'dá ózō áni gō'dá kúmú ángí ániká yí bē ōrī tā gólákā 'lélé 'dī rí. <sup>15</sup> Gō'dá ózō nī áarí tá Ôvâri ká kō gō'dá tá 'bā'bā gólákā ñnjílí kō rí, gólá á'dó rú jā'á áni rú ōnjí ró kúmú ángí ániká 'dī bē. <sup>16</sup> Ítí rí, nī ádrē vō gólá áni drí 'bázō 'á lá 'dī 'á, gō'dá ní á'dó tá ángí gólá Ôvâri drí 'é'á 'lélá rí ndrē'á. <sup>17</sup> Nōō trá rí'á mílí 'í, á'dó ítí kō yā? Gō'dá má á'dó rátaā 'é'á gō'dá Ôvâri á'dó mōgbará gō'dá ózē bē ájō'á. Ózō tá 'dī ò'è rú trá rí, nī á'dó ní'á lá dódó kī, nī 'è tá ōnjí tētē trá Ôvâri drí tá áni drí gólá rí íjízō kúmú ángí fēlē áni drí rí sī.”

<sup>18</sup> Ítí rí, Sāmōwélē drí rátaā 'ézō Ôvâri drí, gō'dá índí kàyí 'dī tú Ôvâri drí mōgbará gō'dá ózē bē ájózō. Gō'dá ôjílá drí ndrī á'dózó ūrī ró Ôvâri rí tāsī gō'dá Sāmōwélē bē. <sup>19</sup> Gō'dá drílíyí tá átázō Sāmōwélē drí kī, “Óō ámbá, ní 'è rátaā Ôvâri ániká 'dī drí ámā tāsī, tálá má ózō drāā kō. Má nī trá ngbāangbānō kī, tā ōnjí ázā 'bá yí ámaká rí yí 'ásí rí, má 'è tá ōnjí trá tá íjízō kúmú ángí tāsī.”

<sup>20</sup> Sāmōwélē drí tā lógōzō kī, “Ní á'dó ūrī ró kō, gbō lē ní ò'è tá ōnjí tētē ítí 'dī trá rí, nī jā ūgúlí Ôvâri drí kō, gō'dá ní 'í'bū rú drílá áni pípísílí sī ndrī. <sup>21</sup> Ní ní ôvâri lídí ázā yí vósí kō, gólíyí ícá kō áni pālē ngátá ngá pāpā 'lélé áni drí, tálá gólíyí lósí ákō. <sup>22</sup> Ôvâri ítrí látrítrí trá ákú ró, yí ícá kō áni áyélé tá 'dī tāsī rí, gólá 'bá tá trá áni njízō ôjílá íyíkā íffí ká ró. <sup>23</sup> Gō'dá ámā tāsī rí, rí'á tá ōnjí 'í Ôvâri líffí, ózō má áyēé rátaā 'é'è trá áni tāsī rí. Ítí rí, má á'dō áni líffí íc'í'á 'dī tá tándí gō'dá tá mbí 'é'è sī. <sup>24</sup> Ní ró Ôvâri, gō'dá ní 'í'bū rú drílá tá lélē gólá 'á rí sī áni pípísílí sī ndrī. Ní ísū tá ángí gólíyí Ôvâri drí 'lélé trá áni drí rí yí. <sup>25</sup> Gō'dá ózō ní ōrī zāa tá ōnjí 'lélé rí, áni gō'dá kúmú ángí ániká 'dī yí bē, Ôvâri á'dō áni ízā'á.”

Tā ōnjí Sóólō ká ájū 'èrē ôjílá Filísítíyá ká yí bē rí 'á rí

**13** <sup>1</sup> Sóólō ótírí á'dó kúmú ángí ró rí, 'dīí rí, gólá drē ndrō bē nyá'dí-trá-drī-lā-ngá-múdrí (30), gō'dá gólá á'dó trá kúmú ángí ró ôjílá Ísírā'élē ká yí drī'í ndrō nyá'dí-rī-drī-lā-ngá-rī (42).<sup>2</sup> Gō'dá Sóólō drí ágō Ísírā'élē ká rí 'bá yí njízō kútú-nā (3,000) ájū 'bū 'bá íyíkā ró, gō'dá gólá drí ájū 'bū 'bá kútú-rī (2,000) rí yí 'bá yí 'bázō rílí yí bē kpākā álo Mikímásá 'á, gō'dá vō lútú bē Bētélē 'álá rí 'á. Gō'dá gólá drí ájū 'bū 'bá kútú-álo

<sup>1</sup>13:1 Kópí 'íbūrú tī sī rí 'á, íngí trá ndrō rí, gō'dá á'dó kō mbí.

(1,000) rī yī jōzō nīlī kpākā ālō iyī mvá Jōnātānā bē Gībēyá 'álá, 'bādrī Bēnjīmōnā kā 'á. Ājū 'bū 'bá āmbúkū 'dī yī, Sóólō drī jōzō lá iyī gólē 'bá 'álá.

<sup>3</sup> Jōnātānā drī ājū 'bū 'bá Filīsītīyā kā yī ūfúzó Gēbā 'á táyā gólīyíkā 'á. Gō'dá ōjīlā Filīsītīyā kā āzā 'bá yī drī tā 'dī ārízō. Tā 'dī tāsi rī, Sóólō drī vōrā 'bá yī jōzō ōjīlā Īsīrā'elē kā yī āzīlī ānīlī ājū 'á gūnīyā vōvō sī 'bādrī 'āsī ndrī. <sup>4</sup> Áátā tā trá ōjīlā Īsīrā'elē kā yī drī kī, Sóólō ūfúfū ājū 'bū 'bá Filīsītīyā kā yī trá táyā gólīyíkā 'á, gō'dá tā 'dī 'bā āmā trá 'ádólé ājū-'bá-āzī ōjīlā Filīsītīyā kā yī ró. Ítī rī, ōjīlā Īsīrā'elē kā 'dī 'bá yī drī lāzī Sóólō kā kōzō ānzō gólá ngálá Gīlīgálá 'á.

<sup>5</sup> Gō'dá ājū 'bū 'bá Filīsītīyā kā yī drī rú ē'bézō 'dēlé ājū bē ōjīlā Īsīrā'elē kā yī drī, gólīyī cú ārābīyā pá bē rī gólīyī ōsání drī rīzō sēlá nī rī bē kútū-nā (3,000), gō'dá āgō gólīyī rī 'bá rālē ōsání sī rī yī bē kútū-njī-kázīyā (6,000), gō'dá ājū 'bū 'bá āzā 'bá yī bē dūū, ōzō sīnyītā ífī līmuvū āndrē tī sī rī kátī. Drīlīyī nīzō Mikīmāsā 'álá, gólē ítū drī āfōrē Bētāvéne drī rī 'á, gō'dá táyā 'balē 'á lá. <sup>6</sup> Gō'dá gólīyī drī 'dēzō ājū āngī bē ōjīlā Īsīrā'elē kā yī drī, gólīyī 'balē lāhō ōnjī tētē 'á. Gō'dá ōjīlā Īsīrā'elē kā yī ūrūkā lá yī drī iyī lāpízō ūgī 'āsī, gō'dá ōzō 'āsī, ngātā únī lāfálē sī, ngātā 'bū 'āsī, gō'dá óró līmuvū ákō rī 'āsī. <sup>7</sup> Ājū 'bū 'bá Īsīrā'elē kā āzā 'bá yī drī áyágá Jōrōdénī kā mbāzō nīlī 'bādrī Gádá kā gō'dá Gīlādā bē rī 'á.

'Dī Sólō iyíkā drē zāā Gīlīgálá 'álá, gō'dá ōjīlā gólá bē rī iyī trá lē'á ūrī drī. <sup>8</sup> Gólá rī trá tólá káyī njī-drī-lā-rī, rī'á Sāmōwēlē rī tēlé, nyé ōzō Sāmōwēlē drī tā lá 'balē trá drīlā 'elē rī tī, gō'dá zāā Sāmōwēlē ácá kō Gīlīgálá 'á. Gō'dá ājū 'bū 'bá yī itō trá Sóólō rī áyélē. <sup>9</sup> Ítī rī, gólá drī tā átázō gólīyī drī kī, "Nī āfē kōrōnyā má drī, má zā ró Ōvārī drī ngá fēfē ró gō'dá kpá ngá fēfē 'á āmū kā ró." Drīlā ngá fēfē zázō Ōvārī drī, <sup>10</sup> gō'dá gólá ōtīrī lōsī 'dī ndēē rī, kōrō Sāmōwēlē drī ácázō. Sóólō drī ngāzō nīlī rú ūsúlī gólá bē, gō'dá gólá rī lāgúlī. <sup>11</sup> Gō'dá Sāmōwēlē drī tā átázō drīlā kī, "Nī 'ē 'ā'dō ngá 'í yā?"

Sóólō drī tā lógōzō kī, "Ōjīlā trá rī'á amā áyē'á, gō'dá nī ácá kō 'wāā, ōzō nī drī átalē trá rī tī, gō'dá ājū 'bū 'bá Filīsītīyā kā yī trá rú ē'bé'á Mikīmāsā 'á ājū 'būlī amā bē. <sup>12</sup> Ítī rī, má īsū tā trá kī, 'Ājū 'bū 'bá Filīsītīyā kā yī trá 'ē'á ānīlī 'dēlé má drī ājū bē Gīlīgálá 'á nōngá, gō'dá má ūsū drē ngá pāpā Ōvārī kā kō rī,' gō'dá má drī tā īsūzō kī, rī'á tándī ró má drī kōrōnyā zázō ngá fēfē ró Ōvārī drī."

<sup>13</sup> Gō'dá Sāmōwēlē drī tā lógōzō kī, "Nī 'ē 'dī tā ōfō 'í. Nī ró tā 'bā'bā gólá Ōvārī ánīká drī 'balē nī drī rī kō. Tī ōzō nī ōrō tā gólākā trá rī, gólá 'ádō ānī 'bā'á gō'dá ānī ōzōwá yī bē rīlī kúmū āngī ró ōjīlā Īsīrā'elē kā yī drīlī zāā gbádū. <sup>14</sup> Gō'dá ngbāāngbānō rī, kúmū ánīká ícá kō nīlī sīsī 'álá. Tālā nī ró tā 'bā'bā gólāká kō, Ōvārī 'ádō ōjīlā āzā iyíkā njī'á 'dī gólá yī drī lēlé rī, gō'dá 'balē kúmū āngī ró ōjīlā iyíkā yī drīlī."

<sup>15</sup> Sāmōwēlē drī ngāzō Gīlīgálá 'āsī nīlī gólē 'bá 'álá. Gō'dá ājū 'bū 'bá āmbúkū lá yī drī 'dēzō Sóólō vōsī. 'Dī rī, gólá trá nī'á rú ūsúlī ājū 'bū 'bá āzī iyíkā yī bē. Gólīyī ngá trá nīlī Gīlīgálá 'āsī nīlī Gībēyá 'álá 'bādrī Bēnjīmōnā kā 'á. Sóólō drī ājū 'bū 'bá iyíkā 'dī 'bá yī lāzō, rī'á kámā-njī-kázīyā (600). <sup>16</sup> Sóólō iyī mvá Jōnātānā bē gō'dá ājū 'bū 'bá iyíkā yī bē drī rú ē'bézō táyā 'á Gēbā 'álá 'bādrī Bēnjīmōnā kā 'á. Táyā ājū 'bū 'bá Filīsītīyā kā rī ká trá Mikīmāsā 'á. <sup>17</sup> Ājū 'bū 'bá Filīsītīyā kā yī rī iyī trá fōlē rú ē'bē sī vō 'āsī nā pávō ngīngī 'āsī, nī'á ngá ōpá bē jārībā mvá yī 'āsī. Rú ē'bē ālō rī nī iyíkā trá gólē Ōfārā 'álá ró ānyī 'bādrī Sūwālā kā rī rú. <sup>18</sup> Ázā yī nī iyíkā gólē Bētē Hōrónā 'álá ró. Gō'dá āzā 'bá yī nī iyíkā gólē ēsē-drī vō ndrēzō tō fáfā Zēbómī kā 'á gō'dá vō āgāngbēlé 'á rī bē.

<sup>19</sup> Óká 'bá yū'dáwā 'bādrī Īsīrā'elē kā 'á, tálā ōjīlā Filīsītīyā kā yī lēē iyī kō gólīyī drī lōsī līgú ārāwā ēdē kā gō'dá ājū kā bē nīlī. <sup>20</sup> (Ōjīlā Īsīrā'elē kā yī rī iyī trá nīlī óká 'bá ōjīlā Filīsītīyā kā yī ká ngálá, nī'á drī-fē iyíkā ōzō ácō gólá ífī drī rīzō sēlá ngá 'wāzō rī, ázīmā yī, ōlówá yī gō'dá méngēlē bē rī kátī sī lá tīlī.) <sup>21</sup> Gō'dá gólīyī rī lāfā ífī fēlé rī ácō gólá ífī drī rīzō sēlá ngá 'wāzō rī sī lá tīzō gō'dá ázīmā tāsi, gō'dá lāfā ífī álō iyíkā ōlówá drī tīzō, méngēlē gō'dá fē ífī zē ká bē. <sup>22</sup> Ítī rī, káyī ājū ká tū rī, ājū 'bū 'bá ālō lá ōjīlā Īsīrā'elē kā yī 'āsī līgú ārāwā ngātā ājū bē rī yū, cé Sóólō yī mvá lá Jōnātānā bē 'dī cú drī-lāfā bē.

<sup>23</sup> Gō'dá ōjīlā Filīsītīyā kā yī drī ājū 'bū 'bá jōzō nī'á rīlī kpākū pávō únī lāfálē sī Mikīmāsā kā rī 'á.



## Tā āngi Jōnātānā drī 'elē ūrī ākō rī

14<sup>1</sup> Kāyī āzā sī, Jōnātānā drī tā ātázō ágámvá gólá rī 'bá drī-fē íyíkā trólé rī drī kí, “Mā mbā áyágá, mā nī ró táyá ōjílā Fīlīsītíyā kā yī kā nā 'álā.” Gō'dá Jōnātānā átā tā 'dī kō íyī átā Sóólō drī. <sup>2</sup> Sóólō cú táyá bē fē zīlī pōmēgārānītī rī zelē Mīgōrōnī 'álā, á'dó kō jējē ró Gībēyā rú sī. Sóólō cú ājū 'bū 'bá bē kámá-njī-kázíyá (600) rī'á kpākā ālō gólá bē. <sup>3</sup> Lā'bí 'ē 'bá gólá rī 'bá ítá zīlī ēfōdē rī solé rī rú lá Áhijá, gólá Ikábōdī rī ádrúpī Áhītúbī rī mvá 'í, Áhītúbī 'dī Fīnēhásī rī mvá 'í gō'dá Élí rī ózōwá 'í, Élí trá 'dī drī-'bá lā'bí 'ē 'bá Óvārī kā rī kā 'í Sílō 'á. Ájū 'bū 'bá Sóólō kā 'dī 'bá yī nījī kō kí, Jōnātānā lāvū trá.

<sup>4</sup> Pávó kōrō Míkímāsā 'ásī, gólá Jōnātānā drī 'ezō lāvūlī kōrō 'álā sī cázó táyá Fīlīsītíyā kā 'álā rī, tólā únī úngū bē rī. Alō rī pávó gārā āzā lésī, gō'dá āzā rī íyíkā kpá pávó gārā āzā lésī rī 'á. Alō rī úzī rú lá Bōzēzē, gō'dá āzā rī rú lá íyíkā Sénē. <sup>5</sup> Alō rī bē gólé drī-ljīj lésī pávó rī 'bá lāvūlī kōrō vō ndrēlē Míkímāsā ngálā ró rī 'á, gō'dá āzā rī íyíkā gólé drī-ágó ngá lésī rī 'bá vō ndrēlē gólé Gébā ngálā ró rī 'á.

<sup>6</sup> Gō'dá Jōnātānā drī tā ātázō ágámvá rī 'bá drī-fē gólákā trólé 'dī drī kí, “Mā mbā nīlī táyá ōjílā Fīlīsītíyā kā gólíyī rī 'bá Óvārī āmákā rī ĩnjílī kō rī 'bá yī kā 'álā. Óvārī á'dó ājū 'bū 'bá dā rī 'bá yī pá'á ājū-'bá-āzī pēlē, ózō gólá drī ícázó trá ājū 'bū 'bá dūū rī 'bá yī pālē rī tī.”

<sup>7</sup> Ágámvá 'dī drī tá lōgōzō kí, “Tā ndrī gólíyī nī drī lēlē 'elā rī 'bá yī 'á, má á'dó 'bā'á nī bē.”

<sup>8</sup> Gō'dá Jōnātānā drī tā ātázō kí, “Tāndí ró, mā á'dó mbā'á, tálā ōjílā Fīlīsītíyā kā yī ōndrē ró āmā bē. <sup>9</sup> Ózō gólíyī āātā tā trá āmā drī kí, mā ōtē íyī rī, gō'dá mā á'dó rī'á ākpā vō gólá āmā drī á'dózo 'á lá 'dī 'á, gólíyī tēlē. <sup>10</sup> Gō'dá ózō gólíyī āātā tā kí, mā ōnī íyī ngálā rī, gō'dá mā á'dó nī'á, tálā 'dī rī'á lāmbé gólá á'dá 'bá lá kí, Óvārī drī 'ezō mbārākā fēlē āmā drī gólíyī pēzō rī 'dī.”

<sup>11</sup> Gō'dá gólíyī drī íyī áyézō ōjílā Fīlīsītíyā kā yī drī ndrēlē, gō'dá ōjílā Fīlīsītíyā kā yī drī tá ātázō kí, “Nī ndrē! Ójílā ĩbūrū kā ūrūkā lá yī rī'á áfō'á 'bú gólíyī drī rú lāpízō 'á lá rī 'ásī!” <sup>12</sup> Gō'dá gólíyī drī Jōnātānā yī ágámvá 'dī bē āzízō kí, “Nī ānī nōlē! Mā á'dó tā á'dá'á ānī drī!”

Gō'dá Jōnātānā drī tā ātázō ágámvá 'dī drī kí, “Nī á'dē má vósī. Óvārī fē mbārākā trá āmā drī ājū 'bū 'bá Fīlīsītíyā kā nō 'bá yī pēzō.”

<sup>13</sup> Gō'dá Jōnātānā drī mbázō ūrū 'álā lūtū drī 'álā 'á'í sī, gō'dá ágámvá 'dī drī 'dēzō kpāā vó lá. Jōnātānā drī ājū 'bū 'bá Fīlīsītíyā kā yī āgāzō lígú ārāwā sī lō'déle vūdrī, gō'dá ágámvá 'dī drī 'dē 'bá lédrē-lédrē ró rī 'bá yī ūfúzo. <sup>14</sup> Ájū 'dī 'á rī, Jōnātānā yī gō'dá ágámvá 'dī bē ūfū íyī ājū 'bū 'bá Fīlīsītíyā kā yī trá nyá'dī-trá, vō 'dī ávū-ávū lá rī'á ózō pá lāfálē nyá'dī-rī lāngbāngū lá gō'dá ācē lá rī'á nyá'dī-rī-drī-lā-ngā-múdrī kátī rī 'á. <sup>15</sup> Óvārī drī ĩnyákū 'bázō rú íyálē rōō. Tā 'dī tāsī rī, ōjílā ndrī Fīlīsītíyā kā yī vō 'ásī ndrī á'dó trá ūrī ró, gólíyī rī 'bá ngá ópálē rī yī, gō'dá ājū 'bū 'bá gólíyī táyá 'álā rī yī bē. Óvārī 'bá gólíyī nī á'dólē ūrī bē rōō.

## Tā ōjílā Fīlīsītíyā kā yī pēzō rī

<sup>16</sup> Gō'dá ājū 'bū 'bá Sóólō kā yī rī trá Gībēyā 'á 'bādrī Bēnjīmónā kā 'á lómígówá ró, gō'dá gólíyī drī ājū 'bū 'bá Fīlīsītíyā kā yī ndrēzō, lā'bū íyī trá ngīngī. <sup>17</sup> Gō'dá Sóólō drī tá ātázō ājū 'bū 'bá íyíkā yī drī kí, “Nī lá ājū 'bū 'bá yī, tálā nī nī ró ngátā á'dī 'dī yū'dáwá āmā lāfálē yā rī.” Gō'dá gólíyī drī 'ezō lá ítī, gō'dá drīlīyī ūsúzo lá kí, Jōnātānā yī gō'dá ágámvá 'dī 'bá drī-fē gólákā trólé 'dī bē yū'dáwá. <sup>18</sup> Gō'dá Sóólō drī tá ātázō Áhijá lā'bí 'ē 'bá 'dī drī kí, “Nī átrō ítá gólá zīlī ēfōdē 'dī nōlē.” (Ítū 'dī tú rī, Áhijá rī trólā nī ōjílā Īsirá'elē kā yī ándrá, áá'dó ró bē Óvārī rī íjízō.) <sup>19</sup> Gō'dá Sóólō drē tā áta'á lā'bí 'ē 'bá 'dī drī rī 'á rī, drī ljā-ljā ājū 'bū 'bá Fīlīsītíyā kā yī táyá 'álā rī gō'dá trá tákányī rōō. Ítī rī,

14:18 Kópī āzā kí, sāndúkū tā-drī lēlē kā.

Sóólō drí tā átázó gólá drí kí, “Ítú-pá gò'dá trá yú Ôvâri rí ìjízó!”<sup>20</sup> Gò'dá Sóólō drí àjú 'bù 'bá íyíká yí àzízó rú è'belé, gò'dá drílíyí nízó 'délé àjú bē òjílá Fílísítíyá ká yí drī, gò'dá àjú 'bù 'bá Fílísítíyá ká yí rí trá àjú 'lélé àkpá ìyí vò 'ásí drī líjā drí.<sup>21</sup> Àjú 'bù 'bá Ìbūrú ká ùrúkà lá yí bē òjílá Fílísítíyá ká yí ngálá ró àkú ró, gò'dá gólíyí nī trá táyá 'alá kpáká àlò gólíyí bē. Gò'dá ítú-pá 'dì 'á rí, drílíyí rú jázó gólé Sóólō yí Jónátánā bē ngálá ró.<sup>22</sup> Gò'dá òjílá Ísírā'élé ká yí rí 'bá ìyí lāpílí lútú Èfèrēmā ká drī rí, àrílí bē ìyí tā kí, òjílá Fílísítíyá ká yí trá rá'á volé rí, ítí rí, gólíyí drí kpá 'dézó àjú 'á òjílá Fílísítíyá ká yí drī.<sup>23</sup> Ítí rí, àjú 'dì drí rú 'èzò nílí búú Bètāvèné rí lāvùlì volé. Gò'dá kàyì 'dì tú, Ôvâri pà òjílá Ísírā'élé ká yí trá òjílá Fílísítíyá ká yí pèlé.

Tā làtrírí Sóólō drí 'balé òjílá gólá ngá nyá 'bá kàyì nā tú rí drí rí tāsì

<sup>24</sup> Gò'dá àjú 'bù 'bá Ísírā'élé ká yí trá fāfā àkò lófó drí kàyì àjú ká 'dì tú, tálá Sóólō 'bā tā trá àmbā-àmbā ró làtrírí sī àjú 'bù 'bá íyíká yí drí kí, “Lātrí à'dò gò'á àjú 'bù 'bá gólá ngá àzākā nyá 'bá àndrò nò rí drī, té òzò má òlògò tā ònjí òjílá Fílísítíyá ká yí ká trá rí.” Ítí rí, òjílá àlò yú ngá nyá 'bá ítú 'dì tú.<sup>25</sup> Gò'dá gólíyí drí cázó vò tándí fè ògò bē rí 'á, gò'dá gólíyí drí àpé úsúzó rò.<sup>26</sup> Fè ògò bē 'dì yí àpé bē 'á lá sī rò, gò'dá òjílá àlò yú àpé 'dì yí nyá 'bá rí, tálá gólíyí ndrì 'dò ùrì ró làtrírí Sóólō ká 'balé 'dì tāsì.<sup>27</sup> Gò'dá Jónátánā àrì tā átá lá drí 'balé àmbā-àmbā ró làtrírí sī àjú 'bù 'bá yí drí 'dì kò. Gò'dá gólá drí cázó vò àpé ká 'á tólá, gò'dá drílá pīdrígú íyíká rí'á trólá 'dì sòzò àpé 'á, gò'dá drílá àpé mbèzò fínýáwá. Kòrò gólá rí fāfā drí àgòzò yí rú.<sup>28</sup> Gò'dá àjú 'bù 'bá àzà drí tā átázó kí, “Àmā ndrì 'dò fāfā àkò lófó drí, tálá àní átá 'bā tā àmā drí àmbā-àmbā ró kí, ‘Lātrí à'dò gò'á òjílá gólá ngá àzākā nyá 'bá àndrò nò rí drī.”

<sup>29</sup> Jónátánā drí tā lògòzò kí, “Àmā átá 'è tā ònjí òjílá àmáká drí ítí à'dò tāsì? Nī ndrè àmā fāfā àgò trá má rú, tálá má mbè àpé trá!<sup>30</sup> Tí à'dò 'bā'á àndrò nò tándí ró, òzò àjú 'bù 'bá àmáká ònyá ngá nyányá gólíyí drí úsúlí àjú 'á rí trá rí. Gò'dá nī ìsù drè, tí gólíyí ùfú nò àjú 'bù 'bá Fílísítíyá ká yí trá gārā.”

<sup>31</sup> Kàyì 'dì tú rí, òjílá Ísírā'élé ká yí pè òjílá Fílísítíyá ká yí trá àjú 'bù'bù sī pávò rízó nílí Míkímásá 'ásí Àyijálónā 'alá rí 'á. 'Dī vòsì, òjílá Ísírā'élé ká yí gò'dá trá fāfā àkò lófó drí.<sup>32</sup> Gò'dá gólíyí drí ngázó 'délé ngá gólíyí drí rùlì àjú-'bá-àzì íyíká yí drígá sī 'dì 'bá yí trólé. Drílíyí kàbìlìkì gò'dá ítí bē tròzò nì'á ùlìlā 'wāá ró, gò'dá drílíyí nyázó lá cú ítí àrì bē yí 'á.<sup>33</sup> Gò'dá ódrì tā átázó Sóólō drí kí, “Ní ndrè! Àjú 'bù 'bá yí trá rí'á tā ònjí 'é'á Ôvâri rú à'wá nyányá sī cú àrì bē 'á lá.”

Sóólō drí tā lògòzò kí, “Àní rí'á mbì! Àjú 'bù 'bá 'dì 'bá yí 'è tā ònjí trá Ôvâri rú. Nī lílì kúnì úngù àzà má ngáá nòlè 'wāá'wá.”<sup>34</sup> Gò'dá drílá tā 'bā'bā àzà 'bāzò kí, “Nī nī òjílá lāfálé sī, nì'á tā àtálé gólíyí drí ndrì ítí gò'dá kàbìlìkì íyíká àtrólé nòngá. Gólíyí à'dò ùfú'á lá gò'dá nyálé nòngá,<sup>1</sup> gólíyí ò'è tā ònjí kò Ôvâri rú à'wá nyányá sī cú àrì bē yí 'á.” Ítí rí, ngácì 'dì sī, drílíyí ítí íyíká àtròzò ùlìlā tólá.<sup>35</sup> Sóólō drí vò kòrònyá zā ká Ôvâri drí rí èdézó tólá, 'dī rí'á vò kòrònyá zā ká drī-káká lá gólá drí èdélé rí 'dì.

Tā àjú 'bù 'bá drí Jónátánā rí pázó rí

<sup>36</sup> Gò'dá Sóólō drí tā átázó àjú 'bù 'bá íyíká 'dì 'bá yí drí kí, “Mā nī 'délé àjú bē òjílá Fílísítíyá ká 'dì 'bá yí drī ngácì nò sī, mā òpá ró ngá gólíyíká, gò'dá mā ùfú ró gólíyí ndrì volé búú cīnó.”

Drílíyí tā lògòzò kí, “Mā à'dò tā gólá ní drí ìsùlì kí à'dò tándí ró rí 'é'á.”

Gò'dá lā'bì 'è 'bá 'dì drí tā lògòzò kí, “Mā ìjì Kúmú Ôvâri sísì.”

<sup>37</sup> Ítí rí, Sóólō drí Ôvâri rí ìjízó kí, “Mā ò'dé àjú bē òjílá Fílísítíyá ká yí drī yā? Ní à'dò fāfā àfè'á àmā drí yā?” Gò'dá Ôvâri lògòzò tā 'dì kò kàyì 'dì tú.

<sup>k</sup>14:32 Gólíyí ró tā 'bā'bā kí'á nī rí, ónyá à'wá àrì bē yí 'á rí kò rí kò.

<sup>l</sup>14:34 Òzò úúùlì kòrònyá trá kúnì drī rí, àrì lá à'dò rá'á ndrì vùdrì.

<sup>38</sup> Gō'dá Sóōlō drī tā átázó drī-'bá ōjílā kā 'dī 'bá yī drī kí, “Nī ānī nōlē, mā ndā ró tā ōnjí gólá Ôvārī rī 'bā 'bá āgílí tǐj gō'dá tā lōgōzō kō āmā tǐ āndrō nō rī. <sup>39</sup> Má itri lātrírí Ôvārī rī rú sī, gólá á'dó 'bá lédrē-lédrē ró rī, gólá fáfā fē 'bá ōjílā Īsīrā'elē kā yī pālē rī, ōjílā gólá tā ōnjí 'dī 'ē 'bá rī áá'dó 'bā'a lá drālē, ōzō áá'dó gbō lé amā mvá Jōnātānā 'ī'dī rī.” Gō'dá ōjílā lōgōō tā ālōlā kō.

<sup>40</sup> Gō'dá Sóōlō drī tā átázó drīlīyī kí, “Ānī ndrī, nī ādrē gōlē tólā sī, gō'dá mā Jōnātānā bē á'dō ādré'a āgōlē nōlē sī ró.” Drīlīyī tā 'dī drī lā lōgōzō kí, “Nī 'ē tā nī drī lēlē 'elē rī 'ī'dī.”

<sup>41</sup> Gō'dá Sóōlō drī rā'tāā 'ēzō Ôvārī drī kí, “Nī lōgōō tā-drī rā'tāā amákā kā kō āndrō nō á'dó tāsī yā? Kúmú Ôvārī Īsīrā'elē kā, ní lōgō tā-drī má drī kōrō kúní mvá tā ndā kām nō 'bá yī 'ásī. Ōzō tā ōnjí 'dī áá'dó Jōnātānā kā ngátá amákā yā rī, ní lōgō kúní mvá zǐlǐ Ūrímū rī sī. Gō'dá ōzō tā ōnjí 'dī áá'dó ōjílā Īsīrā'elē kā 'ī rī, ní lōgō tā lá kúní mvá zǐlǐ Tūmímū rī sī.” Tā rī 'dī drī rú á'dázó kí, áá'dó Jōnātānā yī 'ī'dī Sóōlō bē, gō'dá ōjílā Īsīrā'elē kā trá tā ákō. <sup>42</sup> Gō'dá Sóōlō drī tā átázó kí, “Nī cá tā 'dī lāfā lá āmā lāfálē 'ásī amā mvá Jōnātānā bē.” Gō'dá Jōnātānā rī á'dázó 'ī'dī.

<sup>43</sup> Gō'dá Sóōlō drī Jōnātānā rī ĩjízó kí, “Nī 'ē á'dō ngá 'ī yā?” Jōnātānā drī tā lōgōzō kí, “Má nyá apé trá fīnyáwá itī pǐdrǐgú má drī trōlē má drǐgá nā sī. Mā rī'a nō, ícá trá má drī drázó yā?”

<sup>44</sup> Sóōlō drī tā átázó drílā kí, “Ôvārī úfū mā, ōzō úúfū ní kō rī!”

<sup>45</sup> Gō'dá ājū 'bū 'bá 'dī 'bá yī drī tā átázó Sóōlō drī kí, “Jōnātānā gólá amā ōjílā Īsīrā'elē kā pā 'bá ājū 'ásī rī, fīcá kō 'bālā drālē. 'É!ē! Mā itri lātrírí Ôvārī rī rú sī kí, ngá sǐ ālō ōdō gólá kō 'ē 'bá gólá rī 'bālē drālē. Tā gólá drī 'elē āndrō nō rī, Ôvārī pā gólá nī.” Pávó 'dī sī rī, ājū 'bū 'bá yī pā Jōnātānā trá tā gólá 'ēzō gólá rī fūlǐ rī 'ásī.

<sup>46</sup> 'Dīlī wósí, Sóōlō drī 'dē'dē ōjílā Fīlīsítīyā kā yī wósí rī áyézó, gō'dá ājū 'bū 'bá Fīlīsítīyā kā yī drī gōzō wólē íyí drī 'bādrī 'álá.

#### Ājū Sóōlō drī 'būlǐ rī

<sup>47</sup> Tā Sóōlō drī á'dózó kúmú ángí ōjílā Īsīrā'elē kā yī ká ró rī wósí rī, gólá 'ē ājū trá ājū-'bá-āzī íyíkā yī bē ndrī: ōjílā Mōwábā kā, Āmónā kā, gō'dá Ēdómē kā yī bē, kúmú ángí Zóbā kā, gō'dá ōjílā Fīlīsítīyā kā yī bē. Vō ndrī gólíyī drī ājū 'ēzō rī 'ásī rī, gólíyī rī ōjílā pēlē nī. <sup>48</sup> Sísí rī, ājū 'bū 'bá Āmālēkā kā rī 'bá yī ōpā ngá ōjílā Īsīrā'elē kā yī ká rī 'bá yī trá. Gō'dá Sóōlō drī ājū 'būzō ājū 'bū 'bá Āmālēkā kā yī bē ūrī ákō gō'dá gólíyī pēzō.

#### Sóōlō yī 'bā-tǐ íyíkā bē

<sup>49</sup> Sóōlō rī mvá ágó yī rī'a Jōnātānā, Īsívī, gō'dá Mālikǐsūwā. Gólá rī mvá ānjó sísí rī rú lá Mērābā, gō'dá mvá ānjó fīnyáwá rī rú lá Míkálā. <sup>50</sup> Sóōlō rī ōkō rī rú Āhīnōwāmā, gólá Āhīmázā rī mvá ānjó 'ī. Drī-'bá ājū 'bū 'bá Sóōlō kā rī 'bá yī ká rī'a gólá rī ādrúpǐ 'ī rú lá Ābēnerē, Sóōlō rī átá āzī Nērē rī mvá 'ī. <sup>51</sup> Sóōlō rī átá 'ī'dī Kísí, gō'dá Ābēnerē rī átá 'ī'dī Nērē, gólíyī 'dīyímva Ābīyelē kā 'ī.

<sup>52</sup> Ndrō ndrī gólíyī Sóōlō drī á'dózó lédrē-lédrē ró rī 'ásī rī, gólá 'bū ājū trá ūrī ákō ōjílā Fīlīsítīyā kā yī bē. Ítí rī, ōzō gólá úūsú āgō trá āmbā-āmbā ró rī, gólá á'dó sǒ'a lá ājū 'bū 'bá íyíkā ró.

Tā Sóōlō drī 'dēzō ājū bē ōjílā Āmālēkā kā drīī rī

**15** <sup>1</sup> Kāyǐ āzā sī, Sāmōwélē drī tā átázó Sóōlō drī kí, “Mā 'ī'dī gólá Ôvārī drī ājólē trá dō dālē ní drīī, ní drī á'dózó kúmú ángí ró ōjílā íyíkā Īsīrā'elē kā yī drīlǐ rī. Ngbāāngbānō ní árí drē tā Ôvārī mbārākā ākǐ rī drī átalé rī. <sup>2</sup> Gólá kí, yī á'dó lāngō fē'a ōjílā Āmālēkā kā yī drī, talā gólíyī á'bíyá yī 'dē trá ājū bē ōjílā Īsīrā'elē kā yī drīī ndrō

<sup>m</sup>14:41 Kúní mvá 'dī 'bá yī, úzǐ rú lá yī Ūrímū gō'dá Tūmímū bē, gólíyī rī'a kúní mvá rī lā'bí 'ē 'bá drī rī'a 'elā tā-vō Ôvārī kā nǐzō rī 'ī'dī. Lōsǐ lá rī'a ōzō dákpā sōrē kátí.

gólíyí drí áfōrē Māsīrī lésí rí 'á. <sup>3</sup> Ní ní gō'dá 'délē ájū bē ōjílā Āmālēkā ká yí drīī, gō'dá ní ízā ngá gólíyíkā ndrī. Ní áyē ngá āzākā kō, ní úfū āgō yí, ōkó yí, 'díyímvá yí, gō'dá mvá ōdē yí, ítí yí bē, kápīlīkī yí, gámēlē yí, gō'dá dōngí yí bē ndrī.”

<sup>4</sup> Sóólō drí ájū 'bū 'bá íyíká yí ájízó ndrī vō álō 'á, gō'dá gólíyí lázō álō-álō vō zīlī trá Tēlēmē rí 'álá. Ájū 'bū 'bá ōjílā Yúdá ká yí ká ndrī rí'á kútū-múdrī (10,000), gō'dá ōjílā Ísirā'elē ká ōrī āzā 'bá yí 'ásí rí íyíká kútū-kámá-rī (200,000). <sup>5</sup> Gō'dá gólá ájū 'bū 'bá íyíká yí bē, drílíyí nízō jārībā 'bādrī Āmālēkā ká rí ká 'álá, gō'dá nír'á tēlá íyí lāpī-lāpī sī áyágá 'alé gólókō 'áí ró rí 'á. <sup>6</sup> Sóólō drí drī-mbíllí sōzō ōjílā Kénē ká yí lífī gólíyí pālē, tálā á'bíyá lá yí á'dá pípísílí tándí trá ōjílā Ísirā'elē ká yí drí ndrō gólíyí drí áfōrē Māsīrī lésí rí 'á, gólá kī, “Ní ní vólē, gō'dá ní áyē ró ōjílā Āmālēkā ká yí élē, tálā mā ōzō kō ānī úfū kpākā álō gólíyí bē.” Ítí rí, ōjílā Kénē ká yí drí fōzō vólē nīngá sī.

<sup>7</sup> Sóólō drí 'dézō ájū bē ōjílā Āmālēkā ká yí drīī, gō'dá gólíyí pēzō ndrī, drílíyí ájū 'büzō nílí zāā kōrō pávō Hávīlā ká rízō nílí Súrū 'álá rí 'á, gólē ítū drí áfōrē Māsīrī drí rí lésí.

<sup>8</sup> Drílā kúmú ángí Āmālēkā ká Ágágá rí rüzō lédrē-lédrē ró, gō'dá drílā ōjílā tólá nā 'bá yí úfúzō ndrī. <sup>9</sup> Gō'dá Sóólō ájū 'bū 'bá íyíká bē fú íyí kúmú ángí Ágágá kō, gō'dá gólíyí úfú kpá kápīlīkī tándí gō'dá ítí tándí rí yí kō. Gólíyí fú kpá ítí mvá tándí yí gō'dá kápīlīkī mvá tándí yí kō, ngátá ngá 'bá 'bá tólá tándí ró rí yí, gólíyí úfú kō. Gólíyí úfú cé ngá gólíyí lōsī ákó ró rí 'bá yí 'í'dí ngátá lélē kō rí yí 'í'dí.

Tā Kúmú Óvārī drí Sóólō rí gāzō dó á'dólé kúmú ángí ró rí

<sup>10</sup> Óvārī drí tā átázō Sāmōwēlē drí kī, <sup>11</sup> “Má trá ízā ró tā má drí Sóólō rí 'bázō kúmú ángí ró rí tāsī, gólá já ūgúlí trá má drí, gō'dá gólá ró tā 'bā'bā ámáká yí kō.” Sāmōwēlē gō'dá trá ōmbā ró, ngácí 'dí sī ndrī gólá rí trá áwō ngólē Óvārī drí. <sup>12</sup> Ákpá cīnō āzā rí sī, gólá drí ngázō nílí Sóólō rí ndálē. Gólá árí trá kī, Sóólō ní trá jārībā mvá Kāramélē ká 'álá, vō gólá drí ngá édézō rōvō sī rí 'álá, āā'dō ró ōjílā drí íyí ínjīzō tā yí drí ájū-'bá-ází pēzō rí tā lá yí ísüzō, gō'dá gólá lāvū trá Gilīgálā 'álá. <sup>13</sup> Sāmōwēlē drí nízō búúú Sóólō ngálá, Sóólō drí ní-bē-yā 'ézō drílá kī, “Óvārī ōfē ōrē ní drí, Sāmōwēlē! Má ró tā 'bā'bā Óvārī ká trá.”

<sup>14</sup> Sāmōwēlē drí tā lōgōzō kī, “Gō'dá má rí zāā ítí yí gō'dá kápīlīkī yí bē áwō lá yí árílí á'dō tāsī yā?” <sup>15</sup> Sóólō drí tā lōgōzō kī, “Ájū 'bū 'bá ámáká 'dí 'bá yí ōpá gólíyí ní ōjílā Āmālēkā ká yí drígá sī. Gólíyí 'bá kápīlīkī tándí gō'dá ítí tándí rí 'bá yí bē, āā'dō ró fēlē ngá fēfē ró Óvārī drí, āmbúkū lá yí má ízā trá ndrī.”

<sup>16</sup> Sāmōwēlē drí tā 'bázō drílá kī, “Ní ágí tī, má á'dō tā gólá Óvārī drí átálé má drí ngácí nō sī rí átá'á ní drí.” Sóólō drí tā átázō gólá drí kī, “Ní átá.”

<sup>17</sup> Sāmōwēlē drí tā lōgōzō kī, “Ózō gbō lé ní ō'bā ní ōjílā tākó ró rí, gō'dá ní 'í'dí drī-'bá ōrī ōjílā Ísirā'elē ká yí ká rí yí ká. Óvārī dā dō trá ní drīī á'dózó kúmú ángí ōjílā Ísirā'elē ká yí drīlī rí ró, <sup>18</sup> gō'dá gólá jō ní trá tā 'bā'bā sī nír'á ōjílā Āmālēkā ká yí tā ōnjí 'bá ró 'dí 'bá yí úfúlí. Gólá átá tā trá ní drí ájū 'būlī búúú té gólíyí úfúzō ndrī vólē. <sup>19</sup> Gō'dá ní ró gólá kō á'dō tāsī yā? Ní já rú gō'dá tā gólá Óvārī drí lélē kō rí 'lélé 'í'dí gólá rí 'bálē ōmbā ró á'dō tāsī yā?”

<sup>20</sup> Sóólō drí tā lōgōzō kī, “Má ró tā 'bā'bā Óvārī ká trá, má ní trá ōzō drílā átálé má drí rí tī, má rú kúmú ángí Ágágá trá, gō'dá má úfū ōjílā Āmālēkā ká yí trá ndrī. <sup>21</sup> Gō'dá ájū 'bū 'bá ámáká yí úfú íyí kápīlīkī tándí gō'dá ítí tándí gólíyí drí rúlí rí yí kō. Vō lá 'á rí, gólíyí átrō trá Gilīgálá 'á nōngá, āā'dō ró fēlē ngá fēfē ró Óvārī ániká drí.”

<sup>22</sup> Sāmōwēlē drí tā átázō drílá kī, “Tā ángō rí 'í'dí Óvārī drí lélē rí, gólá rí rólē 'í'dí ngátá ngá fēfē 'í'dí yā? Rír'á tándí ró gólá rí rōzō kōrō kōrōnyā tándí zāzā fēlē gólá drí rí drīī sī.

<sup>23</sup> Rú jājā Óvārī rú rí, rír'á ōnjí ró rōō ōzō ōlē kátí, gō'dá tā árí ákō rír'á ōnjí ró rōō ōzō óvārí ábārādāgō ínjí-ínjí kátí. Tā gólá ní drí tá 'bā'bā Óvārī ká gāzō dó 'dí drí rí, gólá gā ní trá dó á'dólé kúmú ángí ró.”

<sup>24</sup> Gō'dá Sóólō drí tā lōgōzō kī, “Áwō, má 'è tā ōnjí trá, má ró tā 'bā'bā Óvārī ká gō'dá kpá tā ní drí 'bálē rí kō. Má á'dō trá úrī ró ájū 'bū 'bá ámáká yí tāsī, gō'dá má 'è tā gólá

gólíyí drí lēlē rí yí trá. <sup>25</sup> Gō'dá ngbāangbānō rí, má lō'bā rú'bá ní drí, ní àyē tā ònjí áamá, gō'dá má nī kpākā ālō gōlē volé ní bē, tálá má ñjī ró Ôvārí bē.”

<sup>26</sup> Gō'dá Sāmōwélē drí tā lógōzō kī, “Má ícá kō gōlē volé ní bē, ní gā tá 'bā'bā Ôvārí ká trá, gō'dá gólá gā ní kpá trá dó kúmú ángí ró òjílá Ísírā'élē ká yí drīlī.”

<sup>27</sup> Gō'dá Sāmōwélē drí íyí jazó à'dó ró lāvūlī rí, gō'dá Sóólō drí ítá Sāmōwélē ká tī lá rūrō, gō'dá drílá sízō. <sup>28</sup> Sāmōwélē drí tā átázó gólá drí kī, “Ôvārí trō kūmū Ísírā'élē ká rí trá àndrō nō ní drígá sī, gō'dá fēlē ágō gólá tándí ró kōrō ní drī sī rí drí. <sup>29</sup> Ôvārí rí 'bá gbádú ádukū ákō òjílá Ísírā'élē ká yí ká, ádó ònjō kō gō'dá já kpá tá ìsū íyíká kō'dáwá. Gólá à'dó òjílá mvá 'í kō tá ìsū íyíká jālē.”

<sup>30</sup> Sóólō drí tā lógōzō kī, “Má 'è tá ònjí trá, gō'dá ní 'bā lāñjī mǎ rú, drī-'bá ájū 'bū 'bá áamá nō 'bá yí àndrá gō'dá kpá òjílá Ísírā'élē ká yí àndrá ndrī. Ní àní kpākā ālō má bē, tálá má nī ró rātáá 'lélē Ôvārí ániká rí drí.” <sup>31</sup> Ítí rí, Sāmōwélē drí nízó kpāá gólá bē, gō'dá Sóólō drí Ôvārí rí ñjízó.

<sup>32</sup> Sāmōwélē drí tá 'bázó kī, “Ní àdrī kúmú ángí Ágágá má ngáá nōlē.” Ágágá drí ànizó gólá ngálá óombē trá nyārī sī, <sup>33</sup> gō'dá gólá trá rí'á tá ìsū bē kī, “Ôó, gólíyí fú má àndrō nō kō.”

<sup>33</sup> Gō'dá Sāmōwélē drí tā átázó Ágágá drí kī, “Ní ùfú 'dìyímvá trá rōó lígú árwá ániká 'dī sī àndrē lá yí drígá sī rí, ítí rí, ngbāangbānō àní àndrē trá 'è'á à'dólé mvá ákō.” Gō'dá gólá drí Ágágá rí ágázó ndiyá-ndiyá ngīngí ákpā vō rízó kōrōnyá zālē 'dī àndrá nīngá Gílīgálá 'á.

<sup>34</sup> Dī vósí rí, Sāmōwélē drí ngázó lāvūlī Rámá 'álá, gō'dá kúmú ángí Sóólō drí ngázó íyíká gōlē 'bā 'álá Gíbéyá 'álá. <sup>35</sup> Gō'dá káyī ámbúkū Sāmōwélē drí à'dózó lédrē-lédrē ró 'bá yí sī rí, gólá ndrē gō'dá kúmú ángí Sóólō kō, ítí rí, gólá trá tá ìsū bē rōó Sóólō rí tāsí. Gō'dá Ôvārí trá ízā ró tá gólá drí Sóólō rí 'bázó kúmú ángí ró òjílá Ísírā'élē ká drīlī 'dī tāsí.

Tá gólá Ôvārí drí Dāvúdí rí njízó à'dólé kúmú ángí ró rí

**16** <sup>1</sup> Káyī ázā sī, Ôvārí drí tá átázó Sāmōwélē drí kī, “Ní à'dó rí'á ízā ró Sóólō rí tāsí búúú ángó tú yá? Má gā gólá trá dó à'dólé kúmú ángí ró òjílá Ísírā'élē ká yí drīlī. Gō'dá ngbāangbānō, ní trō dó òlíví ká dālē kōrōnyá 'f'ya 'á, ní nī ró Bētēlēmē 'álá, ágō ázā rú bē Yēsē rí ngálá, tálá má nī mvá ágó ālō góláká rí trá à'dólé kúmú ángí ró.”

<sup>2</sup> Sāmōwélē drí tá ñjízó kī, “Má à'dó tá 'dī 'è'á ángó tí yá? Ózō Sóólō áarí tá 'dī trá rí, gólá à'dó ámá fū'á!”

Ôvārí drí tá lógōzō Sāmōwélē drí kī, “Ní trō ítí kārē kpāá ní bē, gō'dá ní àtá òjílá drí kī, ní rí trōlá, ní'á lílā ngá fēfē ró Ôvārí drí. <sup>3</sup> Gō'dá ní ázī ró Yēsē ngá fēfē tá à'dí ká 'dī vō lá 'á, gō'dá má à'dó tá gólá ní drí 'è'á 'èlā rí átá'á ní drí. Ní à'dó dó dā'á òjílá gólá má drí tá lá átálé ní drí rí drīlī, à'dálá kī, má nī gólá trá 'è'á à'dólé kúmú ángí ró.”

<sup>4</sup> Sāmōwélē 'è tá gólá Ôvārí drí átálé drílá rí trá nyé ítí, gólá drí nízó Bētēlēmē 'álá. Drī-'bá jārībā 'dī ká yí drí ànizó ùrī bē rú úsulí gólá bē. Drílíyí tá ñjízó kī, “Tá àngū 'bá, ní àní nō tá à'dí sī yá?”

<sup>5</sup> Sāmōwélē drí tá lógōzō kī, “Áwó, má àní nōngá kōrōnyá zālē fēlē Ôvārí drí. Ní èdē tá àní lāfálé 'ásí, ní àní ró má bē kōrōnyá zālē ngá fēfē ró Ôvārí drí.” Gō'dá drílá tá átázó Yēsē drí mvá lá yí bē ànīlī tá èdélé íyí lāfálé 'ásí, gō'dá drílá gólíyí ázízó vō kōrōnyá zā ká 'dī 'á.

<sup>6</sup> Gō'dá gólíyí calé bē rí, Sāmōwélē drí Yēsē rí mvá sísí Ēlīyābā rí ndrēzō, gō'dá drílá tá átázó íyí ífífí drí kī, “Ágō nō àdrē 'bá Ôvārí rí àndrá nō trá rí'á pātīlī òjílá gólá Ôvārí drí njílī rí rí'dí.”

<sup>1</sup>15:32 Ázā 'bá yí lógō tá nō kī, Ágágá óombē trá nyārī sī, ázā 'bá yí lógō tá nō kī, Ágágá àní trá ùrī ákō, gō'dá ázā 'bá yí lógō tá nō kī, Ágágá àní trá lēlē bē ùrī drí.

<sup>9</sup>16:2 Ngá fēfē ítí kārē ká 'dī rí'á ngá fēfē tá à'dí ká 'í.

<sup>7</sup> Gō'dá Ôvâri drí tâ âtázó drílá kī, “Ní ndrē mbāmbā âcē gō'dá sūsū gólākā 'dī 'ṽdī kō. Má gā gólá trá dó, tâlá má rí tâ kílí òzō òjílá mvá kátí kō. Ôjílá rí iyíkā sūsū òjílá mvá ká ndrélē 'ṽdī, gō'dá má rí âmákā òjílá pīpīsílí ndrélē 'ṽdī.”

<sup>8</sup> Gō'dá Yēsē drí iyí mvá ágó Ābinādābō rí âjízó gō'dá âdrīlí Sāmōwélē ngálá. Gō'dá Sāmōwélē drí tâ âtázó kī, “'É'ē, Ôvâri nǵī gólá 'dī kō.” <sup>9</sup> Gō'dá Yēsē drí kpá iyí mvá âzá Sāmáhā rí âdrīzō. Sāmōwélē drí tâ âtázó kī, “'É'ē, Ôvâri nǵī gólá 'dī kpá kō.” <sup>10</sup> Ôzō 'dīī rí rí, Yēsē drí iyí mvá ágó âzá 'bá yí âdrīzō sū Sāmōwélē ngálá. Gō'dá Sāmōwélē drí tâ âtázó drílá kī, “'É'ē, Ôvâri nǵī mvá ágó nǵī-drī-lá-rī 'dī 'bá yí 'ásī àlólá kō.” <sup>11</sup> Gō'dá Sāmōwélē drí tâ ijízó gólá tǵ kī, “Nī cū mvá ágó âzá bē yā?” Gō'dá Yēsē drí tâ lōgōzō kī, “'Áwō, mvá âdú bē gō'dá gólá bē jējē rō kábilíkī vó ndrē'á.”

Sāmōwélē drí tâ âtázó drílá kī, “Ní jō vōrā gólá vó kī, gólá āānī nólē. Mā ícá kō kōrōnyā zālē ngá fēfē rō, té òzō gólá āacā trá rí.”

<sup>12</sup> Ítí rí, Yēsē drí vōrā jōzō Dāwúdī vó, gō'dá drílá ānizō. Gólá rí'á ágāmvá sū 'bá sū rí 'ṽdī, rú'bá bē tāndí rō gō'dá lífī bē ngbāngbā. Ôvâri drí tâ âtázó Sāmōwélē drí kī, “'Dīī gólá má drí lélē rí 'ṽdī, ní dā dō gólá drīī!” <sup>13</sup> Sāmōwélē drí dō trōzō gō'dá dāzō lá Dāwúdī drīī âdrúpī lá yí āndrá 'á. Kōrō Líndrí Tāndí Ôvâri ká drí Dāwúdī rí 'bāzō à'dólé fāfā bē. Líndrí Tāndí rí trá Dāwúdī bē ítólé kǵyī 'dī tú búúú nílí sísí 'álá. Gō'dá Sāmōwélē drí gōzō Rámā 'álá.

Tā Dāwúdī drí ānizō rú 'ṽbūlí Sólóló drí rí

<sup>14</sup> Líndrí Tāndí Ôvâri ká drí Sólóló rí àyézó, gō'dá líndrí ònjí Ôvâri drí ájólé rí drí lāṅō fēzō gólá drí. <sup>15</sup> Rú 'ṽbū 'bá Sólóló ká yí drí tâ âtázó Sólóló drí kī, “Mā nī trá kī, líndrí ònjí gólá Ôvâri drí ájólé rí, rí'á lāṅō fē'á ní drí. <sup>16</sup> Ítí rí, āmbā, ní 'bā tā 'bā'bā āmā drí, mā nī rō ágō gólá rí 'bá kǵ'dí cālē tāndí rō rí ndālē. Gō'dá líndrí ònjí 'dī āacā trá ní drīī rí, āgō rí 'dī à'dō kǵ'dí iyíkā 'dī cā'á, gō'dá ní à'dō 'bā'á tāndí rō kpá ó'dí.”

<sup>17</sup> Ítí rí, Sólóló drí tâ 'bāzō gólíyí drí kī, “Nī ndā āgō gólá rí 'bá kǵ'dí cālē tāndí rō rí má drí, nī âdrī rō gólá má ngáā nólē.”

<sup>18</sup> Rú 'ṽbū 'bá gólākā àlólá lá rí drí tâ âtázó gólá drí kī, “Yēsē òjílá jārībā mvá Bētēlémē ká 'ásī rí bē cū mvá ágó rí 'bá kǵ'dí cālē tāndí rō rí bē. Gólá kpá āgō ūrī ákō rí 'ṽdī gō'dá āgō sū 'bá sūsū rí 'ṽdī, gólá ājū 'bū 'bá tāndí 'ṽ, gō'dá gólá úlí pē 'bá tāndí 'ṽ. Ôvâri bē gólá bē.”

<sup>19</sup> Ítí rí, Sólóló drí vōrā 'bá yí jōzō tâ átálé Yēsē drí kī, “Ní ājō ānī mvá Dāwúdī gólá rí 'bá kábilíkī āniká lóklí rí má ngáā nólē.” <sup>20</sup> Gō'dá Yēsē drí Dāwúdī rí jōzō Sólóló ngálá cū ĩndrī jōrā bē, gō'dá āmbātā yí bē gō'dá kpá ūpúwá òdrá bē yí 'á dūú rí bē dōngí drīī gólá drí nī'á fēlá Sólóló drí.

<sup>21</sup> Ítí rí, Dāwúdī drí nízō Sólóló ngálá rú 'ṽbūlí gólá drí. Sólóló lē tâ gólākā rōō, gō'dá gólá rí nǵizō rí'á drī-fē iyíkā yí trólē. <sup>22</sup> Gō'dá Sólóló drí vōrā jōzō Yēsē drí kī, “Mā lē tâ ānī mvá Dāwúdī ká trá. Gólá òrī nōngá lōsī 'elē má drí.” <sup>23</sup> Ítólé kǵyī 'dī 'ásī, òzō líndrí ònjí gólá Ôvâri drí ájólé rí òtírī ácā Sólóló drīī rí, Dāwúdī drí rízó kǵ'dí iyíkā 'dī àtrólé rí'á cālá. Gō'dá kōrō líndrí ònjí 'dī drí rízó Sólóló rí àyélé, gō'dá gólá drí rízó à'dólé tāndí rō kpá ó'dí.

Tā Gólíyátá drí kǵngó 'ézó òjílá Ísīrā'élē ká yí bē rí

**17** <sup>1</sup> Gō'dá nīngá sí rí, ājū 'bū 'bá Filisítíyā ká yí drí rú è'bézó ājū 'būlí Sókō 'á, jārībā mvá Yúdā 'álá rí 'á, gólíyí 'bá táyā iyíkā vó zīlí Èfēsē Dāmímī rí 'á, Sókō yí lāfálé Āzékā bē rí 'á. <sup>2</sup> Sólóló gō'dá ājū 'bū 'bá Ísīrā'élē ká yí bē drí rú è'bézó gō'dá táyā iyíkā 'bālē fāfā Élá ká rí 'á, vó gólá gólíyí drí rízó njāā 'délē ājū bē ājū 'bū 'bá Filisítíyā ká yí drīī rí 'á. <sup>3</sup> Ājū 'bū 'bá Filisítíyā ká yí rí iyíkā trá lūtú àlólá rí drīī, gō'dá ājū 'bū 'bá Ísīrā'élē ká yí rí trá iyíkā lūtú āzā lésí rí drīī, fāfā bē iyí lāfálé 'á.

<sup>4</sup> Āgō rú bē Gólíyátá, gólá jārībā Gátá ká 'ásī, gólá ānī táyā ājū 'bū 'bá Filisítíyā ká yí ká lésí, drílá ānizō kǵngó 'elē ājū 'bū 'bá Ísīrā'élē ká yí bē. Gólá rí cēcē rí'á òzō pá lāfálé nā kátí, <sup>5</sup> gō'dá gólá sō ítá ágásí ká gólá èdélé âdī bōrōnjī ká 'ásī lānjī-lānjī lá rí'á òzō kíló nyā'dí-rī-drī-lá-ngā-múdrī-drī-lá-ngā-njī-drī-lá-rī (57) rí kátí, gō'dá ápā gólākā èdélé

bōronjī 'ásī rī bē. <sup>6</sup> Gólá òmbē ngá gólá à'bólé bōronjī 'ásī rī trá íyí órókó rú sī, gō'dá gólá trō àjū ácē èdélé bōronjī 'ásī rī trá íyí ángbálángō 'á. <sup>7</sup> Àjū góláká 'dī trá rī'á ángí ró rōō gō'dá lānjī-lānjī ró, gō'dá àjū sī lá 'dī rī'á òzō kilō nji-drī-lā-rī kátí. Àjū 'bū 'bá góláká rī 'bá cācá góláká trólé rī 'dē íyíká sīsī gólá drí.

<sup>8</sup> Gōlīyātá drí ádrézó rī'á òtrélé àjū 'bū 'bá Ísirā'élé ká yí drī kängó 'è'è sī kī, “Nī rī tólá à'dó 'è'á, ádré'á àjū tēlé yā? Mā òjílá Filīsítīyā ká lésí, àní rāgī Sóóló ká! Nī nji àjū 'bū 'bá àníká àlō ànílī àjū 'būlī má bē. <sup>9</sup> Òzō gólá òpē má trá gō'dá úfú má trá rí, má à'dó 'bá'á rāgī ró àní drí, gō'dá òzō má òpē gólá trá gō'dá òjílá rī 'dī má úfú trá rí, ní à'dó 'bá'á rāgī àmáká yí ró. <sup>10</sup> Ngbāāngbānō, má 'è kängó trá àní àjū 'bū 'bá òjílá Ísirā'élé ká yí bē. Má íjī àní òjílá nji'í àjū 'būlī má bē!” <sup>11</sup> Gō'dá Sóóló yí àjū 'bū 'bá íyíká yí bē àrílí bē ìyí tã 'dī rí, gólīyī drí à'dózo ùrī ró rōō.

Tā Dāwūdī drí nīzō táyā Sóóló ká 'álá rī

<sup>12</sup> Nī ndrē, Dāwūdī Yēsē rī mvá 'í, gólá 'bāsúrú Èfērātá ká 'ásí, gólá rī trá jārībā Bētēlémē ká 'á Yúdá 'álá. Yēsē cú mvá ágó bē nji-drī-lā-nā, gō'dá ndrō gólīyī Sóóló drí à'dózo kúmú ángí ró rí 'á rí, 'dī Yēsē gō'dá trá àrāká ró rōō. <sup>13</sup> Mvá ágó ná góláká sīsī rī 'bá yí nī íyí trá àjū 'á Sóóló bē. Mvá sīsī rī Èlīyábá 'dī, vó lá sī rī Àbinādábō, gō'dá ná lá íyíká Sāmáhā 'dī. <sup>14</sup> Mvá Yēsē ká ná 'dī 'bá yí rī íyí trá Sóóló bē àjū 'bū 'bá ró. Gō'dá Dāwūdī 'dī mvá àdú 'í. <sup>15</sup> Dāwūdī rī trá Bētēlémē 'á kábīlīkī átá lá ká vó lá yí ndrélé. Gō'dá gólá rī trá nīlī Bētēlémē 'ásí àndálé àndálé táyā Sóóló ká rī 'álá.

<sup>16</sup> Gō'dá Gōlīyātá rī trá kängó 'élé òjílá Ísirā'élé ká yí bē cījínó vósí cé gō'dá lānjátúlí vósí cé ìtí kàjī nyá'dī-rī sī.

<sup>17</sup> Kàjī àzā sī, Yēsē drí tá àtázó Dāwūdī drí kī, “Ní trō àdrúgú lúsílí lúsí kilō mùdrí nō gō'dá àmbātá kúlūtú-kúlūtú bē mùdrí, gō'dá ní nī ró àjílá àní àdrúpī yí drí táyā 'álá.

<sup>18</sup> Gō'dá ní trō ngá nyānyā èdélé ífí bā līmvú 'ásí'p mùdrí nō yí fēlé drī-'bá àjū 'bū 'bá yí ká yí drí. Gō'dá ní nī ró àní àdrúpī yí ndrélé ngátá gólīyī bē rī'á tándí ró yā rí, gō'dá ní àtrō ngá àzā kpāā gólīyī drígá sī à'dálá kī, ní ndrē gólīyī trá, gō'dá gólīyī bē rī'á tándí ró rí.

<sup>19</sup> Kúmú ángí Sóóló, gō'dá àní àdrúpī yí bē, gō'dá àjū 'bū 'bá Ísirā'élé ká yí bē ndrī rī'á fāfā Èlá ká 'álá àjū 'bū'á àjū 'bū 'bá Filīsítīyā ká yí bē.”

<sup>20</sup> Dāwūdī drí ngázó àkpā cījínó àzā rī sī, drílá òjílá àzā àyézo rī'á kábīlīkī vó ndrélé.

Drílá ngá nyānyā 'dī 'bá yí trōzo, gō'dá drílá nīzō tá 'dī 'bá yí 'élé, nyé òzō átá lá Yēsē drí àtálé drílá rí tí. Drílá cāzo táyā 'álá rí, 'dī àjū 'bū 'bá Ísirā'élé ká yí trá rī'á nī'á vō àjū ká 'álá àjū 'būlī àjū 'bū 'bá Filīsítīyā ká yí bē, òtrē-òtrē bē gō'dá cījī àjū ká yí bē. <sup>21</sup> Àjū 'bū 'bá Filīsítīyā ká yí gō'dá Ísirā'élé ká yí bē ní íyí trá vó tándí úsúlí, rú èsézó ànyí àà'dó ró bē ìyí drí íyí ndrēzo tō. <sup>22</sup> Dāwūdī drí ngá nyānyā 'dī àyézo drī-'bá gólá rī 'bá ngá nyānyā vó ndrélé rí drígá, drílá rázo àjū vó 'álá íyí àdrúpī yí ngálá, gō'dá tá ñjílí gólīyī tí ngátá gólīyī rí ángó tí yā rí. <sup>23</sup> Àkpā gólá drē tá àtá'á íyí àdrúpī yí bē rí, Gōlīyātá drí àfōzo sīsī 'álá ró ìtolé rī'á kängó 'élé àjū 'bū 'bá Ísirā'élé ká yí bē, nyé òzō drílá rī'á 'èlā sīsī rí tí.

Gō'dá Dāwūdī drí tá góláká 'dī àrízó. <sup>24</sup> Gō'dá àjū 'bū 'bá Ísirā'élé ká yí òndrē Gōlīyātá trá rí, drílīyī rízó rálé volé ùrī drí. <sup>25</sup> Drílīyī rízó tá àtálé íyí vó 'ásí kī, “Nī ndrē gólá, ní àrī kängó góláká 'dī! Kúmú ángí Sóóló drí tá 'bāzo 'ézó drī-'á àmbá fēlé àgō gólá Gōlīyātá rí fū 'bá rí drí, kúmú ángí Sóóló à'dó kpá mvá ànjó íyíká fē'á òkó ró òjílá rí 'dī drí, gō'dá gólá à'dó 'bā-tí àgō rí 'dī átá lá yí ká àyé'á òmbé gī àkó.”

<sup>26</sup> Gō'dá Dāwūdī drí tá ñjízó àgō gólīyī ànyí yí lāgátí 'dī 'bá yí tī kī, “Áà'dó à'dó fē'á 'dī àgō gólá àjū 'bū 'bá Filīsítīyā ká 'dī fū 'bá rí drí, gō'dá 'è 'bá òjílá Ísirā'élé ká yí 'bálé rílí drī-báláyí ró lānō 'dī 'ásí rí drí yā? Drē kó, àgō gólá Filīsítīyā ká 'dē 'bá bāsā 'á kó nō íyíká kó à'dí 'dī, tá rō 'bá kō, rí 'bá kängó 'élé àjū 'bū 'bá Óvārí gólá lédrē-lédrē àfē 'bá àmá drí ndrī rí ká bē nō yā?” <sup>27</sup> Drílīyī tá ndrī 'è'á 'èlā àgō gólá Gōlīyātá rí fū 'bá rí drí rí àtázó Dāwūdī drí.

<sup>28</sup> Ēlīyābā ī'dī Dāwūdī rī ādrúpī drī-káká ró rī, gólá ārílī bē Dāwūdī trá tā ng'á āgō 'dī 'bá yī bē rī, gólá trá ōmbā ró Dāwūdī bē. Drílá tā átázó Dāwūdī drī kī, “Ní rī nōngá ā'dó 'e'á yā? Á'dí rī kábīlīkī yī lókilí ōmā 'á tólá nī yā? Nī drī āmbá 'bá 'ī. Nī, ní ānī nōngá cé ājū ndrēlé ī'dī!”

<sup>29</sup> Dāwūdī drī tā ījízó kī, “Ngbāāngbānō rī, má 'è ā'dó ngá 'ī yā? Má ījī ngbāā tā ījī-ījī kó yā?” <sup>30</sup> Dāwūdī drī íyī jázó āgō āzā ngálá ró, gō'dá gólá rī ījílī tā ālō-ālō 'dī sī, gō'dá āgō 'dī lógō kpá tā-drī ōzō āgō gólīyī sīsī nā yī kátī.

<sup>31</sup> Āgō āzā 'bá yī drī tá gólá Dāwūdī drī árízó, gō'dá gólīyī drī tā rī 'dī átázó Sóólō drī, gō'dá Sóólō drī Dāwūdī rī āfízó ānīlī yī ngálá. <sup>32</sup> Dāwūdī drī tá átázó Sóólō drī kī, “Āmbá ámaká, ōjílá ōrō ājū 'bū 'bá ángī Fīlīsītīyā ká 'dī kó! Má ā'dó nī'á ājū 'būlī gólá bē.”

<sup>33</sup> Sóólō drī tā lógōzō kī, “'É'è, ní ā'dó ājū 'bū'á gólá bē ángō tí ró yā? Nī cé āgō mvá 'ī, gō'dá gólá ā'dó trá ājū 'bū 'bá ró ndrō dūū sī!”

<sup>34</sup> Dāwūdī drī tá átázó kī, “Āmbá ámaká, má rī trá kábīlīkī amá átá ká rī 'bá yī lókilí. Ōzō kāmī ngátá kōrōnyā ōnjī tētē rú lá zīlī bīyā rī ūrū kábīlīkī mvá ámaká trá rī, <sup>35</sup> má rī 'délē vó lá sī, gō'dá 'délē drī lá, gō'dá kábīlīkī mvá rī 'dī ápálé volé. Gō'dá ōzō kāmī ngátá bīyā 'dī āājā rú trá 'délē má drī rī, má rī 'délē drī lá gō'dá gbórókō lá rūlī gō'dá cālā fūlī. <sup>36</sup> Má fū kāmī yī trá gō'dá bīyā yī bē, gō'dá má ā'dó 'e'á lá kpá ītī ājū 'bū 'bá Fīlīsītīyā ká 'dē 'bá bāsā 'á kō 'dī drī, gólá ājū 'bū 'bá Ōvārī lédrē-lédrē ró rī ká rī yī ló'dá 'bá rī. <sup>37</sup> Ōvārī pā má trá kāmī yī gō'dá bīyā yī drīgá sī, gólá ā'dó kpá amá pā'á ājū 'bū 'bá Fīlīsītīyā ká 'dī drīgá sī.”

Sóólō drī tā lógōzō kī, “Tāndí ró, ní nī, Ōvārī āā'dó ní bē.” <sup>38</sup> Sóólō drī ítá íyíká ágásí ká ādī 'ásí ājū 'bū ká rī fēzō Dāwūdī drī solé, gō'dá ápā ādī 'ásí rī drílá sózō lá Dāwūdī drī. <sup>39</sup> Dāwūdī drī līgú ārāwā Sóólō ká 'dī ōmbézo ítá ādī 'ásí 'dī rú gō'dá ūjuzó ācī tólé rī, gō'dá gólá ícá kō, tálá gólá līnī kō ngá 'dī 'bá yī sōsō lá bē. Dāwūdī drī tá átázó Sóólō drī kī, “Má ícá ājū 'būlī ngá nō 'bá yī bē kō, má līnī ī'dí bē lá kō.” Ítí rī, gólá drī ngá 'dī 'bá yī trōzō ndrī volé. <sup>40</sup> Drílá pīdrīgú íyíká trōzō, gō'dá kpá drílá kōlérékōwá yī trōzō njī áyágá mvá 'ásí gō'dá 'bálé kōmvō íyíká 'á. Drílá bākīndá íyíká trōzō kpāā gō'dá nīzō Gōlīyātā ngálá.

#### Tā Dāwūdī drī Gōlīyātā rī fūzō rī

<sup>41</sup> Gōlīyātā drī ítōzō nīlī Dāwūdī ngálá ró, ājū 'bū 'bá gólá rī 'bá cācā góláká trólé rī 'dē íyíká sīsī 'álá ró. Gólá rī trá zāā ānīlī ānyī Dāwūdī ngálá ró, <sup>42</sup> gō'dá gólá ndrēlé bē Dāwūdī dódó rī, gólá ndrē Dāwūdī ōzō ngá tākó kátī, tálá Dāwūdī cé rī'á āgō mvá sū 'bá sū rī ī'dī. <sup>43</sup> Gōlīyātā drī tá átázó Dāwūdī drī kī, “Ní trō pīdrīgú ní drīgá 'dī ā'dó 'e'zō yā? Tā ísū ániká 'á rī, má ōké 'ī yā?” Gō'dá drílá lātrī trīzō ōvārī ōjílá Fīlīsītīyā ká yī drī rī'á īnjílá rī rú lá sī Dāwūdī rú. <sup>44</sup> Gólá drī tá átázó Dāwūdī drī kī, “Ní ānī nōlé, gō'dá má ā'dó ānī āvō fē'á ngá nyānyā ró ārīwá yī drī kōrōnyā yī bē.”

<sup>45</sup> Dāwūdī drī tá lógōzō kī, “Ní rī ānīlī ājū 'būlī má bē līgú ārāwā sī, ājū sī, gō'dá kpá ājū ācē rī bē. Gō'dá má ānī ámaká ājū 'būlī ní bē Ōvārī mbārāká ākī rī rú lá sī, Ōvārī rī 'bá ājū 'bū 'bá Īsīrā'élē ká vó lá yī ndrēlé rī, ní drī ló'dalé rī. <sup>46</sup> Āndrō nō, Ōvārī ā'dó ānī drī 'bā'á ā'délé má drīgá. Má ā'dó ānī fū'á, gō'dá ānī drī gā'á volé. Gō'dá má ā'dó ājū 'bū 'bá Fīlīsītīyā ká yī āvō lá yī 'bā'á ārīwá gō'dá kōrōnyā yī bē drī nyálé nī. Gō'dá 'dī ā'dó āngō ndrī 'bā'á nīlā kī, ōjílá Īsīrā'élē ká yī cú Ōvārī bē. <sup>47</sup> Gō'dá ōjílá ndrī nōngá nō yī ā'dó nī'á lá kī, Ōvārī rī ōjílá íyíká pālē līgú ārāwā sī ngátá ājū sī kō. Gólá ī'dī mbārāká bē gārā ājū 'á, gō'dá gólá ā'dó ānī 'bā'á ndrī amá pá zélé.”

<sup>48</sup> Gōlīyātā drī ítōzō nīlī Dāwūdī ngálá ró kpá ó'dí, gō'dá Dāwūdī drī rāzō 'wāā ró ājū 'bū 'bá Fīlīsītīyā ká yī ngálá ró nī'á ājū 'būlī Gōlīyātā bē. <sup>49</sup> Dāwūdī drī drī sózō kōmvō íyíká 'á, gō'dá drílá kōlérékōwá ātrōzō, gō'dá drílá Gōlīyātā rī vūzō bākīndá sī. Kōlérékōwá 'dī drī gólá rī vūzō ándrá-gá-sílī 'á, gō'dá drī fā lá drī nōzō, gō'dá Gōlīyātā drī 'dēzō līfī ákólé vūdrī. <sup>50</sup> Ítí rī, Dāwūdī fū Gōlīyātá trá kōlérékōwá sī gō'dá bākīndá bē, ā'dó līgú ārāwā sī



kò! <sup>51</sup> Dāwúdī drī rāzō Gōlīyātā ngálā ró àdrélé gólá drīlī, drílā līgú ārāwā Gōlīyātā kā àngízó fókā là 'ásī, gō'dá gólá rī drī gāzō volé 'dī sī là.

Gō'dá ājū 'bū 'bá Filīsītīyā kā yī ndrélé bē drī-'bá àngí 'yíkā drā trá rī, drīlīyī rāzō volé. <sup>52</sup> Gō'dá ājū 'bū 'bá Īsīrā'élē kā yī gō'dá Yúdā kā yī bē, drīlīyī ngāzō àngbálé cīrī bē gō'dá 'dézó rálé gólīyī vósī, gólīyī drólé būúú Gátá 'alá gō'dá calé 'barāṇā Ēkōronī kā 'alá. Ājū 'bū 'bá Filīsītīyā kā yī àvō là yī à'dō trá tīndīyā tǎngá pávó rīzō nīlī Sārāyīmī 'alá calé Gátá 'alá, gō'dá nīzō būúú Ēkōronī 'alá rī 'ásī. <sup>53</sup> Ājū 'bū 'bá Īsīrā'élē kā yī àgō 'yī bē volé ājū 'bū 'bá Filīsītīyā kā yī drō vō lésī rī, drīlīyī ngā ópázó táyā ājū 'bū 'bá Filīsītīyā kā yī kā 'ásī 'yī drī. <sup>54</sup> Gólá 'bā drī-fē Gōlīyātā kā gūgū 'yíkā 'á Bētélémē 'alá, gō'dá sīsī 'alá Dāwúdī rīlī bē Yērōsālēmā rī, drílā Gōlīyātā rī drī trōzō Yērōsālēmā 'alá.

Tā Dāwúdī rī àdrīzō Sóólō ngálā rī

<sup>55</sup> Kāyī Dāwúdī drī Gōlīyātā rī fūzō rī tú, Sóólō ndrélé bē Dāwúdī trá nī'á ājū 'būlī Gōlīyātā bē rī, drílā Ābēnerē drī-'bá ājū 'bū 'bá 'yíkā 'dī kā 'íjízó kī, “Ābēnerē, ágámvá 'dī 'yíkā 'ā'dī rī mvá 'ī yā?” Ābēnerē drī tā lógózó kī, “Má nīī kō, àmbá àmákā.”

<sup>56</sup> Gō'dá Sóólō drī tā 'bāzō kī, “Nī nī tā gólákā nīlī.”

<sup>57</sup> Ítī rī, Dāwúdī àgólé bē táyā 'á Gōlīyātā rī fūfū vósī rī, Ābēnerē drī gólá rī drīzō Sóólō ngálā. 'Dīī Dāwúdī drē zāā Gōlīyātā rī drī trō'á. <sup>58</sup> Sóólō drī gólá rī 'íjízó kī, “Ágámvá, nī 'ā'dī rī mvá 'ī yā?” Dāwúdī drī tā lógózó kī, “Má rū 'ī'bū 'bá áníkā Yēsē rī mvá 'ī gólá Bētélémē lésī rī.”

Tā gólá Jōnātánā yī drī tā 'yíkā òmbézó àlō 'yī lāfálé Dāwúdī bē rī

**18** <sup>1</sup> Sóólō gō'dá Dāwúdī bē drī tā ngīngī 'yíkā 'dī ndézó. 'Dīī vósī rī, Sóólō rī mvá Jōnātánā trá àyīkō ró Dāwúdī rī tāsī, gō'dá drílā Dāwúdī rī lēzō rōō nyé òzō 'yī íffīfī kátī. <sup>2</sup> Sóólō drī Dāwúdī rī 'bāzō rīlī yī bē itólé káyī nā tú, gō'dá Sóólō àyē Dāwúdī kō gólé 'bā 'alá. <sup>3</sup> Jōnātánā yī drī tā 'ī'bizó òmbéle àlō 'yī lāfálé Dāwúdī bē, tálā gólá lē Dāwúdī trá rōō, nyé òzō yī drī 'yī nyāányā lērē kátī. <sup>4</sup> Jōnātánā drī ítá rīzō àkólā àngbálángō drīlī rī àngízó fēlé Dāwúdī drī, kpākā àlō ítá gólákā àdī 'ásī rī bē, gō'dá līgú ārāwā, usú, gō'dá gāsī gólákā yī bē fēzō drílā.

<sup>5</sup> Dāwúdī rī trá tā tǎndī 'élé 'dī lōsī ndrī gólá Sóólō drī rīzō gólá rī jōlé rī'á 'elā rī 'á. Gō'dá, Sóólō drī gólá rī 'bāzō àmbá ró ājū 'bū 'bá 'yíkā yī drīlī. Tā 'dī 'bā drī-'bá Sóólō kā yī gō'dá ājū 'bū 'bá yī bē ndrī àyīkō ró.

Tā Sóólō rī pīpīšīlī drī à'dózo ònjī ró Dāwúdī rú rī

<sup>6</sup> Gō'dá òdrā Gōlīyātā kā vósī rī, ājū, ājū 'bū 'bá Filīsītīyā kā yī ājū 'bū 'bá Īsīrā'élē kā yī bē rī ndrélé bē rī, ājū 'bū 'bá gō'dá trá rī'á gō'á 'yī drī 'bā 'ásī, gō'dá òkó ndrī jārībā mvá Īsīrā'élē kā yī 'ásī rī yī drī ànīzō Sóólō ngálā. Gólīyī rī trá lóngó ngólé àyīkō sī, àndú tōtō bē gō'dá kōyā 'yā-'yā yī bē gō'dá kū'dī cācā yī bē. <sup>7</sup> Lóngó gólīyīkā àyīkō kā 'dī 'dī nō,

“Sóólō úfū ājū-'bā-āzī trá kútú yī,

gō'dá Dāwúdī úfū 'yíkā kútú-múdrī yī.”

<sup>8</sup> Sóólō lēé lóngó 'dī kō, gō'dá gólá drī à'dózo òmbā ró rōō. Drílā tā àtázó kī, “Dāwúdī drī rī, gólīyī àtā 'yíkā à'dō kútú-múdrī yī, gō'dá má drī rī, gólīyī kī, à'dō cé kútú yī. Īzátú rī, gólīyī à'dō gólá rī 'bā'á kúmú àngí ró!” <sup>9</sup> Ítī rī, Sóólō gō'dá trá pīpīšīlī ònjī bē gō'dá kpá tā 'īšū ngī bē Dāwúdī rī.

<sup>10</sup> Gō'dá káyī àzā rī sī, Ôvārī drī līndrī ònjī àjózó filī Sóólō 'á, gō'dá gólá drī ítózó tā 'elē òzō àgō lífō-lífō kátī. Dāwúdī rī trá kū'dī calé gólá drī, òzō sīsī rī tī 'ītū vósī cé rī kátī, gō'dá 'dīī Sóólō trō ājū trá yī drīgá. <sup>11</sup> Sóólō drī tā 'īšúzó kī, “Má lē trá gólá rī 'dīlī ngárā àbē rú.” Gō'dá gólá drī Dāwúdī rī 'dīzō ājū sī dīrī àndālā rī, gō'dá Dāwúdī nā yī cú àndālā rī.

<sup>12</sup> Sóólō gō'dá trá ūrī ró Dāwúdī rī tāsī, tálā Ôvārī bē Dāwúdī bē gō'dá àyē 'yíkā Sóólō trá. <sup>13</sup> Ítī rī, Sóólō drī Dāwúdī rī józó volé, gō'dá gólá rī 'bāzō drī-'bá ró ājū 'bū 'bá kútú-àlō rī drīlī. Dāwúdī drī ājū 'bū 'bá 'yíkā 'dī 'bá yī drīzō nīlī 'délé ājū 'á. <sup>14</sup> Gō'dá Dāwúdī ājū

'bū 'bá íyíká yí bē pē ājū-'bá-āzī íyíká trá ndrī ājū sī, tālá Ôvārī bē gólá bē. <sup>15</sup> Sóólō ndrélē bē tā Dāwúdī drī 'éle 'dī rī, gólá gō'dá trá ūrī ró rōō Dāwúdī rī tāsī. <sup>16</sup> Gō'dá ōjilā Īsīrā'élē kā gō'dá Yúdā kā rī 'bá yí bē ndrī,<sup>r</sup> lē íyī tā Dāwúdī kā trá, tālá gólá drī-'bá tāndī 'i.

Tā Dāwúdī drī Sóólō rī mvá ānjó trōzō ōkó ró rī

<sup>17</sup> Gō'dá Sóólō drī tā átázó Dāwúdī drī kī, “Ámā mvá ānjó sīsī Mērābā rī'á nō. Ōzō ní ū'bū ājū trá ūrī ākó pīpīsīlī ālō sī Ôvārī drī rī, má ā'dō gólá rī fē'á ní drī ōkó ró.” (Sóólō rī trá tā ĩšulī kī, lātī 'dī 'á rī, ōjilā Filīsītīyā kā yī ūfū ró Dāwúdī nī. Gō'dá gólá lēé 'elā ní íyī íffī sī kō.)

<sup>18</sup> Dāwúdī drī tā lōgōzō kī, “Mā ā'dī 'dī gō'dá 'bā-tī ámakā ā'dī, má drī 'ēzō ā'dólé kúmu ángí rī ōdrógó ró rī yā?” <sup>19</sup> Gō'dá ĩtū-pá calé bē 'ēzō Mērābā rī fēlé Dāwúdī drī rī, vō lá 'á rī, ōfē gólá trá āgō āzā rú bē Ādrīyélē rī drī gólá ōjilā Mēhólā kā lésī.

<sup>20</sup> Sóólō cú íyī mvá ānjó āzā bē rú lá Mīkálā, tákō ízāmvá 'dī trá cú Dāwúdī rī lōvó bē. Gō'dá Sóólō ārīlī bē tā 'dī rī, gólá ā'dō trá āyīkō ró. <sup>21</sup> Drīlā tā átázó íyī íffī drī kī, “Mā ā'dō Mīkálā rī fē'á Dāwúdī drī ōkó ró, má ā'dō gólá rī 'bá'á bāfī calé Dāwúdī drī, gō'dá ōjilā Filīsītīyā kā yī ā'dō gólá rī fū'á nī.” Ítī rī, Sóólō drī tā átázó Dāwúdī drī āndālā rī lá ró kī, “Ní ā'dō 'bá'á amā ōdrógó ró.” <sup>22</sup> Sóólō drī tā 'bāzō ōjilā āmbā-āmbā íyíkā lōsī kā rī yī drī kī, “Nī átā tā ĩnīnī ró Dāwúdī drī kī, ‘Kúmu ángí trá āyīkō ró ní bē gō'dá ōjilā gólākā āmbā-āmbā lōsī kā ndrī 'dō lē íyī tā ánīkā trá, gō'dá trá rī'á tā tāndī 'i ní drī gólá rī mvá ānjó rī trōzō ōkó ró.”

<sup>23</sup> Ítī rī, drīlīyī tā 'dī átázó Dāwúdī drī, gō'dá drīlā tā lōgōzō kī, “Rī'á tā ángí 'i kúmu ángí rī mvá ānjó trōzō ōkó ró, tā 'dī lāvū amā fāfā trá, tālá má ngá tákō 'i, ngá ākó.”

<sup>24</sup> Gō'dá ōjilā āmbā-āmbā lōsī kā 'dī 'bá yī drī tā gólá Dāwúdī drī átálé trá gólīyī drī rī 'bá yī átázó Sóólō drī. <sup>25</sup> Gō'dá Sóólō drī tā 'bāzō gólīyī drī kī, “Nī átā tā Dāwúdī drī kī, ‘Ngá cé kúmu ángí drī lēlé ní drīgá sī lāfā ró rī, rī'á ínīrīkó āgō vō kā ōjilā Filīsītīyā kā yī āvō lá kámā-ālō rī rú sī rī 'dī. 'Dī ĩtī tā-vō lōgō ró ājū-'bá-āzī gólākā rī yī drī.” <sup>26</sup> Ōjilā āmbā-āmbā Sóólō kā 'dī yī drī tā Sóólō drī átálé trá gólīyī drī 'dī átázó Dāwúdī drī, gō'dá Dāwúdī trá āyīkō ró rōō, tālá gólá nī trá kī, yī ā'dō kúmu ángí rī mvá ānjó rī trō'á ōkó ró. Ākpā drē káyī Dāwúdī yī kā Mīkálā bē lāgī kā cá drē kō rī, <sup>27</sup> Dāwúdī gō'dá ājū 'bū 'bá íyíká yí bē drī nīzō ōjilā Filīsītīyā kā yī ūfūlī kámā-rī. Drīlā ínīrīkó āgō vō lá yī kā ātrōzō kúmu ángí Sóólō ngálá gō'dá lāzō lá ālō-ālō gólá drī, tālá yī ā'ādō ró gólá rī ōdrógó ró. Ítī rī, Sóólō drī yī mvá ānjó Mīkálā rī trōzō fēlé Dāwúdī drī ōkó ró.

<sup>28</sup> Sóólō nī trá dódó kī, Ôvārī bē Dāwúdī bē, gō'dá kpá íyī mvá ānjó Mīkálā lē gólá trá. <sup>29</sup> Ítī rī, Sóólō gō'dá trá ūrī ró rōō Dāwúdī rī tāsī, gō'dá kpá gólá ndrē Dāwúdī trá íyī ājū-'bá-āzī ró rīrī íyíká 'ásī ndrī.

<sup>30</sup> Ājū 'bū 'bá Filīsītīyā kā yī rī íyī ānīlī 'dēlé ājū bē ōjilā Īsīrā'élē kā yī drī, gō'dá ājū 'dī 'bá yī 'ásī ndrī rī, Dāwúdī rī trá gólīyī pēlé gārā drī-'bá ājū 'bū 'bá Sóólō kā rī yī ká drī sī. Tā 'dī tāsī rī, Dāwúdī rī rú drī līkúzó rōō.

Tā Sóólō drī tā 'bāzō ājū 'bū 'bá íyíká rī yī drī Dāwúdī rī fūlī rī

**19** <sup>1</sup> Gō'dá Sóólō drī tā ngīzō íyī mvá Jōnātānā drī gō'dá ājū 'bū 'bá íyíkā āmbā-āmbā 'dī 'bá yī bē kī, yī ĩsū tā trá 'ēzō Dāwúdī rī fūlī. Gō'dá Jōnātānā lē Dāwúdī trá rōō. <sup>2</sup> Gō'dá tā 'dī tāsī rī, drīlā tā átázó Dāwúdī drī kī, “Ámā átā rī trá lātī ndalé 'ēzō ānī fūlī. Ítī rī, má lō'bā rú'ba ní drī, ní sū ní rú ĩdrú cījīnó, ní lāpī ní ōmā 'álá vō 'ēzō ānī ūsulī kō rī 'á, gō'dá ní rī ró tólá. <sup>3</sup> Má ā'dō amā átā rī ājī'á ōmā 'á tólá gólé ānyī vō gólá ní drī ānī lāpīzó 'á lá 'dī 'á, gō'dá má ā'dō tā ánīkā átā'á drīlā. Ōzō má āārī tā gólá drī 'ē'á 'elā ānī tāsī rī trá rī, má ā'dō tā lá átā'á ní drī.”

<sup>r</sup>18: 16 Úzī ōrī Yúdā kā rī ngī ōrī Īsīrā'élē kā āzā 'bá yī 'ásī, tālá sīsī 'álá rī, ōjilā Yúdā kā yī ā'dō íyī tā Dāwúdī kā gō'dá ōzōwá lá yī bē tā lá kō'á ā'dólé kúmu ángí íyíká ró, gō'dá ōrī āzā 'bá yī Īsīrā'élē kā yī ā'dō tā gólīyīkā gā'á dō.

<sup>4</sup> Cīnō āzā rī sī, Jōnātānā drī tā tāndī ātázō Dāwūdī rī tāsī Sóólō drī kī, “Āmbá, ní 'è tā ányá kō rú 'bū 'bá ánká Dāwūdī drī. Gólá 'é tā ōnjī āzākā ní drī kō. Vō là 'á rī, tā ndrī gólá drī 'lélē rī trá tā āmbá 'ī ní drī ání pālē. <sup>5</sup> Gólá fē íyī ífíí trá 'délē lāsī 'á, Gōlīyātā rī fūrī tú, gō'dá Ōvārī pá ōjīlā Ísīrā'elēlē ká yī trá lāṅō ājū ángí 'dī ká 'ásī. Gō'dá tā 'dī 'bā ní trá āyikō ró. Gō'dá ā'dō tāsī ní drī lēzō tā ányá 'elē ōjīlā gólá tā ōnjī 'ē 'bá kō rī drī yā? Gō'dá tā ōnjī ní drī 'el'á kīlā Dāwūdī rú rī yū'dawā. Ní lē gólá rī fūlī ā'dō tāsī yā?”

<sup>6</sup> Sóólō drī tā gólá Jōnātānā drī ātálē yī drī 'dī kōzō, gō'dá gólá drī lātrírī ítrízō Ōvārī rī rú sī kī, yī fú gō'dá Dāwūdī kō. <sup>7</sup> Ítī rī, Jōnātānā drī Dāwūdī rī āzízō gō'dá tā 'dī 'bá yī ātázō ndrī gólá drī, gō'dá drílā Dāwūdī rī drīzō Sóólō ngálā. Gō'dá Dāwūdī drī gōzō kúmú ángí Sóólō ngálā lōsī 'elē kpá ó'dí sīsī rī kātī.

<sup>8</sup> 'Dīn vósī, ājū drī 'dēzō kpá ó'dí ōjīlā Fīlīsītiyā ká yī bē. Dāwūdī drī 'dēzō gólīyī drīī gō'dá gólīyī pēlē ōnjī ró, gō'dá drīlīyī rāzō volé.

<sup>9</sup> Kāyī āzā sī, Sóólō rī trá yī drī jó 'á cú ājū bē yī drīgá, gō'dá Dāwūdī bē jó 'á tólá kpá, kūr'dī íyíká cā'á. Gō'dá Ōvārī drī líntrī ōnjī ájózō fīlī Sóólō 'á. <sup>10</sup> Ítī rī, Sóólō drī ājū trózō tí yī ū'dí ró Dāwūdī ngárá ábē rú rī, gō'dá Dāwūdī drī íyī nāzō cú, gō'dá ājū rī 'dī drī njūzō ábē rú. Dāwūdī drī rāzō íyī lāpílī.

<sup>11</sup> Ngáčī 'dī sī, Sóólō drī ājū 'bū 'bá āzā 'bá yī jōzō Dāwūdī drī jó 'álá, āā'dō ró gólá rī fūlī cīnō āzā rī sī. Dāwūdī rī ōkō Míkálá drī drī-mbílī sōzō íyī ágó lífī kī, “Ōzō ní ōlāpī ní kō ngáčī nō sī rī, ídrú áā'dō ání fū'á.” <sup>12</sup> Drílā gólá rī lófōzō kōrō ūpī jó ká 'ásī, gō'dá Dāwūdī drī rāzō íyī lāpílī. <sup>13</sup> Gō'dá ōkō là 'dī drī ngá āzā ēdélē ōzō ōjīlā kātī rízō ĩnjīlā rī trózō lālē gbārākā drīī, gō'dá ĩndrī 'bí ātrózō 'bālē ngá 'dī drī lá 'á, gō'dá ákózō lá ítá sī.

<sup>14</sup> Gō'dá cīnō āzā rī sī, Sóólō drī ājū 'bū 'bá íyíká jōzō ní'á Dāwūdī rī ārúlī rī, Míkálá drī tā ātázō gólīyī drī kī, “Dāwūdī ngá lāzē ró.”

<sup>15</sup> Gō'dá Sóólō drī gólīyī jōzō kpá ó'dí ní'á gólá rī ndrélē cú íyī lífī sī. Drílā tā 'bāzō kī, “Nī ātrō gólá nōlē cú gbārākā 'dī sī, gō'dá má ā'dō gólá rī fū'á má.” <sup>16</sup> Drīlīyī fīzō jó 'álá, gō'dá ngá líntrī ōzō ōjīlā kātī rízō ĩnjīlā 'dī ūsúlī olá trá gbārākā drīī ĩndrī 'bí bē ólīgō trá drī lá 'á. <sup>17</sup> Sóólō drī tā ĩjzō Míkálá tí kī, “Ní ádō má nōtī ā'dō tāsī, gō'dá ní drī ājū-'bá-āzī ámákā áyézō rālē volé ā'dō tāsī yā?”

Míkálá drī tā lōgōzō kī, “Dāwūdī kī, yī ā'dō ámá fū'á, ōzō má ōpá yī rālē volé kō rī.”

<sup>18</sup> Dāwūdī drī rāzō nīlī Sāmōwélē ngálā Rámā 'álá, gō'dá tā ndrī gólīyī Sóólō drī 'elē yī drī rī yī ātázō Sāmōwélē drī. Gō'dá Sāmōwélē yī Dāwūdī bē drī ngāzō nīlī rīlī Nāyótā 'álá. <sup>19</sup> Ódrī tā ātázō Sóólō drī kī, Dāwūdī bē Nāyótā 'á Rámā 'álá. <sup>20</sup> Ítī rī, drílā ājū 'bū 'bá jōzō ní'á Dāwūdī rī ārúlī lōgōlē volé. Drīlīyī tā āngū 'bá yī ūsúzō, ē'bē ĩyī rú trá tā āngūlī vō álō 'á, Sāmōwélē bē drī-'bá gólīyíká ró. Gō'dá Líntrī Tāndī Ōvārī ká drī fīzō ājū 'bū 'bá Sóólō ká 'dī 'bá yī 'á, gō'dá drīlīyī ĩtōzō kpá tā āngūlī. <sup>21</sup> Gō'dá Sóólō ārúlī bē tā 'dī rī, drílā ājū 'bū 'bá āzā 'bá yī jōzō, gō'dá drīlīyī 'dēzō kpá tā āngūlī āzī-āzī lá nā yī bē. Drílā ājū 'bū 'bá āzā 'bá yī jōzō nā lá ró, gō'dá drīlīyī tā 'ēzō kpá ōzō sīsī nā 'bá yī tí. <sup>22</sup> Gō'dá drílā ngāzō íyī ífíí sī nīlī Rámā 'álá. Gō'dá gólá calé bē órō ángí Sécū ká tí rī, drílā vō gólá Sāmōwélē gō'dá Dāwūdī bē drī 'bāzō 'á lá rī tā lá ĩjzō. Gō'dá ātázō lá gólá drī kī, gólīyī bē Nāyótā 'álá. <sup>23</sup> Ítī rī, nīnī Sóólō ká 'á tólá rī, Líntrī Tāndī Ōvārī ká drī ā'dózō Sóólō bē, gō'dá drílā ĩtōzō tā ātálē ōzō tā āngū 'bá kātī pávō 'ásī būūū Nāyótā 'álá. <sup>24</sup> Drílā ítá íyíká āngízō volé gō'dá tā āngūzō Sāmōwélē āndrá, gō'dá áyízō ĩnyákú 'á ítī fólī ró ĩtū gō'dá ngáčī 'dī sī ndrī. ('Dīn tā ĩtōzō tā ĩjílī kī, “Sóólō ácá kpá trá tā āngū 'bá ró yā?”)

Tā gólá Jōnātānā drī Dāwūdī rī pázō rī

**20** <sup>1</sup> Gō'dá Dāwūdī drī ngāzō 'bādrī mvá Nāyótā ká ānyī jārībā Rámā ká rú rī 'ásī, nīlī Jōnātānā ngálā tā ĩjílī kī, “Má 'è ā'dō ngá 'ī yā? Má 'é tā ōnjī ā'dō ká 'ī yā? Má 'è ā'dō tā 'ī ōnjī ró ání átá drī gólá rī 'bālē 'ēzō ámá fūlī yā?”

<sup>2</sup> Jōnātānā drī tā lōgōzō kī, “Ní drāá kō! Ámá átá rī tā ndrī gólá drī 'el'á 'elē rī ātálē má drī, tā ángí ngātá tā fīnyáwá rī, gō'dá gólá lāpī tā nō kō má drī. Á'dó kō tā pātī 'ī!”

<sup>3</sup> Gō'dá Dāwúđí drí tā lōgōzō kī, “Ání átá nī trá dódó kī, ní lē má trá rōō. Ítí rí, gólá lēē kō tā yí drí 'bālē 'e'á 'elá rí átálē ní drí, tálá ní á'dò 'bā'á ízā ró. Má ítrí lātrítrí ní drí Óvārí lédrē-lédrē ró rí rú lá sī kī, má trá ānyí 'e'á drālē!”

<sup>4</sup> Jōnātānā drí tā átázó kī, “Má á'dò tā ndrí gólíyí ní drí lēlē rí 'e'á.”

<sup>5</sup> Dāwúđí drí tā lōgōzō kī, “Ídrú rí'á kārāmā pará ó'dí ká 'í, ícā trá má drí ngá nyāzō kpākā ālō kúmú āngí bē. Gō'dá ōzō ní ōlē trá rí, má á'dò nī'á amā lāpílí ōmā 'alá būúú íñatú lāñjātúlí bē. <sup>6</sup> Ōzō ání átá únī trá kī, má ngá nyā vō 'á tólá yú rí, ní átá drílá kī, má íjī tā trá ní tī sí nīzō 'bā 'alá Bētēlēmē 'alá, tálá rí'á káyí kōrōnyā zā ká 'í Óvārí drí āndálá ālō ndrō 'á 'bā-tī amákā yí drí ndrí. <sup>7</sup> Ōzō gólá ōkī 'tāndí ró' rí, má á'dò ngá pā'á, gō'dá ōzō gólá āā'dò ōmbā ró rí, 'dīí ní nī kī, gólá á'dò tā 'bā'á 'ezó amā fūlí. <sup>8</sup> Ní 'bā pīpīsílí tándí má drí, tálá amā ní bē ārí-mvū-āzīyā 'í Óvārí āndrá. Gō'dá ōzō má āā'dò tā ōnjí 'bā 'í rí, ní fū má ní ání ífífí sí! Ní lē amā fēlē ání átá drí fūlí ní á'dò tāsí yā?”

<sup>9</sup> Jōnātānā drí tā lōgōzō kī, “Ní íšú tā ítí 'dī kò! Ōzō má ōrō nīlā kī, amā átá lē trá ání 'elē ōnjí rí, tí má átá ní drí kō yā?”

<sup>10</sup> Gō'dá Dāwúđí drí tā íjízó kī, “Á'dí á'dò átálá má drí ní, ōzō ání átá ōrī tā lōgōlē ōmbā sī rí?”

<sup>11</sup> Jōnātānā drí tā lōgōzō kī, “Mā nī ōmā 'alá!” Ítí rí, gólíyí drí nīzō, <sup>12</sup> gō'dá Jōnātānā drí tā átázó Dāwúđí drí kī, “Óvārí Ísírā'elē ká āā'dò lífí drí 'bā amákā ró! Ítú-pá nōtí nō sī ídrú, ngátá íñatú rí, má á'dò amā átá rí íjī'á. Ōzō tā íšú gólákā ání tāsí āā'dò tándí ró rí, má á'dò átá'á lá ní drí. <sup>13</sup> Ōzō gólá ō'bā tá trá 'ezó ání 'elē ōnjí rí, Óvārí úfū má, ōzō má āātá tā lá ní drí, ání 'bālē ngá pālē tá 'dī 'ásí kō rí. Óvārí āā'dò ní bē, nyé ōzō drílá á'dórē amā átá bē rí tí! <sup>14</sup> Gō'dá ōzō má āā'dò drē bē lédrē-lédrē ró rí, ícā trá ní drí pīpīsílí tándí 'bālē má drí, ōzō Óvārí drí 'bārē lá má drí rí tí. Gō'dá ōzō má ōdrā trá rí, <sup>15</sup> ní á'dá kpá pīpīsílí tándí ālō 'dī 'dī 'bā-tī amákā drí zāā gbádú. Gō'dá ōzō Óvārí úfū ájū-'bā-āzī áníkā yí trá ndrí rí, <sup>16</sup> gō'dá tā 'bā'bā amákā ārí mvūzō ní bē nō ōlákí íyí vō 'á ízā ákó lá. Ōzō fīzā trá rí, Óvārí á'dò lāñō fē'á ní drí.” <sup>17</sup> Gō'dá kpá ó'dí Jōnātānā drí tā 'bāzō lātrítrí sī Dāwúđí drí gólá rí lēzō, tálá Jōnātānā lē Dāwúđí trá rōō, nyé ōzō drílá íyí ífífí lērē tí.

<sup>18</sup> Gō'dá Jōnātānā drí tā átázó drílá kī, “Ídrú rí'á kārāmā pará ó'dí ká 'í, áā'dò nī'á lá kī, ní yú vō ngá nyā ká 'á tólá. <sup>19</sup> Íñatú rí, tā áníkā áā'dò nī'á lá rōō kī, ní yú. Ítí rí, ní ní vō gólá sīsí ní drí ání lāpízó nā 'alá, gō'dá ní lāpí ró ní kúní úngú zílí Ézēlē rí úgúlí tólá. <sup>20</sup> Má á'dò í'yá nā 'bū'á mbí gólē kúní úngú 'dī ngalá ró, nyé ōzō téké rí tí. <sup>21</sup> Gō'dá má á'dò tá gótá'á rú 'í'bū 'bā amákā drí nīzō gólíyí ndálē. Gō'dá ōzō má āātá trá drílá kī, “Ní ndrē, í'yá 'dī 'bā yí bē āgōlē má ngáá nōlē ró' rí, gō'dá 'Ní átrō í'yá rí 'dī 'bā yí má ngáá nōlē,' 'dīí rí á'dalá kī, ní pā ngá trá, gō'dá ní á'dò áfō'á ívī. Má ítrí lātrítrí Óvārí lédrē-lédrē ró rí rú lá sī kī, ní ícā tā ōnjí úsúlí kō. <sup>22</sup> Gō'dá ōzō má āātá drílá kī, 'Í'yá 'dī yí bē gólē sīsí 'alá ró' rí, gō'dá ní ní volé, tálá Óvārí 'e trá ání jōlē volé. <sup>23</sup> Tā 'bā'bā gólá amā drí 'bālē trá amā lāfálē 'ásí 'dī tāsí rí, Óvārí á'dò tā amā lāfálē 'á rí vó lá ndrē'á ní zāā gbádú.”

<sup>24</sup> Ítí rí, Dāwúđí drí nīzō íyí lāpílí ōmā 'alá. Kārāmā pará ó'dí ká tú, kúmú āngí Sóólō drí ácázó vō ngá nyā ká 'á. <sup>25</sup> Gō'dá drílá rīzō vō íyíkā rīzō rílí ákú ró ābē jó ká rú rí 'á. Ábēnērē drí rīzō ānyí gólá lāgátí, gō'dá Jōnātānā drí rīzō vō ndrēlē gólē Sóólō ngalá ró. Vō Dāwúđí ká trá tákó. <sup>26</sup> Sóólō átá tā kō káyí 'dī tú, tálá gólá íšú tā trá kī, “Ngá āzā á'bā'á 'e rú trá gólá bē, gō'dá gólá á'dó kō ngbángbā lā'bí amákā vó ró.” <sup>27</sup> Káyí āzā rí sí, káyí gólá kārāmā 'dī ká vósí rí, vō Dāwúđí ká zāā tákó, gō'dá Sóólō drí Jōnātānā rí íjízó kī, “Dāwúđí ácá kārāmā nō 'á kō ítolē āgí būúú āndrō nō á'dò tāsí yā?”

<sup>28</sup> Jōnātānā drí tā lōgōzō drílá kī, “Gólá íjī tā trá má tī íyí áyélē nílí Bētēlēmē 'alá.

<sup>29</sup> Gólá íjī tá trá kī, ‘Ōō má nī drē, tálá 'bā-tī amákā yí á'dò áyíkō kārāmā kōrōnyā zā ká ngá fēfē ró rí ká rí ká 'e'á jārībā Bētēlēmē ká rí 'alá, gō'dá amā ádrúpí yí 'bā tá trá má drí nílí tólá. Ítí rí, ōzō tā amákā úsú trá ní lífí rí, ní áyē má nílí amā áró yí ndrēlē.' 'Dīí tá gólá drí á'dózó yú vō íyíká 'á tārābīzā áníkā lāgátí rí.”

<sup>30</sup> Sóólō trá āwā ró Jōnātānā bē, gō'dá drílá tā átázó Jōnātānā drí kī, “Ní mvá āndrē ōnjí ká gólá rú jā 'bā trá má rú ájū-'bā-āzī ró rí 'dī. Má nī trá kī, ní rí trá tā 'í'bílí ōnjí ró

Dāwúdī bē má rú, ní rí ānyī fē'á ní drīī, gō'dá ānyī fē'á ání ándrē ání tī 'bá rí drīī! <sup>31</sup> Ní nīī kò kī, òzò Dāwúdī āā'dò lédrē-lédrē ró rí, ní ícá kò á'dólé kúmú ángí 'bādrī nò ká ró? Ní ní ngbāāngbānò, ní nī gólá rí ádrīlī nōngá, ícá trá gólá drí drálé volé.”

<sup>32</sup> Jōnātānā drí tā lógòzò kī, “Tā ífí Dāwúdī drí 'èzò drálé rí á'dò ngá 'í yā?”

<sup>33</sup> Gō'dá Sóólò árlí bē tā 'dī 'bá yí rí, drílá Jōnātānā rí 'dīzò ájū sī drí, gō'dá Jōnātānā drí nīzò lá kī, pātīī íyí átá lē trá Dāwúdī rí fūlī. <sup>34</sup> Jōnātānā drí ngázò vò íyíká rízó 'dī 'ásí áwá sī nílí volé, gō'dá gólá nyá ngá kò káyí 'dī tú, káyí rí káramā párá ó'dí ká 'dī ká 'á. Gólá trá tá ísù ró ròò Dāwúdī rí tāsī, tálá Sóólò 'dā Dāwúdī trá.

<sup>35</sup> Cījínó āzà rí sī, Jōnātānā drí ngázò nílí òmā 'álá rú úsúlí Dāwúdī bē, òzò drílīyí tā lá í'bīlī trá rí tī. Drílá ágámvá āzà tròzò kpāā yí bē. <sup>36</sup> Jōnātānā drí tā átázò ágámvá 'dī drí kī, “Ní rá nī'á 'íyá gólīyí má drí 'è'á 'būlā nò 'bá yí ndalé átrólé.” Ágámvá 'dī drí ítòzò rálé, gō'dá Jōnātānā drí 'íyá 'būzò yīī gólá drīī sī. <sup>37</sup> Gō'dá ágámvá 'dī cālé bē ānyí vò 'íyá 'dī drí 'dézò rí 'á rí, Jōnātānā drí trézò gólá drí kī, “'Íyá 'dī bē sīsí 'álá! <sup>38</sup> Ní ádrē cé nīngá kò! Ní rá 'wāā'wā!” Ágámvá 'dī drí 'íyá 'dī átròzò, gō'dá ágòzò àmbá íyíká ngálá. <sup>39</sup> (Ágámvá 'dī nīī tá ífí álò Dāwúdī rí tāsī rí kò, gō'dá cé Jōnātānā yí Dāwúdī bē nī 'tá 'dī nī.) <sup>40</sup> Jōnātānā drí drí-fē íyíká fēzò ágámvá 'dī drígá, gólá òtrò ró gòzò 'bá 'álá.

<sup>41</sup> Gō'dá ágámvá 'dī lāvūlī bē rí, Dāwúdī drí ngázò úrú kúní úngú 'dī ùgúlí sī, drílá 'dézò 'á'í drīī gō'dá íyí ándīzò lífí ákólé vūdrí ándalá ná. Gólīyí kpārātī Jōnātānā bē drí íyí ámvózò gō'dá rízó áwó ngólé, Dāwúdī ngò áwó kòrò Jōnātānā drīī sī. <sup>42</sup> Gō'dá Jōnātānā drí tá átázò Dāwúdī drí kī, “Òvārí áā'dò ní bē. Òvārí á'dò pātīī àmā pá'á ní bē, gō'dá àmā ózòwá yí bē, tá 'bā'bā àmā drí 'balé trá àmā lāfálé 'ásí ná rí ròrò lá sī.” Gō'dá Dāwúdī drí lāvūzò, gō'dá kpá Jōnātānā drí gòzò Sóólò ngálá jārībā Gībēyá ká rí 'álá.

Tā Dāwúdī drí rāzò volé Sóólò rí tāsī rí

**21** <sup>1</sup> Dāwúdī drí nīzò lā'bí 'è 'bá Āhīméléké ngálá Nóbò 'álá. Āhīméléké drí áfòzò úrī sī, nī'á rú úsúlí Dāwúdī bē gō'dá tā íjílí kī, “Ní ání nōngá élé á'dò tāsī yā? Ní ání ájū 'bū 'bá ániká yí ákò á'dò tāsī yā?”

<sup>2</sup> Dāwúdī drí tā lógòzò kī, “Má ání nōngá lòsī kúmú ángí ká 'èlè, gólá 'bā tá trá má drí tá lá átá ákò òjílá álò drí nīlī kī tá àmā jòzò nílí 'èlā rí tāsī. Gō'dá ájū 'bū 'bá ámaká yí tāsī rí, má átá trá gólīyí drí nílí àmā úsúlí vò āzà 'á. <sup>3</sup> Gō'dá ngbāāngbānò rí, ní cú ngá nyānyā āzà bē yā? Ní áfē àmbātá má drí nīī ngátá ngá āzāká álólá ní drí á'dózó 'dī bē lá rí.”

<sup>4</sup> Lā'bí 'è 'bá 'dī drí tādī lógòzò kī, “Má àmbātá tákò rí ákò, cé àmbātá lánjā fèlè trá Òvārí drí rí 'dī, ní á'dò trò'á lá, òzò ájū 'bū 'bá ániká 'dī 'bá yí òkò á'dú òkò yí bē kò rí.”

<sup>5</sup> Dāwúdī drí tā lógòzò kī, “Ájū 'bū 'bá ámaká rí íyí trá rílí ngbāngbā òzò àmā áā'dò trá nī'á lòsī tákò rí 'èlè rí, gō'dá á'dò 'bā'á ángò tí ró òzò má òrī trá tá ngīngī rí 'èlè 'dī rí?”

<sup>6</sup> Ítí rí, lā'bí 'è 'bá 'dī drí àmbātá lánjā fēzò drílá, tálá àmbātá gólá drí á'dózó 'dī bē lá rí cé 'balé trá Òvārí ándrá rí 'dī, gólá átrólé tārābízā lánjā drīī sī gō'dá vò lá 'á rí àmbātá ó'dí āzà 'bāzò 'dī.

<sup>7</sup> (Drī-'bá kōrōnyā lókí 'bá ká Sóólò ká Dōwégé gólá Ēdómē lésí, gólá bē káyí 'dī tú, tálá gólá ícá trá tá lā'bí ká 'èlè.)

<sup>8</sup> Dāwúdī drí tá átázò Āhīméléké drí kī, “Ní cú ájū bē ngátá lígú ārāwā bē ní drí 'è'á fèlā má drí ngbāāngbānò yā? Kúmú ángí 'bā tá trá má drí nīzò 'wāā ró. 'Dī 'dī, má ícá kò ájū ngátá drī-fē āzāká trólé má drígá.”

<sup>9</sup> Āhīméléké drí tā lógòzò kī, “Má cú lígú ārāwā Gólīyātá ká bē gólá òjílá Filisítīyā ká 'ásí, gólá ní drí fūlī fāfā Élá ká 'álá rí, lígú 'dī bē èfódé ùgúlí, ógò trá ítá sī. Ózò ní òlè rí, ní trò, drī-fē 'bā 'bá nōngá rí cé 'dī 'dī.” Dāwúdī drí tá átázò kī, “Ní áfē má drí, lígú ārāwā tándí āzà yū!”

<sup>10</sup> Ítí rí, Dāwúdī drí lāvūzò volé Sóólò rí tāsī, gō'dá drílá nīzò kúmú ángí Ākísí ngálá Gátá 'álá. <sup>11</sup> Drī-'bá ájū 'bū 'bá Ākísí ká 'dī 'bá yí drí tá átázò kī, “Nòò á'dò Dāwúdī 'dī kò, kúmú ángí 'bādrī íyíká ká ró rí yā? Nòò ágò gólá òkò ná 'bá yí drí lóngò ngòzò tá lá sī rí

ĩdĩ, gólíyĩ drí rĩrĩ àndú tólē rĩ 'á kǐ, ‘Sóólō úfũ kútũ yĩ, gǒ'dá Dǎwúdĩ úfũ íyíká kútũ-múdrĩ yĩ.’”

<sup>12</sup> Úlĩ gólíyĩ drí átálē 'dĩ drí Dǎwúdĩ rĩ 'bázó tā ìsũ ró, gǒ'dá drílá à'dózó úrĩ ró rōō kúmú ángí Ákísĩ rĩ tāsĩ. <sup>13</sup> Ítĩ rĩ, òzò àjú 'bũ 'bá Ákísĩ ká 'dĩ 'bá yĩ òtírĩ à'dó ànyĩ rĩ, Dǎwúdĩ drí íyĩ 'bázó òzò lífò-lífò 'bá kátĩ. Ózò gólíyĩ òlē trá gólá rĩ òmbélele rĩ, gólá drí rízó ngá ìgílí tā ífí ákò átí 'barānjā ká jārĩbā rú sĩ rĩ rú, gólá rĩ trá tú wúlĩ àdĩlĩ íyĩ tĩlĩ-'bí 'ásĩ wúdrĩ. <sup>14</sup> Ítĩ rĩ, Ákísĩ drí tā átázó àjú 'bũ 'bá íyíká yĩ drí kǐ, “Nĩ ndrē! Àgò nò lífò-lífò! Nĩ àtrò gólá má ngáá nòlē à'dò tāsĩ yā?” <sup>15</sup> Lífò-lífò 'bá rōō nōngá nò 'bá yĩ ícá zāá kò yā? Tālā à'dò 'ĩ ànĩ drí lēzò òjílá lífò-lífò àzà àdrĩlĩ lāṅṅò fēlele má drí tā 'è'è ònjĩ íyíká 'dĩ 'bá yĩ bē má drí jó 'á nōngá rĩ?”

Tā gólá Dǎwúdĩ drí nízó Àdólámā gǒ'dá kpá Mízípā 'álá rĩ

**22** <sup>1</sup> Dǎwúdĩ drí rāzò jārĩbā Gátā ká 'ásĩ, gǒ'dá drílá nízó úgĩ àzā 'á ànyĩ jārĩbā mvá Àdólámā ká rú. Gǒ'dá àdrĩpĩ lā yĩ gólá rĩ áró úrúká yĩ bē drí tā árizó kǐ gólá bē tólá rĩ, drílíyĩ nízó gólá ngálá. <sup>2</sup> Ójílá àzā yĩ rĩ 'bá lāṅṅò úsúlĩ rĩ, òjílá àdĩ trò 'bá rōō gǒ'dá ícá vò lā lògòlè kò rĩ 'bá yĩ, gǒ'dá òjílá gólíyĩ à'dó 'bá àyíkò ró kò rĩ yĩ drí nízó Dǎwúdĩ ngálá, gólíyĩ ndrĩ àjú 'bũ 'bá kámá-sù (400), gǒ'dá gólá drí à'dózó drĩ-'bá gólíyíká ró.

<sup>3</sup> Dǎwúdĩ drí ngāzò Àdólámā 'ásĩ nílĩ jārĩbā Mízípā ká 'álá 'bàdrĩ Mōwábā ká 'á, gǒ'dá tā átálē kúmú ángí Mōwábā ká 'dĩ drí kǐ, “Òò, ní àyē àmā átá yĩ àmā àndrē bē àanĩ ró íyĩ rílĩ ní bē nòlè búúú Òvārĩ ò'è tā gólá yĩ drí 'èzò 'elá má drí rĩ trá rĩ tú.” <sup>4</sup> Ítĩ rĩ, Dǎwúdĩ drí íyĩ átá yĩ íyĩ àndrē bē àyézó kúmú ángí Mōwábā ká bē, gǒ'dá gólíyĩ drí rízó tólá, 'dĩ Dǎwúdĩ íyíká drē zāá rú lāpĩ'á úgĩ 'á vò àmbā-àmbā 'á.

<sup>5</sup> Gǒ'dá tā àṅgũ 'bá Gádá drí ànízó Dǎwúdĩ ngálá tā átálē kǐ, “Nĩ rĩ nōngá kò, ní nĩ kòrò 'bàdrĩ Yúdā ká 'álá.” Ítĩ rĩ, Dǎwúdĩ drí vò 'dĩ àyézó gǒ'dá nízó òkĩ Hērētē ká 'álá Yúdā 'á.

Tā Sóólò drí lā'bí 'è 'bá yĩ úfúzó Nóbò 'álá rĩ

<sup>6</sup> Kàyĩ àzā sĩ, Sóólò trá Gībeyā 'álá, rĩ'á fē rízó zílá tāmārisíkĩ rĩ zēle lútú drĩ 'álá àjú bē yĩ drígá, gǒ'dá àjú 'bũ 'bá íyíká bē drĩ yĩ rú sĩ. Àtá trá drílá kǐ, úsù Dǎwúdĩ trá àjú 'bũ 'bá íyíká bē. <sup>7</sup> Gǒ'dá Sóólò drí tā átázó àjú 'bũ 'bá íyíká drí kǐ, “Nĩ ári drē, ànĩ àjú 'bũ 'bá Bēnjimónā ká! Tā ìsũ àniká 'á rĩ, Dǎwúdĩ à'dò àmvú yĩ gǒ'dá àmvú àlā'bá ká yĩ bē rĩ fē'á ànĩ drĩ ndrĩ, gǒ'dá ànĩ 'bā'á drĩ-'bá ró àjú 'bũ 'bá góláká drĩlĩ yā?” <sup>8</sup> Nĩ jà rú má rú à'dò tāsĩ yā? Ójílá àlò yú ànĩ lāfálē 'ásĩ tā átá 'bá má drí kǐ, àmā mvá ífífí lē tā-drĩ trá Dǎwúdĩ bē. Nĩ ìsũú tā 'èzò àmā pālè kò. Nĩ átá tā má drí kò kǐ, àjú 'bũ 'bá àmáká ífífí lā Dǎwúdĩ trá rĩ'á pávò ndā'á àmā fúzó, gǒ'dá àmā mvá rĩ gólá rĩ pālè nĩ tā 'dĩ sĩ!”

<sup>9</sup> 'Dĩ Dōwégē bē rĩ'á àdrē'á àjú 'bũ 'bá Sóólò ká bē, gǒ'dá drílá tā átázó kǐ, “Má ndrē Dǎwúdĩ trá nĩrĩ 'á Àhīmēlèkē gólá Àhītúbĩ rĩ mvá ngálá Nóbò 'álá. <sup>10</sup> Àhīmēlèkē ìjĩ tā trá Òvārĩ tí nílá kǐ, Dǎwúdĩ à'dò à'dò 'è'á 'dĩ, gǒ'dá gólá fē ngá nyānyā trá Dǎwúdĩ drí lígú àrāwā Gōlĩyátá ká òjílá Filisítíyā ká ró rĩ bē.”

<sup>11</sup> Gǒ'dá Sóólò drí tā jözó drĩ-'bá ángí lā'bí 'è 'bá yĩ ká Àhīmēlèkē drí áró lā yĩ bē ndrĩ, gólíyĩ à'dò 'bá lā'bí 'è 'bá ró Nóbò 'álá rĩ, drílíyĩ ànizó gólá ngálá. <sup>12</sup> Sóólò drí tā átázó Àhīmēlèkē drí kǐ, “Nĩ ári drē, Àhīmēlèkē!” Drílá tā lògòzò kǐ, “Àwò, àmbá.”

<sup>13</sup> Sóólò drí tā lògòzò kǐ, “Ànĩ Dǎwúdĩ bē rĩ tā 'ì'bilĩ ònjĩ ró má rú à'dò tāsĩ yā? Nĩ fē drílá ngá nyānyā gǒ'dá lígú àrāwā bē à'dò tāsĩ? Gǒ'dá Òvārĩ rĩ ìjizó gólá rĩ tāsĩ à'dò tāsĩ yā? Ngabāngbānò gólá jà rú trá má rú, gǒ'dá gólá rĩ pávò ndālè àmā fúzó!”

<sup>14</sup> Àhīmēlèkē drí tā lògòzò kǐ, “Dǎwúdĩ 'dĩ àjú 'bũ 'bá tándĩ gólá rĩ 'bá tā àniká àrílĩ rĩ! Gólá ànĩ òdrógò 'l, drĩ-'bá lóki 'bá àniká yĩ ká, gǒ'dá gólá 'dĩ òjílá ndrĩ 'bā-tĩ àniká 'á rĩ drí rízó ìnjílá rĩ. <sup>15</sup> Àwò, má ìjĩ Òvārĩ trá gólá rĩ tāsĩ, gǒ'dá à'dó cé àndālā àlò 'dĩ kò. Gǒ'dá tā 'ì'bilĩ ònjĩ sĩ kò ní rú, àmbá àmáká, ní fē àmā mōndrā kò 'bā-tĩ àmáká yĩ bē. Má nĩjĩ tā àlò kò tā 'dĩ tāsĩ!”

<sup>16</sup> Kúmú ángí Sóólò drí tā átázó kǐ, “Àhīmēlèkē, nĩ gǒ'dá ànĩ áró yĩ bē à'dò òdrā'á ndrĩ.”

<sup>17</sup> Gō'dá drílā tā átázó lóki 'bá gólíyí ádré 'bá ányí gólá lāgátí rí yí drí kī, “Ní úfú lā'bí 'é 'bá Ôvārí ká nō 'bá yí! Gólíyí 'í'bí tā trá Dāwúdí bē gō'dá átá tīyí kō má drí kī gólá rā trá volé, gbō lé gólíyí nī bē tā lá trá rí.” Gō'dá lóki 'bá góláká 'dī 'bá yí lēé tīyí kō lā'bí 'é 'bá Ôvārí ká 'dī 'bá yí úfúlí. <sup>18</sup> Ítí rí, Sóóló drí tā átázó Dōwégē drí kī, “Ní úfú gólíyí!” Gō'dá Dōwégē drí gólíyí úfúzó. Kāyí 'dī tú, gólá úfú lā'bí 'é 'bá nyá'di-sú-drī-lā-ngá-njī (85), gólíyí ícá 'bá trá éfódē solé rí. <sup>19</sup> Sóóló drí kpá tā 'bázó òjílá ázá 'bá yí jārībā Nóbō ká lā'bí 'é 'bá yí drí rīzó 'á lá rí ká úfúzó ndrī, ágō yí òkó yí bē, 'dīyímvá gō'dá mvá òdē yí bē, ítí yí, dōngí yí, gō'dá ká'bilí'kí yí úfúzó ndrī.

<sup>20</sup> Gō'dá Ábīyātārā, mvá ákípá Áhīmélékē ká drí ngá pázó gō'dá rāzó Dāwúdí ngálá ró. <sup>21</sup> Drílā tā gólá Sóóló drí lā'bí 'é 'bá Ôvārí ká 'dī 'bá yí úfúzó 'dī átázó Dāwúdí drí. <sup>22</sup> Dāwúdí drí tā átázó gólá drí kī, “Kāyí nā sī, má ndrélé bē Dōwégē rí, má nī trá dódó kī, gólá á'dò átá'á lá Sóóló drí. Ítí rí, má kō tā trá kī, ání áró yí úfúfú trá ámá tāsí. <sup>23</sup> Ní rí má bē gō'dá ní á'dò úrī ró kō. Sóóló lē trá ámá fúlí kpārātí nī bē. Ítí rí, má á'dò ání pá'á.”

Tā Dāwúdí drí jārībā mvá Kēyílá ká pázó rí

**23** <sup>1</sup> Dāwúdí drí tā árízó kī, òjílá Fīlīsītīyā ká yí 'dē trá ájū bē òjílá Kēyílá ká yí drī, gō'dá gólíyí rí trá ngá ífí drē òñólé ó'dí 'bálé vō ngá ífí cā ká rí 'á rí úgúlí. <sup>2</sup> Ítí rí, gólá drí tā íjízó Ôvārí tī kī, “Má òní 'délé òjílá Fīlīsītīyā ká yí drī ájū bē yā?” Ôvārí drí tā lógózó kī, “Áwō, ní 'dē gólíyí drī, gō'dá ní pá ró òjílá Kēyílá ká.”

<sup>3</sup> Gō'dá ájū 'bū 'bá Dāwúdí ká drí tā átázó kī, “Ámá Yúdá 'á nōngá trá úrī ró òjílá Fīlīsītīyā ká yí tāsí, á'dò 'bá'á ònjí ró rōó, òzó má òní Kēyílá 'álá 'délé ájū 'bū 'bá Fīlīsītīyā ká yí drī rí!” <sup>4</sup> Ítí rí, Dāwúdí drí tā íjízó Ôvārí tī kpá ó'dí tá 'dī tāsí, gō'dá Ôvārí drí tā átázó drílá kī, “Ní ní òjílá Kēyílá ká pālē, gō'dá má á'dò mbáráká fē'á ní drí òjílá Fīlīsītīyā ká yí pēzó.” <sup>5</sup> Ítí rí, Dāwúdí gō'dá ájū 'bū 'bá íyíká yí bē drí nīzó Kēyílá 'álá 'délé òjílá Fīlīsītīyā ká yí drī ájū bē. Drílíyí gólíyí úfúzó rōó, gō'dá kōrōnyā 'bá ká gólíyíká údúzó trólé tīyí drí. 'Dī pávó gólá Dāwúdí drí òjílá Kēyílá ká yí pázó rí 'dī.

<sup>6</sup> (Kāyí Ábīyātārā, Áhīmélékē rí mvá drí rāzó nílí Dāwúdí ngálá rí sī, gólá trō éfódé trá kpāá yí bē. 'Dī Dāwúdí 'dē drē ájū bē Kēyílá drī kō).

<sup>7</sup> Sóóló ári tá trá kī, Dāwúdí òní trá Kēyílá 'álá, gō'dá drílá tā átázó kī, “Ôvārí áfē gólá rí drī trá á'délé má drígá. Dāwúdí òmbē yí trá fífí sī jārībā mvá 'á gólá 'báráñá bē drí rú lá sī, gō'dá áfí rīzó lókílá dódó rí 'bá yí sī.” <sup>8</sup> Ítí rí, Sóóló drí ájū 'bū 'bá íyíká yí ájízó kpāká álo nílí Kēyílá 'álá, nī'á 'délé ájū bē Dāwúdí drī ájū 'bū 'bá góláká yí bē.

<sup>9</sup> Gō'dá Dāwúdí árílí bē kī, Sóóló rí trá tá 'í'bilí ánízó 'délé ájū bē yí drī ájū 'bū 'bá íyíká yí bē rí, drílá tā átázó lā'bí 'é 'bá Ábīyātārā drí kī, “Ní átrō éfódé 'dī nólé.” <sup>10</sup> Gō'dá Dāwúdí drí tā átázó kī, “Ôvārí Ísrá'élé ká, má ári tá trá kī, Sóóló trá njāá 'é'á ánilí 'délé ájū bē jārībā mvá Kēyílá ká nō drī ízálá má rú 'í'bū 'bá ániká tāsí. <sup>11</sup> Ójílá gólíyí Kēyílá ká nō 'bá yí á'dò ámá fē'á Sóóló drígá yā? Pātíí Sóóló á'dò ání'á nōngá, òzó tá má drí árílí trá ná tī yā? Ôvārí òjílá Ísrá'élé ká rí ká, má lō'bá rú'bá ní rú tá-drī ámáká nō lógólé!” Ôvārí drí tá lógózó drílá kī, “Sóóló á'dò ání'á.”

<sup>12</sup> Dāwúdí drí tá íjízó kpá ó'dí kī, “Ójílá Kēyílá ká yí á'dò ámá fē'á 'délé ájū 'bū 'bá ámáká yí bē Sóóló drígá yā?” Ôvārí drí tá lógózó drílá kī, “Gólíyí á'dò 'é'á lá.”

<sup>13</sup> Ítí rí, Dāwúdí ájū 'bū 'bá íyíká yí bē ndrī rí'á òzó kámá-njī-kázíyá (600) kátí, drílíyí Kēyílá rí áyézó, gō'dá nīzó vō kpá bē vō ngíngí 'ásí. Gō'dá Sóóló árílí bē kī, Dāwúdí rá trá volé Kēyílá 'ásí rí, drílá tá íšū íyíká nī ká Kēyílá 'álá ná tá lá áyézó.

Tā Sóóló drí rīzó Dāwúdí rí lōndálé rí

<sup>14</sup> Dāwúdí ájū 'bū 'bá íyíká yí bē drí rú lúpízó vō lútú bē rí 'á òmá 'ásí ányí vō ágángbélé Zífí ká rí lāgátí, tálá Sóóló rí trá gólá rí lōndálé. Gō'dá Ôvārí fēé Dāwúdí gólá drígá kō.

<sup>15</sup> Dāwúdí ári tá trá kī, Sóóló 'é trá íyí fúlí.

'Dī Dāwúdí bē Hōrésé 'álá, òmá 'á ányí Zífí lāgátí. <sup>16</sup> Jōnátáná drí nīzó Dāwúdí ngálá tá tándí átalé gólá rí pīpīšílí 'bálé ámbā-ámbā ró kī, Ôvārí á'dò gólá rí vō ndrē'á. <sup>17</sup> Jōnátáná

drí tā átázō Dāwúdī drí kī, “Ní rí ūrī bē kō. Ámā átā Sóólō ícá tā ōnjí 'elē ní drí kō. Gólá nī trá dódó kī, ní á'dò 'b'á'á kúmú ángí ōjílá Ísírá'elē ká rí 'bá yí ká ró, gō'dá má á'dò 'b'á'á ūgúlí áť 'bá ániká ró.”<sup>18</sup> Dāwúdī yí Jōnātānā bē kpārāť ítrí iyí lātrítrí trá Óvārí rí rú sī kī, yí āā'dò rí'á rú-lē-ázi ró zāā. Dāwúdī rí iyíkā Hōrésē 'alá, gō'dá Jōnātānā gō iyíkā 'bá 'alá.

<sup>19</sup> Ōjílá āzā 'bá yí Zífí lésí rí drí nízō Sóólō ngálá Gībēyā 'alá, nī'á tā átálē gólá drí kī, “Dāwúdī bē rí'á iyí lāpízō 'b'ādrī ámáká 'á ānyí jārībā mvá Hōrésē ká rú úní Hákílá ká drī, gólē drí-ágó drī vō āgāngbēlē Yúdā ká rí 'á.”<sup>20</sup> Ámbá ámáká, ní ānī, má á'dò ānī pá'á gólá rí rúlí.”

<sup>21</sup> Sóólō drí tā lōgōzō kī, “Óvārí ōfē ōrē ānī drí, tálá nī 'è tā tándí trá má drí! <sup>22</sup> Nī nī vō 'dī ndrēlē dódó kpá ó'dí, nī ūsú ró vō mbī Dāwúdī ká rízō 'á lá rí, gō'dá ōjílá gólíyí gólá rí ndrē 'bá cú iyí líťí ífíťí sī rí yí bē. Má ārī trá kī, gólá āā'dò líťí lōmbā 'bá 'í. <sup>23</sup> Nī ndā vō mbī gólá drí iyí lāpízō rí, nī āgō ró tá lá lōgólē má drí 'wāā ró. Gō'dá má á'dò nī'á ānī bē, gō'dá gólá āā'dò zāā bē 'b'ādrī 'dī 'á tólá rí, má á'dò gólá rí ūsú'á, ōzō gbō lé má ōndā 'b'ādrī Yúdā ká 'dī 'alá ndrī rí.”

<sup>24</sup> Ítí rí, gólíyí drí lāvūzō gólē Zífí 'alá sísí Sóólō drí. 'Dī Dāwúdī yí ājú 'bū 'bá iyíká yí bē rí'á vō āgāngbēlē Māwónā ká 'á, fáfā fē ákó rí 'á, gólē drí-ágó drī vō āgāngbēlē Yúdā ká 'á. <sup>25</sup> Sóólō yí ājú 'bū 'bá iyíká bē drí ngázō nílí Dāwúdī rí ndālē. Gō'dá Dāwúdī árí tā 'dī trá kī, Sóólō ábí ānī'á, gō'dá gólíyí drí ngázō nílí lütú rōvō bē vō āgāngbēlē Māwónā ká rí 'á rí 'alá, gō'dá rízō tólá. Gō'dá Sóólō árílī bē tā 'dī rí, drílá nízō Dāwúdī vō. <sup>26</sup> Sóólō gō'dá ājú 'bū 'bá iyíká yí bē rí'á lütú gārā āzā lésí rí 'á, Dāwúdī gō'dá ājú 'bū 'bá iyíká yí bē rí'á lütú gārā āzā lésí rí 'á. Gólíyí trá rá'á 'wāā'wā Sóólō gō'dá ājú 'bū 'bá iyíká yí bē rí tāsí, Sóólō yí trá ānī'á ānyí Dāwúdī yí rú, gō'dá trá 'é'á gólíyí rúlí. <sup>27</sup> Ítú-pá 'dī 'á rí, vōrā 'bá āzā drí ānizō Sóólō ngálá tā átálē kī, “Ní āgō volé 'wāā! Ōjílá Fílísítíyā ká yí trá rí'á áfí'á 'b'ādrī ámáká 'á!”<sup>28</sup> Ítí rí, Sóólō drí 'dē'dē Dāwúdī vósi rí áyézō, gō'dá gózo 'délē ājú bē ōjílá Fílísítíyā ká yí drī. 'Dī tā gólá vō 'dī rú lá zízō Lütú Láfálē Cā ká rí 'dī. <sup>29</sup> Gō'dá Dāwúdī drí nízō rílí 'b'ādrī Ēngédí ká 'á, drílá rízō iyí lāpílí tólá ūgí 'ásí.

### Tā Dāwúdī drí lēzō kō Sóólō rí fúlí rí

**24**<sup>1</sup> Gō'dá Sóólō āgólē bē ājú ōjílá Fílísítíyā ká yí bē rí lésí rí, ódrí tā átázō drílá kī, Dāwúdī āā'dò bē vō āgāngbēlē ānyí jārībā Ēngédí ká lāgátí rí 'alá. <sup>2</sup> Sóólō drí ājú 'bū 'bá tándí drízō kútú-nā (3,000) Ísírá'elē 'ásí, gō'dá nízō rí'á Dāwúdī rí ndālē ājú 'bū 'bá góláká yí bē, gólē ítú drí áfōrē lésí rōvō Índrī Ōmā ká ngá lésí ró. <sup>3</sup> Sóólō drí cāzō ūgí ānyí 'baránā kápílíkí ká rú pávō lāgátí rí, gō'dá gólá drí kúzo ōmā 'á ūgí 'dī 'á tólá. 'Dī tákō kpá ūgí Dāwúdī yí drí iyí lāpízō rí 'dī. <sup>4</sup> Ájú 'bū 'bá Dāwúdī ká yí drí tā átázō drílá kī, “Nōō āndrā-tándí ániká 'í! Óvārí átā trá kī, yí á'dò ājú-'bá-ázi ániká yí fē'á ní drígá, gō'dá ní á'dò ngá gólá ní drí lélē 'elá rí 'é'á drílá.” Dāwúdī drí āgázō ānyí Sóólō lāgátí gō'dá ítá góláká tī lá mvázō fínýáwá, 'dī Sóólō nīťí tā álo kō. <sup>5</sup> Gō'dá Dāwúdī drí ítōzō tā ísúlí rōō kī, yí 'è tā ōnjí trá. <sup>6</sup> Gō'dá drílá tā átázō ājú 'bū 'bá iyíká yí drí kī, “Óvārí ó'bā má kō tā ōnjí 'elē ámbá ámáká drí, tálá Óvārí nīťí gólá nī kúmú ángí ró!”<sup>7</sup> Ítí rí, Dāwúdī drí tā átázō ājú 'bū 'bá iyíká yí drí kī, yí fū Sóólō kō.

Sóólō drí ngázō ūrú ūgí 'dī áyélē, gō'dá ítōzō nílí áćí iyíká 'á. <sup>8</sup> Gō'dá Dāwúdī drí áfōzō ūgí 'dī 'ásí 'délē Sóólō vósi gólá rí zílí kī, “Ámbá ámáká.” Sóólō drí iyí ájázō vō ndrēlē volé. <sup>9</sup> Gō'dá Dāwúdī drí 'ā'í tízō vūdrí, gō'dá tā átázō Sóólō drí kī, “Ní rí tā ōjílá ká árílī kī, má 'è ānī fúlí á'dò tāsí yā? <sup>10</sup> Ní ndrē ānī líťí sī, ngbāāngbānō ūgí 'á nálē Óvārí áfē ní trá má drígá. Ájú 'bū 'bá ámáká ūrúkā lá átā tā trá kī, má ūfú nī. Gō'dá ání ízā 'è má trá. Tā 'dī tāsí rí, má ícá tā ōnjí álolá 'elē ní drí kō, tálá Óvārí nīťí nī nī á'dólē kúmú ángí ró. <sup>11</sup> Ní ndrē, ámā átā, ítá tī ániká má drí mválē má drígá nō! Tí má fū nī trá, gō'dá vō lá 'á rí, má mvá cé ítá tī nō 'dī. 'Dī āā'dā dódó ní drí kī, má já rú tā ōnjí 'elē ní drí álolá kō. Gō'dá ní rí ámā lōndálē fúlí, gbō lé má 'é tā ōnjí āzākā kō ní drí rí. <sup>12</sup> Óvārí ōkí tā ámā láfálē 'ásí ní bē, ngátā 'ā'dí 'è tā ōnjí nī yā rí! Gólá ōfē lāpō ní drí tā ōnjí ní drí rí'á 'elá má drí 'dī tāsí, tálá má ícá tā ōnjí álolá 'elē ní drí kō. <sup>13</sup> Ní nī trá ōjílá ākū rí 'bá yí átā iyí tá trá



kī, “Tā ōnjí, ǒjílá ǒnjí rí rí ‘lèlá ní. Ǽtí rí, má ícá tá ǒnjí ‘lèlé ní drí kò. <sup>14</sup> Ní ndrè mà, ní kúmú ángí Ísírà’élèlé ká drí lèzó fúlá nò! Ní ndrè ǒjílá gólá ní drí rí’á dròlá rí! Má cé òké ávò ‘í! Má cé lífò ‘í! <sup>15</sup> Óvàrí à’dò tá àmá láfálé ní bè rí k’á, gò’dá gólá à’dò ǒjílá gólá tá ǒnjí ‘è ‘bá rí èpè’á. Gólá ǒndrè tá ‘dí, gólá ààdrè ró má ngá lésí, gò’dá gólá ǒpá ró má ní drígá sí.”

<sup>16</sup> Gò’dá Dāwúdí ndrè úlí àtá-àtá bè rí, Sóólò drí tá átázó kí, “D’D’ fí pátíí ní ‘dí, Dāwúdí àmá mvá?” Gò’dá gólá drí ítòzò áwò ngólé. <sup>17</sup> Gò’dá drílá tá átázó Dāwúdí drí kí, “Ní rí’á mbí, gò’dá má ‘è tá trá ǒnjí ró. Ní à’dò trá pípí’sílí tándí bè má rú, gò’dá má ‘è tá ǒnjí trá ní drí! <sup>18</sup> Àndrò nò, ní à’dà pípí’sílí tándí àníkà trá má drí, tálá ní fú má kò, gbò lé Óvàrí fè mà trá ní drí fúlí rí. <sup>19</sup> Àndàlá tásí ǒjílá drí ájú-’bá-ází íyíkà rúzò gò’dá àyézò là rálé tá ǒnjí ‘è ákò drílá rí? Óvàrí òfè àndrà tándí ní drí tándí ró, tá tándí ní drí ‘lèlé má drí àndrò nò sí. <sup>20</sup> Ngbàangbànò má nì trá dódó kí, ní à’dò ‘bá’á kúmú ángí Ísírà’élèlé ká ‘í, gò’dá kúmú àníkà à’dò ‘bá’á àmbà-àmbà ró. <sup>21</sup> Gò’dá ní ítrí látrírí má drí Óvàrí rí rú sí kí, ní ícá kò àmá mvá yí fúlí, tálá àmá rú òzó wí kò ‘bá-tí àmáká ‘ásí zàá gbádú.”

<sup>22</sup> Gò’dá Dāwúdí drí tá ‘bázò Sóólò drí kí, yí à’dò tá Sóólò drí lèlé ‘dí ‘è’á. Gò’dá Sóólò drí nízò gólé ‘bá ‘álá, gò’dá Dāwúdí yí ájú ‘bú ‘bá íyíká yí bè drí nízò gólé volé vò rú lǎpí ká àmbà-àmbà ró nà ‘álá.

Tā òdrá Sāmōwélē ká rí tāsí

**25** <sup>1</sup> Gò’dá nìngá sí, Sāmōwélē drí drázò, gò’dá ǒjílá Ísírà’élèlé ká yí drí rú ‘è’bézó ndrì gólá rí áwò ngólé. Gò’dá drílíyí gólá rí ‘bázò ‘bú ‘á ‘bàdrí góláká ‘á Rámá ‘álá.

Tā Dāwúdí yí ká Ábīgāyílá bè rí

‘D’í vósí, Dāwúdí drí nízò vò àgàngbèlé Māwóná kás ‘álá. <sup>2-3</sup> Tólá àgò àzà bè ‘básurú Kálèbà ká ‘ásí rú là Nábálá, gólá jārībā mvá Māwóná ká ‘ásí, gólá cú vò bè ànyí jārībā mvá Kārāmélé ká lǎgátí. Gólá àgò ngá-tí bè dūú rí ‘dí. Kábīlīkí góláká rí’á kútú-nà (3,000), gò’dá ìndrì bè kútú-àlò (1,000). Gólá rí òkò rí rú Ábīgāyílá òkò sū ‘bá sū rí ‘dí, gò’dá kpá tá ísū tándí bè, gò’dá Nábálá rí’á àgò ǒnjí ‘í gólá rí pípí’sílí rí gílí ‘wāá ró.

Nábálá rí trá kábīlīkí ‘bí íyíkà rélé jārībā mvá Kārāmélé ká ‘álá. <sup>4</sup> Gò’dá ‘d’í Dāwúdí bè drè vò àgàngbèlé ‘álá rí, drílá tá ‘dí árizò. <sup>5</sup> Ítí rí, drílá àgò mvá jòzó mùdrí nílí Kārāmélé ‘álá. Drílá tá átázó gólíyí drí kí, gólíyí òfè ní-bè-yà íyíkà Nábálá drí. <sup>6</sup> Drílá tá ‘bázò gólíyí drí n’á átálá Nábálá drí kí, “Óvàrí òfè òrè ní drí àní ‘balé rílí ndrò dūú sí. Óvàrí òfè tá à’dí ní drí ‘bá-tí àníkà bè. Gólá òfè ngá ní drí ròò. <sup>7</sup> Dāwúdí àrì tá trá kí, ní rí trá kábīlīkí àníkà ‘bí lá rélé ‘dí. Gò’dá gólá lè ní drí nílá kí, kábīlīkí lókí ‘bá àníkà rí bè trá àmá bè rí, mà ‘è tá àzà ǒnjí ró gólíyí drí kò. Ngá gólíyíká àlòlá úúgūú kò káyí ndrì gólíyí drí à’dózó Kārāmélé ‘álá rí ‘á. <sup>8</sup> Ní íjì gólíyí, gò’dá gólíyí à’dò átálá ní drí. Mā àcá trá káyí kārámá ká ‘á nò, gò’dá Dāwúdí íjì ní àmá lǎgúlí tándí ró. Ózó tá àmáká úsú trá ní lífí rí, ní àfè ngá gólíyí ní drí lèlé fèlá àmá rú ‘bú ‘bá àníkà rí yí drí, gò’dá àní rú-lè-ází tándí Dāwúdí drí.”

<sup>9</sup> Àgò mvá Dāwúdí ká ní íyí trá vòrā ‘dí átálé Dāwúdí rí rú sí Nábálá drí. Gò’dá gólíyí drí rízó tēlá tólá. <sup>10</sup> Gò’dá àdúkú lá ‘á rí, Nábálá drí tá lògòzó àgò mvá Dāwúdí ká ‘dí ‘bá yí drí kí, “Dāwúdí íyíká kó à’dí ‘dí yá? Má àrì gólá rí tá kò! ǒjílá rǎgíí ró rí ‘bá yí àrā íyí trá dūú lípí lá yí ngá lésí, gò’dá gólíyí bè nongá káyí nò ‘bá yí sí! <sup>11</sup> Má ícá àmbātá àmáká lǐmvú bè, gò’dá kòrònyà àmáká lílì trá ǒjílá lòsì ‘è ‘bá àmáká yí drí rí trólé fèlé ǒjílá gólíyí ‘bàdrí lídí ‘ásí má drí nílí kò rí yí drí kò.”

<sup>12</sup> Àgò mvá Dāwúdí ká yí drí gòzó tá gólá Nábálá drí átálé nà átálé Dāwúdí drí. <sup>13</sup> Gò’dá Dāwúdí drí tá ‘bázò ǒjílá íyíká yí drí ndrì kí, “Ní trò lígú àrāwā àníkà yí.” Gò’dá gólíyí drí ‘èzó lá ítí. Dāwúdí drí kpá lígú àrāwā íyíká rí tròzó, gò’dá gólá drí ngázò nílí ájú ‘bú ‘bá bè kámá-sú (400). Drílá ájú ‘bú ‘bá kámá-rí (200) àyézò volé táyá ‘á ngá íyíká yí vò lá ndrèlé.

<sup>14</sup> Rú ‘bú ‘bá àlò Nábálá ká drí tá átázó Nábálá rí òkò Ábīgāyílá drí kí, “Ní àrì tá gólá rú ‘è ‘bá nò trá yá? Dāwúdí ájò vòrā ‘bá trá vò àgàngbèlé lésí ànílì ní-bè-yà ‘lèlé àmbá

<sup>s25:1</sup> Vò àgàngbèlé Māwóná ká ‘dí tāsí rí, íngí tá lá trá Íbūrú tì sí vò àgàngbèlé Pàráná ká.

āmākā drí, gō'dá gólá lō'dá gólíyí trá. <sup>15</sup> Gō'dá gólíyí rí trá ámá bē tándí ró tā ōnjí 'ē ákò, gólíyí fēē lāṅṅ ōmá drí kò, kàyí ndrī ámá drí á'dózó trá gólíyí bē vò āgāngbēlē ná 'álá rí, ngá álò ámāká úúgūú kò. <sup>16</sup> Gólíyí rí trá ámá vò ndrēlē ítú ngáčì bē kàyí gólíyí ámá drí á'dózó trá tólá kábilíkí ámāká yí vò lá ndrērē 'á rí yí sī ndrī. <sup>17</sup> Ní ísù tá 'dí dódó, gō'dá ní á'dá ró pávó tándí gólá 'ē 'bá ámá palé rí. Tā 'dí á'dò lāṅṅ fē'a ámbá ámāká drí gō'dá 'bá-tí góláká bē ndrī. Gólá rí drī sú kò, gólá árí tā òjílá ká kò!"

<sup>18</sup> Wāá ró, Ábīgāyílá drí ámbātá trōzó kámá-rí (200), òdrá dāzó dūūdú ūpúwá yí 'ásí, kábilíkí njí wúlí, òṅòlè trá rí 'bá yí bē, ádrúgú ifí lùsílí rí yí kíló mùdrí-drí-là-ngá-njí-drí-lá-rí (17), àlá'bá lō'wá ámolé trá láràkò bē ámbātá kátí rí drī lá trōzó kámá-álò, gō'dá lō'wá kánágōwá ká ámolé trá láràkò bē ámbātá kátí rí drī lá trōzó kámá-rí. Drílá tā átázó rú í'bū 'bá drí ngá 'dí 'bá yí òmbézó dōngí yí úgúlí sī. <sup>19</sup> Gō'dá drílá tā átázó rú í'bū 'bá 'dí 'bá yí drí kí, "Ní ní sísí 'álá ngá 'dí 'bá yí bē, má á'dò 'de'a ání vó." Gō'dá gólá átá tā 'dí kò ágó lá Nábálá drí.

<sup>20</sup> Gólá rí trá rálé dōngí íyíká sī gólé lütú gārā drī ázà lésí rí 'á, gō'dá nyīí ró, gólá drí rú úsúzó Dāwúdí bē kpá ájú 'bū 'bá íyíká yí bē ání'á íyí gólé gólá ngálá ró. <sup>21</sup> Dāwúdí rí trá tá ísúlí sísí drē ákpá Nábálá rí òkò áca gólá ngálá kò kí, "Má rí kó ngá Nábálá ká yí vò lá ndrēlē vò āgāngbēlē 'á ná á'dò tāsí yá? Ngá ázáká álò góláká úúgūú kò. Gō'dá tá tándí 'dí vò lá 'á rí, gólá lōgò lā'dá 'dí má drí!" <sup>22</sup> Dāwúdí drí lātrírí ítrízó kí, "Òvāri úfú má, òzò má úfú òjílá gólíyí ágò ró rí 'bá yí ndrī kò ákpá vò drí áwú ákò calé cīṅṅó rí!"

<sup>23</sup> Gō'dá Ábīgāyílá drí Dāwúdí rí ndrēzó rí, drílá árízó 'wāá ró dōngí íyíká drīí sī.

<sup>24</sup> Gō'dá 'dēzó 'á'í drīí Dāwúdí ándrá íyí lífí ákólé vūdrí, gō'dá drílá tá átázó Dāwúdí drí kí, "Òò ámbá, ní árí má! Má lē trá tá ányá 'dí trólé má drīí. <sup>25</sup> Óò, ní 'bá lífí tá Nábálá ká drīí kò, gólá íca kò tá tándí 'élé! Gólá rí tá 'élé, nyé òzò tá ífí íyí rú ká kátí kí, 'Òfò!' Ámbá, má yú tólá kàyí ní drí rú í'bū 'bá ániká yí ájózó rí tú. <sup>26</sup> Òvāri 'dí ání 'bá 'bá tá ònjí lōgólé kò ájú-'bá-ázi ániká yí úfúlí. Ngbāāngbāno má ítrí lātrírí ní drí Òvāri lédrē-lédrē ró rí rú lá sī kí, ájú-'bá-ázi ániká yí gólíyí lē 'bá ání 'élé ònjí rí yí áá'dò lāṅṅ fē'a drílíyí, òzò lāṅṅ gólá Òvāri drí 'é'a fēlá Nábálá drí rí kátí. <sup>27</sup> Óò ámbá, ní trò ngá gólíyí má drí átrólé ní drí nò 'bá yí, gō'dá ní fē ró ájú 'bū 'bá ániká yí drí. <sup>28</sup> Óò ámbá, ní áyè tá ònjí ámaká, tá ònjí gólá má drí 'élé rí 'á. Òvāri á'dò ání 'bá'á kúmú ángí ró gō'dá ání ózōwá yí kpá, tálá ní rí ájú 'būlú gólá drí, gō'dá òjílá ázà úsú tá ònjí ní ngá lésí kò, á'dò-á'dò ániká lédrē-lédrē ró rí 'á. <sup>29</sup> Ózò òjílá ázà òlè 'délé ní drīí ngátá 'é'a ání fúlí rí, Òvāri ániká á'dò ání pá'a, òzò ngá tándí gólá lāgí bē rōó rí vò lá ndrērē kátí. Gólá á'dò ájú-'bá-ázi ániká yí vù'a jējē ró, òzò òjílá drí rōvó vūrí bākíndá sī rí tí. <sup>30</sup> Gō'dá Òvāri ò'è tá tándí ndrī gólíyí gólá drí tá lá 'balé trá 'é'a 'élé ní drí ání 'balé kúmú ángí òjílá Ísírā'élé ká yí ká ró rí, <sup>31</sup> gō'dá ní á'dò kò tá ísú bē ngátá ízà ró, tá gólá ní drí 'ézó òjílá gólíyí tá ázà ákò rí 'bá yí úfúlí ngátá tá ònjí lōgólé ání ájú-'bá-ázi drí rí sī. Gō'dá Òvāri ò'bá drí trá ní drīí rí, ámá tá úví ní drīí sī kò."

<sup>32</sup> Gō'dá Dāwúdí drí tá átázó gólá drí kí, "Má luyí Òvāri Ísírā'élé ká gólá ání ájó 'bá ándrò nò rú úsúlí má bē nò! <sup>33</sup> Áwò-ítí Òvāri drí tá ísú tándí ániká 'dí sī, gō'dá tá tándí gólá ní drí 'élé 'dí ándrò nò pá má trá tá ònjí òjílá tá ákò rí yí úfú-úfú lá 'ásí, gō'dá 'bá má trá tá ònjí lōgólé kò ájú-'bá-ázi ámaká yí drí ámá ífíí sī. <sup>34</sup> Òvāri lée kò má drí tá ònjí 'élé ání drí. Ítí rí, má ítrí lātrírí Òvāri Ísírā'élé ká lédrē-lédrē ró rí rú lá sī kí, tí ní òró gō ání 'wāá ró má ngálá kò rí, òjílá gólíyí ágò ró Nábálá ká rí 'bá yí, áá'dò úfú'á lá ndrī ákpá cīṅṅó ítú drí áfò ákò!" <sup>35</sup> Gō'dá Dāwúdí drí ngá gólíyí òkò 'dí drí ánízó 'dí bē lá 'dí 'bá yí trōzó, gō'dá drílá tá átázó òkò 'dí drí kí, "Ní gò 'bá 'álá, ní ísú tá kò. Má á'dò tá gólá ní drí lélé rí 'é'a."

<sup>36</sup> Gō'dá Ábīgāyílá drí gōzó Nábálá ngálá 'bá 'álá gólá rí úsúlí ngá nyá'á kārāmá ángí 'á, òdrá cí gólá trá rōó. Ítí rí, Ábīgāyílá átá tá álò kò drílá ngáčì 'dí sī búúú cīṅṅó. <sup>37</sup> Gō'dá òdrá drí wázó lífí lá sī rí, òkò lá drí tá 'dí 'bá yí átázó ndrī drílá. Ngá lāzé cócóló ká drí 'dēzó gólá drīí nyīí ró, drílá 'dēzó vūdrí, gólá íca íyí í'wálé kò. <sup>38</sup> Kàyí mùdrí volé drí 'ásí, Òvāri drí Nábálá rí fūzó.

<sup>39</sup> Gō'dá Dāwúdī árilí bē tā kī, Nābálá drā trá rí, drílá tā átázó kī, “Má lūyī Kúmú Ôvārí! Gólá lōgō tā ōnjī trá Nābálá drí tā gólá drí amá l'ódázó rí tāsī, gō'dá gólá pá má rú ì'bū 'bá íyíká trá tā ōnjī 'ērē 'ásī. Ôvārí íyí ífífí sī fē lāṅṅō trá Nābálá drí tā ōnjī góláká tāsī.”

Gō'dá Dāwúdī drí vōrā jōzō Ābīgāyílá drí, gólá āa'd'ó ró íyí ōkó ró. <sup>40</sup> Rú ì'bū 'bá góláká yí ní trá ōkó 'dī ngálá Kārāmélē 'álá tā átálé ōkó 'dī drí kī, “Dāwúdī ājō amá ání trólé yí ngálá yí drí ōkó ró.”

<sup>41</sup> Ābīgāyílá drí drī āndīzō vūdrī gō'dá tā átázó kī, “Má rú ì'bū 'bá góláká 'í, má trá njāā rú ì'bū 'bá góláká pá lá yí jílí.” <sup>42</sup> Ābīgāyílá drí ngāzō 'wāā ró mbalé dōngí íyíká drīī. Ōkó njī rú ì'bū 'bá góláká ró rí 'bá yí drí gólá rí ājízó. Drílíyí nízó rú ì'bū 'bá Dāwúdī ká 'dī 'bá yí bē, gō'dá drílá ā'dózó Dāwúdī rí ōkó ró.

<sup>43</sup> Dāwúdī rí ōkó āzā bē sīsī rú lá Āhīnōwāmā, gólá Jēzērélē lé 'bá 'í. Gō'dá ngbāangbānō Ābīgāyílá ā'd'ó trá kpá gólá rí ōkó ró. <sup>44</sup> Sīsī rí, Sóólō fē íyí mvá ānjó Mikálá gólá ā'd'ó 'bá trá Dāwúdī rí ōkó ró rí trá Lāyísá rí mvá Pālātíyélē drí, gólá ōjílá jārībā mvá Gálímí ká 'ásī.

Tā Dāwúdī drí Sóólō rí āyézó rílí lédrē-lédrē ró kpá ó'dí rí

**26** <sup>1</sup> Āgō āzā 'bá yí drí ānīzō Zífí lésí Sóólō ngálá Gībēyā 'álá tā átálé gólá drí kī, Dāwúdī bē íyí lāpí'á úní Hākílá ká drīī 'álá gōlē vō āgāngbēlē Yúdā ká ngálá ró. <sup>2</sup> Sóólō drí nízó 'wāā ró ājū 'bū 'bá tándí íyíká bē kútú-nā (3,000) ōjílá Ísírā'élē ká 'ásí nílí vō āgāngbēlē Zífí 'álá rí 'á n'á Dāwúdī rí ndalé, <sup>3</sup> gō'dá drílíyí táyā āzā 'bāzō pávó 'á úní Hākílá ká drīī. Dāwúdī íyíká vō āgāngbēlē 'dī 'á, gō'dá gólá árilí bē kī, Sóólō rí trá íyí lōndalé rí, <sup>4</sup> drílá lómígowá yí jōzō n'á nílá mbīmḅí ngātá Sóólō ācā trá ānyí nōngá yā rí.

<sup>5</sup> Dāwúdī drí nízó kōrō vō gólá Sóólō yí gō'dá Ābēnerē gólá Nérē rí mvá 'í, gólá drī-'bá ājū 'bū 'bá Sóólō ká rí 'bá yí ká drí ā'dú kōzō 'á lá rí 'álá. Gólá ndrē Sóólō trá ā'dú kō'á táyā 'á, gō'dá ājū 'bū 'bá góláká yí kō íyíká ā'dú drí táyā rú sī.

<sup>6</sup> Gō'dá Dāwúdī drí Āhīmēlēkē ōjílá Hítí ká 'dī gō'dá Ābīsáyí gólá Jōwābā rí ādrūpí ró rí bē (gólíyí āndrē Zērūyíyā 'í'dí) rí íjízó kī, “Āní rí 'dī 'bá yí 'ásí rí, ā'dí ā'd'ó n'á má bē táyā Sóólō ká 'álá rí n'í yā?” Ābīsáyí drí tá lōgōzō kī, “Má ā'd'ó n'á ní ní bē.”

<sup>7</sup> Ítí rí, ngācī 'dī sī, Dāwúdī gō'dá Ābīsáyí bē drí fízó táyā Sóólō ká 'á ngācī 'dī sī, gō'dá drílíyí Sóólō rí ūsúzó ā'dú kō'á táyā ító 'á ājū íyíká bē 'dī trá ínyákú 'á íyí drī gārā 'á. Ābēnerē gō'dá ājū 'bū 'bá Sóólō ká yí kō ā'dú trá drí gólá rú sī.

<sup>8</sup> Gō'dá Ābīsáyí drí tá átázó Dāwúdī drí kī, “Ôvārí 'bá ājū-'bá-āzī ániká drī lá trá ā'délé ní drígá ngācī nō sī. Ngbāangbānō má lē trá ājū góláká nō trólé 'dī gólá rí 'dīzō 'dī sī lá ngárá vūdrī āndálá ālō, má ícā kō 'dīlā āndálá rī!”

<sup>9</sup> Gō'dá Dāwúdī drí tá átázó kī, “Ní dō drí gólá rú kō! Kúmú ā'd'ó lāṅṅō fē'á ōjílá gólá drí dō 'bá kúmú āngí gólá drí njílí ní rí drí. <sup>10</sup> Ôvārí lédrē-lédrē ró rí rú sī, má njí trá kī, Ôvārí ā'd'ó Sóólō rí fū'á, ngātá káyí góláká ōdrā ká gólá Ôvārí drí 'balé rí tū, ngātá gólá ā'd'ó drá'á ājū vō 'á yā rí. <sup>11</sup> Gō'dá Ôvārí ō'bā má kō ūjílí drí dōlē kúmú āngí gólá yí drí njílí rí rú! Má trō cē ājū góláká ūpúwá góláká līmuvú mvú ká bē, má nī ró.”

<sup>12</sup> Ítí rí, Dāwúdī drí ājū gō'dá ūpúwá līmuvú mvú ká 'dī bē trōzō ānyí Sóólō rí drī lāgátí sī, gólá gō'dá Ābīsáyí bē drí lāvūzó. Ōjílá ālō yū tā 'dī ndrē 'bá ngātá tā gólá rú 'ē 'bá 'dī nī 'bá ngātá ngā 'bá ā'dú 'ásí, gólíyí ā'd'ó trá ndrī ā'dú ró kíní-kíní, tálá Ôvārí dā ā'dú trá tákányí gólíyí lífí 'ásí.

<sup>13</sup> Gō'dá Dāwúdī yí drí fāfā drī mbāzō 'á'á lé drī āzā rí lésí, mbāzō lūtú drīī ūrú 'álá, vō tándí 'á gbíyá jējē ró. <sup>14</sup> Gō'dá Dāwúdī drí ōtrézó ājū 'bū 'bá Sóólō ká yí drīī gō'dá kpá Ābēnerē drīī kī, “Ābēnerē! Ní rí amá árilí yā?”

Ābēnerē drí tá íjízó kī, “Ā'dí rí íyíká ōtrélé gō'dá rízó kúmú āngí rí ōlólé 'dī ní yā?”

<sup>15</sup> Dāwúdī drí tá lōgōzō kī, “Ābēnerē, ní té āmbá ājū 'bū 'bá yí ká 'í Ísírā'élē 'á yā? Ní rí kúmú āngí āmbá ániká lóklí kó ā'd'ó tāsí yā? Ngbāangbānō ōjílá āzā fí trá táyā ániká 'á, tí

<sup>1</sup>25:41 Pá jījī r'á lōsī rāṅṅī ká 'í, Ābīgāyílá lōgō íyí ífífí trá rāṅṅī kátí.

'e'á āmbá āniká fūlī. <sup>16</sup> Ābēnērē, ní āvī trá lōsī āniká 'á! Má ítrī lātrítrī Ôvārī rī rú sí kī, ānī ndrī, ní ícá trá drālē, tālá nī lōkí āmbá āniká kō, gólá Ôvārī drī 'balé kúmú ángí ró rī. Ní ndrē! Ājú kúmú ángí ká ángó yā? Úpúwá līmvú ká ānyí gólá rī drī gārā 'á rī ángó yā?"

<sup>17</sup> Sóólō drī Dāwúdī rī gbórokō árizó, gō'dá drílá tā átázó kī, "Ámā mvá Dāwúdī, 'dī ní rī 'dī yā?"

Dāwúdī drī tā lōgōzō kī, "Āwō, āmbá ámaká, má 'dī." <sup>18</sup> Gō'dá drílá zāá tā átázó kī, "Ámbá, ní rī zāá 'délē má rú 'bū 'bá ániká vósí 'á'dō tāsī yā? Má 'é 'á'dō tā ōnjí 'í ní drī yā? Ní 'á'dá tā ōnjí má drī 'lélē trá ní drī rī má drī. <sup>19</sup> Ámbá ámaká, ní ári tá gólá má drī lēzō átálá ní drī nō. Ōzō āa'dō Ôvārī 'dī áni já 'bá ōnjí ró má rú rī, gólá ōtrō má ngá fēfē ró yí drī. Gō'dá ōjílá mvá ō'ē tā 'dī ní rī, lātrī Ôvārī ká ō'dé gólíyī drī. Tálá gólíyī drō má trá 'bādrī Ôvārī ká 'ásí nílí 'bādrī lídí 'á. Gólíyī kī, má 'īnjī ōvārī ābārādāgō 'dī. <sup>20</sup> Ní áyē má kō drālē vō lídí 'á, jējē ró Ôvārī rú sí. Kúmú ángí Ísirá'elē ká ānī lífō ōzō má tí nō fūlī 'á'dō tāsī yā? Gólá rī ámā ndalē ōmá 'ásí ōzō áriwá ōmá ká kátí 'á'dō tāsī yā?"

<sup>21</sup> Sóólō drī tā lōgōzō kī, "Má 'é tā ōnjí trá. Ámā mvá, ní ágō vólē! Má ícá áni 'lélē ōnjí kō 'dī, tālá ní fú má kō ngáčī nō sí. Má 'á'dō trá ōfō ró! Má 'é tā ōnjí tētē trá!"

<sup>22</sup> Dāwúdī drī tā lōgōzō kī, "Ājú ániká rī'á nō, āmbá ámaká. Ājú 'bū 'bá ániká ālō lá āáni trōlá. <sup>23</sup> Ôvārī rī drī-'á fēlē ōjílá gólíyī rī 'bá tā lēlē bē Ôvārī 'á rī drī, gō'dá rī 'bá tā mbī 'lélē 'dī rī drī. Āndrō nō, Ôvārī fē ní trá má drígá, gō'dá má 'é ní ōnjí kō, ní gólá Ôvārī drī 'balé kúmú ángí ró rī. <sup>24</sup> Ôvārī ō'ē tā ōnjí má drī kō, nyé ōzō má drī tā ōnjí 'é ákō ní drī 'dī tí āndrō nō, gō'dá gólá ōpá má lāṅō 'ásí ndrī."

<sup>25</sup> Sóólō drī tā átázó Dāwúdī drī kī, "Ámā mvá, Kúmú Ôvārī ōfē ōrē ní drī! Ní 'á'dō āndrā-tāndī ūsú'á tā ndrī ní drī rī'á 'lélá rī 'á!"

Ítí rī, Dāwúdī drī nízō pávó íyíká 'á, gō'dá Sóólō drī gōzō 'bá 'alá.

#### Dāwúdī ōjílá Filisítíyā ká yī lāfálē

**27** <sup>1</sup> Dāwúdī drī tā ísūzō íyí ífífí drī kī, "Kāyī nō 'bá yī ālō lá sí, Sóólō 'á'dō ámā fū'á. Tā tāndí má drī 'e'á 'lélá rī 'dī rázō Filisítíyā 'alá. Gō'dá ítí Sóólō 'á'dō ámā lōndā-lōndā áyē'á Ísirá'elē 'á nōngá, gō'dá má 'á'dō ngá pá'á."

<sup>2</sup> Ítí rī, Dāwúdī gō'dá ājú 'bū 'bá íyíká bē kámá-njī-kázíyá (600) 'bā-tī íyíká yí bē, drílíyī kōrō nízō Ākísí gólá Māwóká rī mvá ngálá, kúmú ángí Gátá ká rī. <sup>3</sup> Dāwúdī gō'dá ājú 'bū 'bá íyíká yí bē drī rízō Gátá 'á tólá 'bā-tī íyíká yí bē. Dāwúdī íyí ōkó rī 'dī 'bá yí bē, Āhínōwámā ōjílá Jēzērélē lésí, gō'dá Ābigāyílá, gólá Nábálá rī áyízí 'í, Kārāmélē lé 'bá 'í. <sup>4</sup> Gō'dá Sóólō árilí bē tā kī, Dāwúdī rá trá Gátá 'alá rī, drílá tā gólá rī lōndā-lōndā ká 'dī áyézō.

<sup>5</sup> Dāwúdī drī tā átázó Ākísí drī kī, "Ōzō tá ámaká ūsū trá ní lífī rī, ní áyē má rílí jārībā mvá ālō 'á. Ámbá, ícá kō ámā drī rízō kpākā ālō ní bē vō ālō 'á jārībā 'á nōngá." <sup>6</sup> Ítí rī, Ākísí drī jārībā mvá Zikílágá ká fēzō drílá. Gō'dá tá 'dī tāsí rī, Zikílágá 'á'dō trá jārībā kúmú ángí Yúdā ká rī 'bá yí ká rī drī rō zāá. <sup>7</sup> Dāwúdī rī trá Filisítíyā 'alá ndrō ālō párá sū bē.

<sup>8</sup> Pará 'dī 'bá yí sí ndrī rī, Dāwúdī gō'dá ājú 'bū 'bá íyíká yí bē rī íyí trá 'délē ājú bē ōjílá Gēsúrú ká, Gírízí ká, gō'dá Āmáléká ká yí bē drī, ngá gólíyíká ōpálē. Ōrī 'dī 'bá yí rī íyí trá tólá ákú ró vō āgāngbēlē Súrú ká 'á, vō āgāngbēlē 'dī áni trá 'bādrī Filisítíyā ká lésí nílí kōrō pávó rī 'bá nílí Māsírī 'alá rī 'ásí. <sup>9</sup> Ōzō Dāwúdī yí ōtírí nī 'délē ājú bē vō āzā drī rī, gólíyī rī trá ágō yí, ōkó yí bē úfúlí ndrī. Gō'dá gólíyī ōpá kábílíkí yí, ítí yí, dōngí yí, gámélē yí, gō'dá ítá yí bē trá ndrī íyí drī. Gō'dá ājú ālō-ālō 'dī vósí rī, Dāwúdī yí ágō trá Ākísí ngálá. <sup>10</sup> Ākísí rī trá Dāwúdī rī íjílí ítú vósí cé kī, "Ní ní āndrō ngá ōpálē ángó lé yā?" Gō'dá Dāwúdī rī trá tā lōgólē gólá drī kī, yí ní 'bādrī Yúdā ká 'á gólē drī-ágó drī, ngátá 'bādrī ōjílá Jērāmélē ká rī ká 'á, ngátá 'bādrī ōjílá Kéné ká yí drī rízō 'á lá rī 'á.

<sup>11</sup> Dāwúdī úfú ōjílá trá ndrī, ágō yí, gō'dá ōkó yí bē, tālá ōjílá ālō āa'dō ró yú gólē vólē Gátá 'alá, gō'dá nī'á tá pātī'í gólá yí drī 'lélē ājú 'bū 'bá íyíká yí bē 'dī 'bá yí tá lá átálē. 'Dī tá gólá Dāwúdī drī 'lélē párá gólíyī ndrī gólá drī 'á'dózo Filisítíyā 'alá rī 'á rī 'dī. <sup>12</sup> Gō'dá Ākísí lé tá Dāwúdī ká rōō, gō'dá drílá tá átázó íyí ífífí drī kī, "Ōjílá góláká Ísirá'elē ká yí

lěe iyī gólá kó kò, gò'dá gólá à'dò r'á rú ì'bùlì má drí à'dò-à'dò gólàkà lédrē-lédrē ró rí 'ásì ndrì."

Tā Sóólò drí tā ìjízó 'búlì-'bá tì sī rí

28<sup>1</sup> Pará dùú wósì, òjílà Fílìsítíyà kà yí drí àjú 'bù 'bá iyíkà è'bézo nílì 'dèlé àjú bè òjílà Ísírà'èlè kà yí drì. Gò'dá Ākísì drí tā àtázó Dāwúdì drí kī, "Tā pātī rò, ní gò'dá àjú 'bù 'bá àníkà yí bè à'dò àn'í'á àmá pālè àjú 'bù'bù sī."

<sup>2</sup> Dāwúdì drí tā lógòzò kī, "À'dò 'bà'á ítí, mà r'á rú ì'bù 'bá àníkà 'í. Ní à'dò tā gólá má drí 'è'á 'èlā rí ndrè'á àní ìfìfì sī." Gò'dá Ākísì drí tā lógòzò kī, "Tāndí ró! Má à'dò àní 'bà'á lókí 'bá àmákà ró zāà gbádú."

<sup>3</sup> Sāmōwélē drā trá àkù ró, gò'dá òjílà Ísírà'èlè kà yí ngò iyī gólá rí àwó kpá trá gò'dá ó'bà gólá rí àwò trá jārìbà gólàkà 'á Rámā 'álà. Àkù ró rí, Sóólò làdrò òjílà gólíyí ícá 'bá 'búlì-'bá àzìlì lófólè ìvì rí 'bá yí trá volé.

<sup>4</sup> Àjú 'bù 'bá Fílìsítíyà kà yí drí nízò rú è'bélé gò'dá táyá iyíkà 'bálè jārìbà mvá Sūnémè kà 'á. Sóólò drí àjú 'bù 'bá Ísírà'èlè kà yí è'bézo ànyí únì Gílìbówā kà rí rú. <sup>5</sup> Gò'dá Sóólò ndrélé bè àjú 'bù 'bá Fílìsítíyà kà yí rí, gólá gò'dá trá ùrì ró ròò. <sup>6</sup> Tā 'dì tāsì rí, Sóólò drí Òvārì rí ìjízó tā à'dálé yí drí 'èlé. Gò'dá Òvārì lógòò tā kò àlòwálà, ngátá àbì-àbì 'ásì ngátá kòrò kúnì mvá zìlì Òrímūyì Tūmímū bè rí sī, ngátá kòrò tā àngù 'bá yí 'ásì. <sup>7</sup> Gò'dá Sóólò drí tā 'bázò rú ì'bù 'bá iyíkà yí drí kī, "Ní ndā òkó ójó ró gólá rí 'bá tā àtálé 'búlì-'bá bè rí, gò'dá má à'dò n'í'á gólá rí ìjílì." Drìlìyí tā lógòzò drìlā kī, "Òkó àzà bè àlò Èndórò 'álà."

<sup>8</sup> Ítí rí, Sóólò drí íyí ífìfì 'bázò ngū, ítá làràkò ngū sòsò là sī, tálà òòzò íyí nñì kò. Gò'dá wò àn'ílì bè rí, gólá drí nízò àgò rì iyíkà rí 'bá yí bè òkó 'dì ngálà. Gólá drí tā àtázó òkó 'dì drí kī, "Ní ìjì drè 'búlì-'bá má drí tā gólá 'è 'bá rú 'èlé nò à'dálé má drí, ní àzì àgò 'búlì-'bá ró gólá má drí rú là zìlì yí."

<sup>9</sup> Òkó 'dì drí tā lógòzò kī, "Pātī ní nñì tā gólá kúmú àngí Sóólò drí 'èlé rí trá, drìlā tā 'bázò òjílà gólíyí rí 'bá tā gólá 'è 'bá rú 'èlé rí yí àtálé, gò'dá òjílà gólíyí rí 'bá tā àtálé 'búlì-'bá bè rí yí ìvìlì volé 'bàdrì Ísírà'èlè kà 'ásì rí trá. Ítí rí, ní 'è bāfì cālè má drí, àà'dò ró àmá fūzò à'dò tāsì yā?"

<sup>10</sup> Gò'dá Sóólò drí tā àtázó òkó 'dì drí kī, "Má ìtrì làtrítrì Òvārì lédrē-lédrē ró rí rú là sī kī, ícá kò lànò fèlè ní drí tā 'dì tāsì."

<sup>11</sup> Òkó 'dì drí tā ìjízó kī, "Má àzì 'búlì-'bá àngò rí 'dì ní drí yā?" Sóólò drí tā lógòzò kī, "Sāmōwélē 'dì." Òkó 'dì drí tā 'dì 'èzò ítí.

<sup>12</sup> Gò'dá òkó 'dì ndrélé bè Sāmōwélē rí, drìlā lúlù 'bèzò ùrù, gò'dá drìlā tā àtázó Sóólò drí kī, "Ní àdò má à'dò tāsì? Ní Sóólò 'dì!"

<sup>13</sup> Kúmú àngí Sóólò drí tā àtázó drìlā kī, "Ní 'è ùrì kò! Ní ndrè à'dò ngá 'í?" Òkó 'dì drí tā lógòzò kī, "Má ndrè 'búlì-'bá rí àfólè ní ìnyákú 'ásì."

<sup>14</sup> Sóólò drí òkó 'dì ìjízó kī, "Gólá rí làràkò àngò tì yā?" Òkó 'dì drí tā lógòzò kī, "Àgò àràkà rí àfólè nì, gólá ítá bè àcè lànjì-lànjì ró íyí àngbálàngò 'á."

Gò'dá kòrò Sóólò drí nízò là kī, 'dì Sāmōwélē 'dì, gò'dá drìlā 'á'ì tìzò vùdrì gólá rí ìnjìlì.

<sup>15</sup> Sāmōwélē drí tā àtázó Sóólò drí kī, "Ní rí àmá ìkpòkpólólè à'dò tāsì yā? Ní 'bà má àfólè ìvì kpá ó'dí à'dò tāsì yā?"

Sóólò drí tā lógòzò kī, "Má trá lànò àngí 'á! Òjílà Fílìsítíyà kà 'è trá àn'ílì 'dèlé má drì àjú bè. Gò'dá Òvārì àyè má trá. Gólá lógòò tā-drì má drí kò, kòrò tā àngù 'bá yí 'ásì, ngátá àbì-àbì 'ásì. Ítí rí, má àzì ní nò, àà'dò ró ní àatá ró tā mbì gólá má drí 'è'á 'èlā rí."

<sup>16</sup> Sāmōwélē drí tā àtázó kī, "Òzò Òvārì ògà ní trá dó gò'dá gólá à'dò trá àjú-'bá-àzì àníkà ró rí, ní àzì má à'dò 'èlé yā?" <sup>17</sup> Òvārì 'è tá trá ní drí òzò tá gólá drí àtálé ní drí kòrò má 'ásì rí kátí. Gólá trò kùmú àníkà trá ní drìgá sì, gò'dá gólá fè trá Ísírà'èlè lé 'bá àzì àníkà Dāwúdì drí. <sup>18</sup> Ní ró tā 'bà'bà Òvārì kà kò, gò'dá ní ùfú òjílà Àmálèkà kà yí gò'dá

ngá gólíyíká yí bē ndrī kō. 'Dī tā ífí gólá Ôvâri drí rīzō tā nō 'élē ní drí ngbāāngbānō rí 'īdī. <sup>19</sup> Ôvâri á'dò ájū 'bū 'bá Īsīrā'élē ká yí áyē'á á'déle ájū 'bū 'bá Filīsītīyā ká yí drífgá. Īdrū rí, ní gō'dá ānī mvá yí bē á'dò ôdrā'á ndrī ānīlī má ngálá."

<sup>20</sup> Kōrō Sóólō drí 'dézō kpālānjā vūdrī ūrī drí tā gólá Sāmōwélē drí átálé gólá drí 'dī tāsī. Gólá rí trá fáfá ákō, tálá gólá rí trá ngá āzākā nyā ákō ítū kqālū gō'dá ngáčī gīrī.

<sup>21</sup> Gō'dá ókó 'dī drí nīzō Sóólō ngálá gólá rí ndrēle rí, gólá trá ūrī ró. Ítí rí, ókó 'dī drí tā átázó gólá drí kī, "Óō āmbá, má áyē lédrē-lédrē ámakā lāñō 'á tā 'élē ózō ní drí íjílí rí tí.

<sup>22</sup> Ngbāāngbānō rí, ní 'è tā gólá má drí íjílí rí. Má lē trá nyásá lā'dílí ní drí, ní nyā ró fáfá úsúzó, āā'dò ró áçī tōzó."

<sup>23</sup> Sóólō gā dó, gō'dá drílá tā átázó kī, yí nyā ngá āzākā kō. Gō'dá ájū 'bū 'bá góláká yí drí rú'bá lò'bázó gólá rú, ónyā ró ngá. Gō'dá ádūkū lá ró, gólá drí tā kōzó ngá nyázó. Drílá ngázó vūdrī sī rílí gbārākā drī. <sup>24</sup> 'Wāá ró, ókó 'dī drí ítí jōrā língá 'bá língá rí fūzó lūsílí, gō'dá drílá 'á'í-ārā átrōzó ónjálé 'bélé āmbātá ákú ákó rí ró. <sup>25</sup> Ókó 'dī drí nyásá 'dī 'bá yí 'bázó Sóólō yí āndrá 'á ájū 'bū 'bá íyíká 'dī 'bá yí bē, gō'dá drílíyī nyázó lá. Gō'dá drílíyī lāvūzó índí ngáčī 'dī sī.

Tā ájū 'bū 'bá Filīsītīyā ká yí drí Dāwūdī rí gāzó dó rí

**29** <sup>1</sup> Ōjílá Filīsītīyā ká yí è'bèu' ájū 'bū 'bá íyíká yí trá ndrī vō álō 'á Áfékē 'á. 'Dī ōjílá Īsīrā'élē ká rí 'bá yí 'bá íyíká táyá trá óró lāgátí fáfá Jēzērélē ká rí 'álá. <sup>2</sup> Kúmú ángí ángí njí ōjílá Filīsītīyā ká yí 'dī 'bá yí drí nīzō rú è'bélé ájū 'bū 'bá íyíká yí bē, kúmú ángí ángí álō-álō è'bē ájū 'bū 'bá íyíká nōtí, ázā 'bá yí kámá-álō (100), gō'dá ázā 'bá yí íyíká kútū-álō (1,000) rú è'bē álō 'á. Dāwūdī gō'dá ájū 'bū 'bá íyíká yí bē ní íyíká gólē ájū 'bū 'bá Filīsītīyā ká yí ūgúlí lésí ró, gólíyí kúmú ángí Ákísí bē. <sup>3</sup> Drī-'bá yí ájū 'bū 'bá Filīsītīyā ká yí ká drí gólíyí ndrēzó gō'dá tá átázó kī, "Ōjílá Īsīrā'élē ká nō 'bá yí rí á'dò 'è'á nōngá yā?"

Ákísí drí tá lōgōzó kī, "Nōō Dāwūdī 'īdī, āmbá ájū 'bū 'bá Sóólō ká rí 'bá yí ká. Gólá rí trá má bē káyī dūū sī. Gólá 'é tá ónjí kō má drí ndrēle ítōlé káyī gólá drí ānīzó má ngálá rí tú búūū āndrō nō."

<sup>4</sup> Gō'dá drī-'bá Filīsītīyā ká 'dī 'bá yí trá ómbā ró Ákísí bē, gō'dá drílíyī tā átázó drílá kī, "Ní jō ágō 'dī gólē volé jārībā mvá gólá ní drí fēle trá drílá rí 'álá. Ní áyē gólá ānīlī āmá bē ájū 'á kō, gólá ózō rú jāā āmá rú ájū 'á kō. Látí tándí ángó rí 'īdī gólá drí 'ēzó āmbá íyíká Sóólō rí 'bálé áyikō ró rí yā? Ózō gólá ūfū ájū 'bū 'bá ámaká yí trá rí, tá 'dī á'dò āmbá góláká Sóólō rí 'bá'á áyikō ró rōō. <sup>5</sup> Ní ndrē drē, nōō Dāwūdī 'īdī gólá ókó yí drí lōngó ngōzó gólá rí rú sī rí, 'dī gólíyí drí rírī ándú tōlé rí 'á,

"Sóólō ūfū íyíká kútū yí,

gō'dá Dāwūdī ūfū íyíká kútū-mūdrí yí."

<sup>6</sup> Ítí rí, Ákísí drí Dāwūdī rí ázízó gō'dá tá átázó gólá drí kī, "Má ítrí lātrírí Ôvâri lédrē-lédrē ró Īsīrā'élē ká rí rú lá sī kī, ní rí trá tá tándí 'élē 'īdī má drí, gō'dá tí má á'dò 'bá'á áyikō ró, ózō mā ū'bū ájū kpākā álō rí. Má úsú tá ónjí álólá kō ní ngá lésí ítōlé káyī ní drí áçázó má ngálá rí tú búūū āndrō nō. Gō'dá kúmú ángí ángí Filīsītīyā ká yí ázā 'bá yí lēé íyí tá 'dī kō. <sup>7</sup> Ítí rí, ní gō 'bá 'álá tá á'dí sī, gō'dá ní 'è tá ónjí ázākā kō gólá 'è 'bá gólíyí 'bálé áwā ró rí."

<sup>8</sup> Dāwūdī drí tá lōgōzó kī, "Ámbá, má 'è á'dò tá 'í ónjí ró yā? Ózō āā'dò ní drí átálé 'dī tí kī, ní úsú tá ónjí álólá kō má ngá lésí ítōlé káyī má drí áçázó ní ngálá rú 'í'būl'í ní drí rí tú rí, gō'dá ní áyē má nílí kpākā álō ní bē ájū 'būl'í ájū-'bá-ází ániká rí yí rú kō á'dò tāsí yā?"

<sup>9</sup> Ákísí drí tá lōgōzó kī, "Má kō tá 'dī trá, má ndrē ní trá, ní á'dò trá tándí ró má drí ózō māláyíkā Ôvâri ká kátí. Gō'dá drī-'bá Filīsītīyā ká 'dī 'bá yí átá tá trá kī, yí lēé kō ní drí nílí íyí bē kpākā álō ájū 'á. <sup>10</sup> Ítí rí, ní Dāwūdī, Īdrū çínó rí, ānī ndrī gólíyí Sóólō rí áyē 'bá trá gō'dá ānī 'bá má ngálá rí yí, ní ngá ákpā vō drí áwúrī 'á nílí gólē."

<sup>4</sup>29:1 Ōjílá Filīsītīyā ká yí è'bē rú trá Áfékē 'á ítí, drē ákpā gólíyí drí cā ákó Sūnémē 'álá. Ní zī 1 Sāmōwélē 28:4.

<sup>11</sup> Ítí rí, Dāwúdī yí gō'dá ājū 'bū 'bá íyíká yí bē drí ngāzō ākpā cīfīnó nílí Filisítíyā 'álá, gō'dá ājū 'bū 'bá Filisítíyā ká yí drí nízō Jēzērélē 'álá.

Tā ājū 'bū 'bá Āmālēkā ká yí drí 'dēzō ājū bē jārībā mvá Zikilágā ká drī rí

**30** <sup>1</sup> Kāyī rī volé drī 'ásí, Dāwúdī yí ājū 'bū 'bá íyíká yí bē drí āgōzō ácalé Zikilágā 'á. Ākpā drē gólíyí drí cā ákō tólá rí, ājū 'bū 'bá Āmālēkā ká yí fí trá Yúdā 'á gólé drí-ágó drī ngá ópálé. Gólíyí 'dē trá ājū bē jārībā mvá Zikilágā ká drī. Gólíyí zā jārībā mvá 'dī trá, <sup>2</sup> gō'dá ūrú íyí òkò trá ndrī, gólíyí fú òjílá āzākā kò, gō'dá gólíyí drī òjílá trá ndrī lāyūzō. <sup>3</sup> Gō'dá Dāwúdī ājū 'bū 'bá íyíká yí bē ácá íyí bē rí, gólíyí ūsú jārībā mvá 'dī ózā trá ndrī gō'dá gólíyí òkò yí, 'dīyímvá yí bē údrī trá ndrī volé. <sup>4</sup> Dāwúdī yí ājū 'bū 'bá íyíká yí bē drí ítōzō āwò ngólé gō'dá ágí íyí kò tī būúú drílíyí òkōzō. <sup>5</sup> Dāwúdī rí òkò yí Āhīnōwámá Jēzērélē lé 'bá gō'dá Ābigāyílá bē údrī trá kpārātí. Ābigāyílá 'dī trá āyízí Nābálá Kāramélē lé 'bá ró rí ká 'dī.

<sup>6</sup> Dāwúdī gō'dá trá lāḥō āmbá 'á, tālá ājū 'bū 'bá góláká 'dī 'bá yí trá ndrī āwā ró gólá bē tā íyí mvá yí trōzō 'dī tāsí, gō'dá gólíyí trá tā ísú bē 'ézō Dāwúdī rí lúvúlí kúní mvá sī. Gō'dá Ōvārí drí mbārākā fēzō gólá drí. <sup>7</sup> Dāwúdī drí tā átázō lā'bí 'ē 'bá Ābīyātārā Āhīmēléké rí mvá drí kī, “Ní áfē ēfōdē” 'dī má drí.” Gō'dá Ābīyātārā drí átrōzō lá drílá. <sup>8</sup> Dāwúdī drí Ōvārí rí íjízō kúní mvá ēfōdē ká vūvú lá sī kī, “Ícá trá má drí 'dēzō ngá ópá 'bá 'dī 'bá yí vó yā? Gō'dá má 'ádò gólíyí ūsú'á yā?” Gō'dá Ōvārí drí tā lōgōzō kī, “Ní nī gólíyí vó, gō'dá ní 'ádò gólíyí ūsú'á, gō'dá ní 'ádò òjílá ūrúlí 'dī 'bá yí pā'á.”

<sup>9</sup> Ítí rí, Dāwúdī yí ājū 'bū 'bá íyíká kámá-njī-kázíyá (600) 'dī 'bá yí bē drí ngāzō nílí ngá ópá 'bá 'dī 'bá yí vósí, gō'dá gólíyí calé bē áyágá mvá Bēsōrō ká 'dī 'álá rí, ājū 'bū 'bá ūrúká rí íyí ākpā tólá. <sup>10</sup> Dāwúdī drí nízō zāá sísí 'álá ājū 'bū 'bá kámá-sú rí (400) yí bē, gō'dá kámá-rī (200) rí yí òkò íyí trá rōò, ícá íyí áyágá 'dī mbālē kò. Ítí rí, ódrí gólíyí áyézō volé tólá. <sup>11-12</sup> Ājū 'bū 'bá Dāwúdī ká ūrúká lá yí drí Māsīrī lé 'bá āzā ūsúzó òmá 'á, gō'dá drílíyí gólá rí ādrīzō Dāwúdī ngálá. Kāyī nā, gólá ūsú ngá nyānyā gō'dá līmuvú āzākā kò. Ājū 'bū 'bá Dāwúdī ká yí drí ngá nyānyā ūrúká fēzō līmuvú bē drílá, lō'wá kánágōwá ká ámolé trá lārākò bē ámbātá kátí rí ūrúká lá fēzō drílá, gō'dá álá'bá lō'wá 'á'í ámolé trá lārākò bē ámbātá kátí rí rī fēzō drílá kpá. Drílá ngá nyānyā 'dī nyāzō, gō'dá gólá rí fāfā drí āgōzō rú lá.

<sup>13</sup> Dāwúdī drí gólá rí íjízō kī, “Āmbá ániká 'ádí 'dī, gō'dá ní ānī āngò lésí yā?” Drílá tā lōgōzō kī, “Má òjílá Māsīrī ká 'í, gō'dá rāḡī òjílá Āmālēkā ká 'í. Āmbá ámaká áyē má trá volé kāyī nā sī, tālá má ngá lāzē ró. <sup>14</sup> Āmá òjílá Āmālēkā ká yí bē, má ópá ngá trá vó òjílá Cērété ká rí 'á, gólé drí-ágó drī 'bādrī Yúdā ká rí 'ásí, gō'dá kpá vó 'bāsúru Kálēbā ká 'á, gō'dá má zā kpá jārībā mvá Zikilágā ká trá.”

<sup>15</sup> Dāwúdī drí gólá rí íjízō kī, “Ní 'ádò ícá'á trá 'délé cú sísí ámá drí nízō ngá ópá 'bá 'dī 'bá yí vó yā?” Drílá tā lōgōzō kī, “Má 'ádò 'é'á lá, òzō ní ítrí lātrírí má drí Ōvārí rí rú sī kī, ní fú má kò, ngātá ní 'ádò ícá'á ámá fēlē lōgólé ámbá ámaká drígá kò rí.”

<sup>16</sup> Gō'dá gólá drí 'dēzō sísí Dāwúdī yí drí nílí òjílá 'dī 'bá yí ngálá. Ngá ópá 'bá 'dī 'bá yí lā'bú trá vó 'ásí ndrī, ngá nyá'á, ngá mvú'á, gō'dá áyíkò 'é'á, tālá ngá dūú gólíyí drí ópálé òjílá Filisítíyā ká gō'dá Yúdā ká bē 'dī yí drígá sī rí tāsí. <sup>17</sup> Vó drí āwúrī 'á, Dāwúdī yí drí 'dēzō gólíyí drī, gō'dá drílíyí ājū 'būzō būúú lānjátúlí bē. Gólíyí drí òjílá úfúzó rōò, gō'dá ājū 'bū 'bá Āmālēkā ká kámá-sú (400) gólíyí rā 'bá gámēlē sī rí yí pā íyí ngá cé nī. <sup>18</sup> Dāwúdī pā òjílá gō'dá ngá gólíyí ājū 'bū 'bá Āmālēkā ká yí drí ópálé rí yí trá ndrī lōgólé, kpāā Dāwúdī rí òkò rī nā 'bá yí bē. <sup>19</sup> Ngá āzākā álò lákí kò. Dāwúdī lōgò 'dīyímvá ājū 'bū 'bá íyíká rí ká yí trá ndrī gólíyí drí. Gō'dá ngá gólíyíká ājū 'bū 'bá Āmālēkā ká yí drí ópálé rí yí, gólá lōgò trá ndrī gólíyí drí. <sup>20</sup> Dāwúdī yí ópá kábilíkí yí, índrī yí bē, gō'dá

V30:7 Ēfōdē 'dī itá gólá lā'bí 'ē 'bá rí ká cú kúní mvá bē rī tā Ōvārí drí lélé rí 'ádálé, lā'bí 'ē 'bá drí solé íyí ágásí 'á. Ní zī Āfō-āfō kápítá 25-29.

ítí yí bē. Ājú 'bū 'bá góláká 'dī 'bá yí drí kōrōnyā 'dī 'bá yí àtrōzó iyí àndrà 'á, gō'dá tā átázó kí, “Nōō 'bá yí Dāwūdī ká!”

<sup>21</sup> Gō'dá Dāwūdī drí nīzō gōlē ājú 'bū 'bá kámá-rī (200) nā 'bá yí ngálá, gólīyī à'dó 'bá fāfā ākō nīlī ājú 'á gólá bē rī, gō'dá gólīyī rī trá volé ākpā áyágá mvá Bēsōrō ká 'álá. Gólīyī drí ānīzō Dāwūdī yí ngálá ājú 'bū 'bá íyíká bē, gō'dá Dāwūdī drí nīzō nī-bē-yā 'élē gólīyī drí. <sup>22</sup> Gō'dá ājú 'bū 'bá gólīyī nī 'bá Dāwūdī bē tā íšú bē ònjī rī yí drí tā átázó kí, “Gólīyī nī ámā bē kō. Gō'dá ítí rī, mā fēē ngá gólīyī āmā drí òpálē nō 'bá yí gólīyī drí kō. Gólīyī òtrō cē iyí òkó yí 'dīyimvá íyíká yí bē, gólīyī ònī ró.”

<sup>23</sup> Gō'dá Dāwūdī drí tā lōgōzō kí, “Amā àdrúpī yí, nī 'è tā 'dī ítí kō, ngá gólīyī Ôvārī drí áfēlē nī āmā drí rī 'bá yí sī! Gólá lōkī āmā trá tándī ró lānjō úsú ākō, gō'dá gólá fē fāfā kpá trá āmā drí ngá òpá 'bá nā 'bá yí pēzō. <sup>24</sup> Ōjílá ālō tā āniká 'dī árī 'bá yú, ngá ndrī mā à'dó lāfálá cā'á daādā ājú 'bū 'bá gólīyī rī 'bá volé rī 'bá yí, gō'dá gólīyī nī 'bá ājú 'álá rī yí bē.”

<sup>25</sup> Dāwūdī drí tā 'dī 'bāzō tā 'bā'bā ró, órī trá 'élá ítí búúú àndrō nō òjílá Ísīrā'élē ká yí lāfálé 'á.

<sup>26</sup> Gō'dá Dāwūdī drí gōzō Zikílágá 'álá, gólá drí ngá ūrūkā iyí drí òpálē rī yí jōzō íyí āzī-āzī drī-'bá Yúdā ká yí drí vōrā bē kí, “Nī trō ngá fēfē nō, rī'á ngá gólīyī āmā drí òpálē ājú-'bá-āzī Ôvārī ká rī yí drígá sī rī 'dī.” <sup>27</sup> Gólá jō ngá ūrūkā òjílá Bētélē ká yí drí, òjílá Rāmótá ká yí drí gōlē drī-ágó drī' Yúdā drí, gō'dá kpá òjílá jārībā mvá Játírī 'álá rī yí drí, <sup>28</sup> Ároré lé 'bá yí drí, Sífimótó lé 'bá yí drí, Èsētēmówá lé 'bá yí drí, <sup>29</sup> gō'dá Rākálá lé 'bá yí drí, 'bāsúru Jērāmélē ká yí drí, 'bāsúru Kēnē ká yí drí, <sup>30</sup> gō'dá òjílá jārībā mvá Hōrómā ká, Bōrāsánā ká, Átākā ká yí drí, <sup>31</sup> gō'dá Hēbērónā ká yí drí. Gólá jō ngá 'dī 'bá yí trá vō gólīyī Dāwūdī yí ājú 'bū 'bá íyíká bē drí lāmúzó trá 'á lá sī rī yí drí ndrī.

Tā òdrā Sóólō ká iyí mvá yí bē rī tāsī

**31** <sup>1</sup> Ājú 'bū 'bá Filīsítīyā ká yí drí 'dēzō ājú bē ājú 'bū 'bá Ísīrā'élē ká yí drī' únī Gīlībówā ká drī' 'álá. Gólīyī drí ājú 'bū 'bá Ísīrā'élē ká yí úfúzō rōō tólá, gō'dá gólīyī āmbúkú, kpākā ālō kúmú ángí Sóólō gō'dá íyí mvá yí bē, drīlīyī rāzō cú. <sup>2</sup> Gō'dá ājú 'bū 'bá Filīsítīyā ká yí drí gólīyī vō bēzō, gō'dá gólīyī úsúzō. Gólīyī drí Sóólō rī mvá ágó yí nā 'dī 'bá yí úfúzō, Jōnātānā, Ābīnādābō, gō'dá Mālīkīsūwā. <sup>3</sup> Ājú 'dī trá lānjī-lānjī ró ānyī Sóólō lāgátí, gō'dá ājú-'bá-āzī yí lū'bū Sóólō rī gógó trá í'yá yí sī, gō'dá gólá úsú lāzē trá rōō. <sup>4</sup> Gólá drí tā átázó ágámvá gólá rī 'bá drī-fē íyíká trólē 'dī drí kí, “Nī trō lígú ārāwā āniká 'dī āmā fūzō 'dī sī lá, tálá òjílá Filīsítīyā ká rī 'bá Ôvārī rī 'ñjīlī kō 'dī 'bá yí òzō iyí áru-áruwá 'ēē āmā fūfū sī kō.” Gō'dá ágámvá 'dī trá ūrī ró rōō tā 'dī tāsī. Ítí rī, Sóólō drí ākpā lígú ārāwā iyí ífīfī ká trōzō 'dī gō'dá 'dēzō sī lá drī. <sup>5</sup> Ágámvá 'dī ndrélē bē Sóólō drā trá rī, ítí rī, gólá drí kpá lígú ārāwā iyí ífīfī ká trōzō kpá, 'dēzō sī lá drī. Gō'dá drílá drāzō Sóólō bē. <sup>6</sup> Ítí rī, 'dī lātí gólá Sóólō iyí mvá nā 'dī 'bá yí bē gō'dá ágámvá gólá rī 'bá drī-fē góláká trólē rī drí drāzō rī 'dī. Kāyī 'dī tú, ājú 'bū 'bá Sóólō ká yí òdrā trá ndrī. <sup>7</sup> Gō'dá òjílá Ísīrā'élē ká gō 'bá vō ngángbā Jēzērélē ká únī lāfálé rī gārā lá āzā lésī rī 'á, gō'dá gólīyī rī 'bá gólē ítú drí áfōrē lésī áyágá Jōrōdénī ká drí rī 'bá yí drí tā árizó kí, ājú 'bū 'bá Ísīrā'élē ká rā íyí trá, gō'dá úúfū Sóólō yí trá iyí mvá yí bē, gólīyī drí jārībā mvá íyíká 'dī 'bá yí áyézō gō'dá rāzō volé. Gō'dá òjílá Filīsítīyā ká yí drí ānīzō jārībā mvá 'dī 'bá yí trólē.

<sup>8</sup> Idrú rī tí, ājú vósī rī, ājú 'bū 'bá Filīsítīyā ká yí drí nīzō ngá lōndá bē àvō 'dī 'bá yí rú sī. Gō'dá drīlīyī Sóólō rī àvō úsúzō mvá lá nā 'dī 'bá yí bē àvō lá yí àyí'á vūdrī únī Gīlībówā ká drī. <sup>9</sup> Gólīyī drí Sóólō rī drī gāzō volé, gō'dá gólīyī drí ngá góláká òzō àđī kátí rī'á sōlá gólá rī lōkílí ājú 'ásī 'dī trōzō, gō'dá gólīyī drí vōrā 'bá yí jōzō ngá 'dī 'bá yí bē òjílá Filīsítīyā ká yí drí ndrī, nī'á tā tándī 'dī átá bē jō òvārī íyíká 'dī 'á, gō'dá kpá òjílá íyíká yí drí. <sup>10</sup> Gō'dá drīlīyī ngá Sóólō ká àđī 'ásī 'dī 'bāzō jō òvārī gólīyíká rú bē Àsītōrétē ká 'á. Gō'dá gólīyī drí gólá rī àvō 'dī ípázō 'báranā jārībā Bētē Sánā ká rú.

<sup>11</sup> Gō'dá òjílá gólīyī rī 'bá jārībā Jábésá ká 'á 'bādrī Gīlādá ká 'álá rī, gólīyī árílí bē tā gólá òjílá Filīsítīyā ká yí drí 'élē Sóólō drí rī, <sup>12</sup> ágó gólīyī ūrī ākō rī yí drí ngāzō àcī tólé ngáçī gīrī cālē Bētē Sánā 'álá. Drīlīyī Sóólō rī àvō gō'dá mvá lá ká yí bē àngízō 'báranā rú



sī, âtrōlé lôgōlé Jābēsā 'á, gō'dá zāzō lâ ÿyî tólâ. <sup>13</sup> Gō'dá gólîyî drí fā 'dî 'bá yî trōzō 'bālê 'bú 'á fê ángí zīlî tāmārisíkî rî zēlé jārîbā mvá 'dî 'álâ. Gō'dá gólîyî drí rîzō 'álê 'á'í sī ngá nyā ãkó kâyî njî-drî-lâ-rî ÿyî ïzā â'dálê.